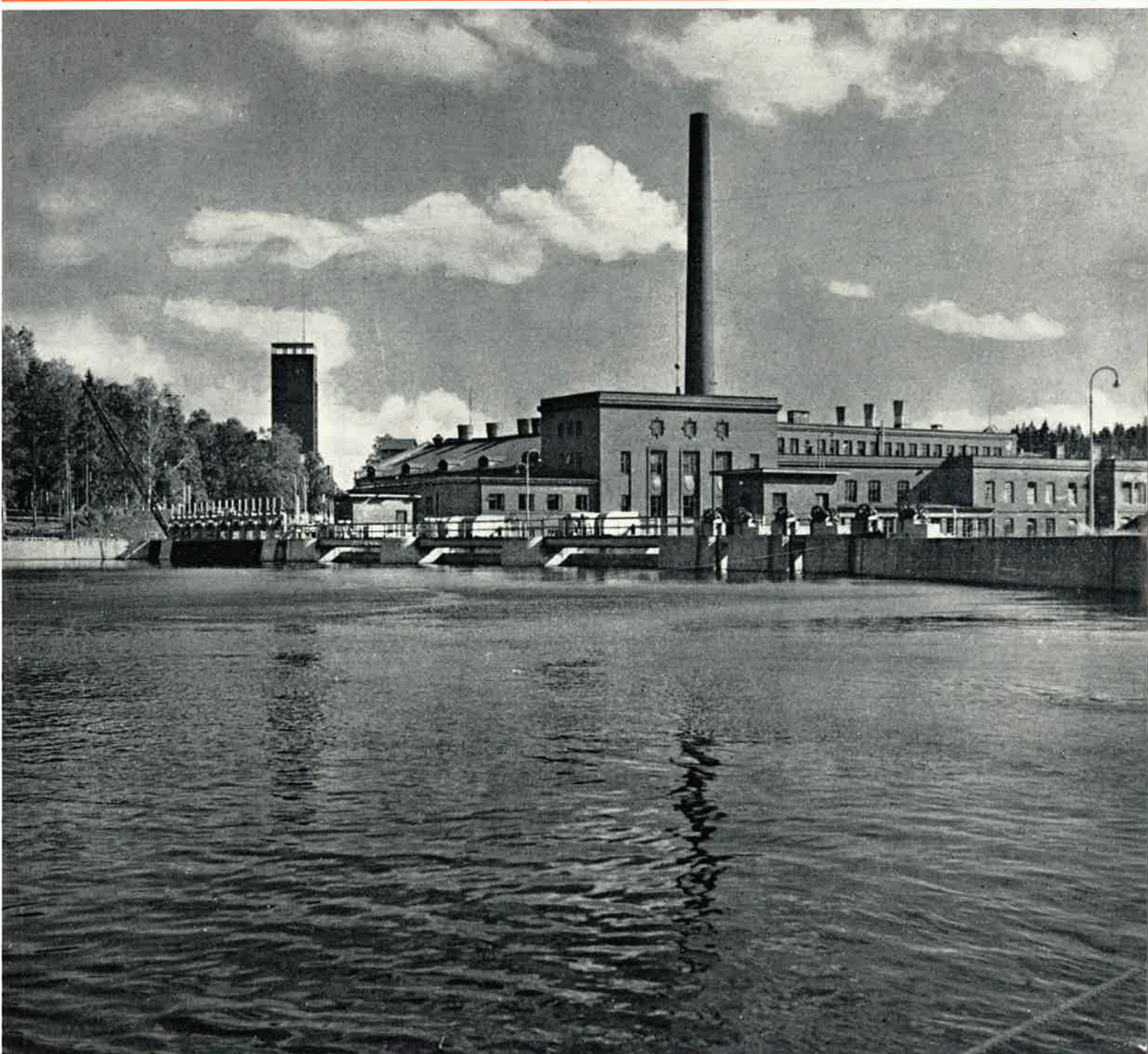

KYMI-YHTYMÄ

HENKILÖKUNNAN
JULKAISU

KYMI-YHTYMÄ

HENKILÖKUNNAN JULKAISU

N:o 4 1953

KOLMASTOISTA VUOSIKERTA

SISÄLTÖ:

Vuorineuvos Bruno Krook 70-vuotias	1
Kymin ränni — Kymintehtaan vanha voimanhänke — lopettanut tehtävänsä	2
Paperintekijä Robert Henrik Erolin	10
Työturvallisuus — telineet ja tikkaat	13
Retkeilyllä kotipuutarhoissa ja pihamailla	18
Retkeily Juantehtaalte	22
Voikan suurpalosta 20 vuotta	23
Jokimaisema	24
Nuorten urheiluleiri Verlassa	26
Mitalimiehiä	27
Pitkäaikaisesti palvelleita	28
Merkkipäiviä	30
Kuolleita	33
Kuusankosken tehtaitten kesämestaruuskilpailut	34
Voikka voitti Kymintehtaan yhtymämme jalkapallosarjassa	35
Kuusankosken ympäriuinti	35
HALLAN TEHTAAT:	
Eläkeläiset kesäretkellä	36
Paloturvallisuus Hallassa	37
Merkkipäiviä	37
Yhtymämme jalkapallosarja	38
JUANTEHDAS:	
Eurooppaa tuulilasin läpi	39
Merkkipäiviä	42

METSÄOSASTO:

Merkkipäiviä	43

HÖGFORSIN TEHDAS:

Merkkipäiviä	44

SALON VALIMO:

Yhtymämme kesämestaruuskilpailut	45
Salon Valimon urheilukuulumisia	47
Toimituksen tuoilta	48

KANSIKUVA:

Kymin paperitehdas kuvattuna padon yläpuolelta.
Takakannen sisäsivulla: Betoninvalu käynnissä Kymin uuden selluloosavaraston katoilla.

TOIMITUS:

Vastaava toimittaja: Veikko Talvi.
Toimitussihteeri: A. Ylikangas.
Kirjapaino: Kouvola Kirja- ja Kivipaino.

VUORINEUVOS BRUNO KROOK

70-vuotias

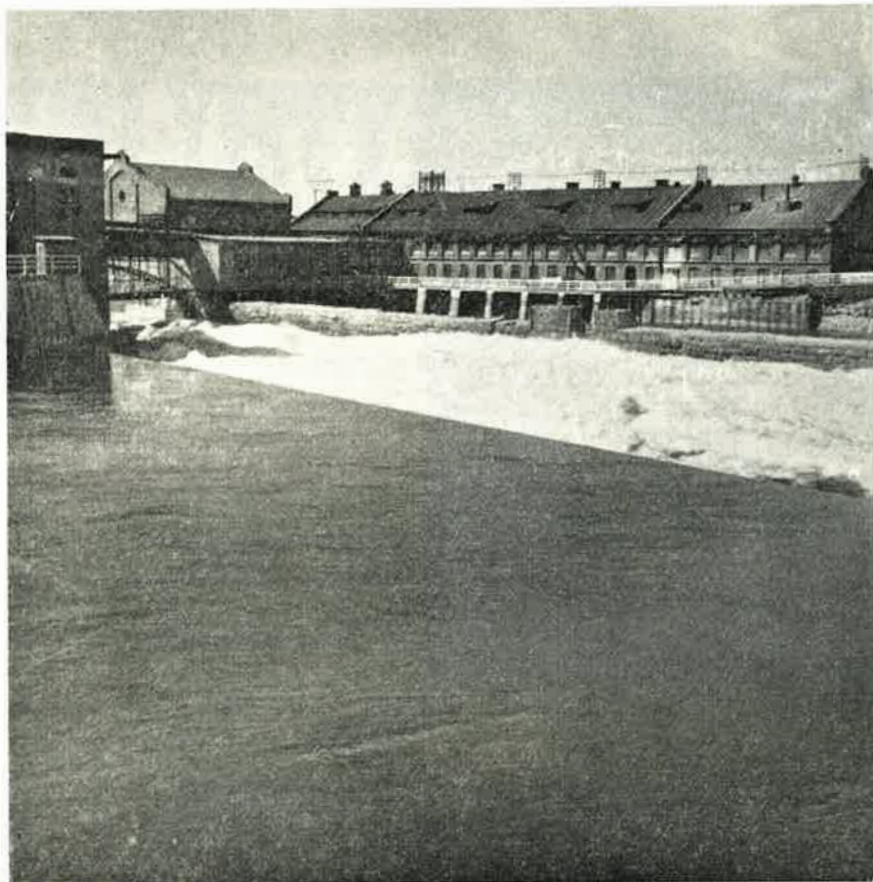
Syyskuun 20 p:nä täyttää Kymin Osakeyhtiön hallituksen varapuheenjohtaja, vuorineuvos Gustav Bruno Krook 70 vuotta. Opiskeltuaan kaksi vuotta kemiaa ja koneenrakennusta Suomen Polyteknillisessä Opistossa hän jatkoi opintojaan Karlsruhen teknillisessä korkeakoulussa valmistuen dipl.insinööriksi v. 1907. Kotimaahan palattuaan hän toimi Paraisten Kalkkivuori Oy:n teknillisenä johtajana viisi vuotta, jonka jälkeen siirtyi Wilh. Schaumanin Vaneritehdas Oy:n palvelukseen. Yhdessä tehtaan perustajan kanssa hän suunnitteli tämän tehtaan toimien aluksi isännöitsijänä ja teknillisenä johtajana ja vuosina 1916—29 yhtiön toimitusjohtajana. 15 vuoden väliajan jälkeen hän palasi takaisin Wilh. Schauman Oy:n johtoon ja on tässä tehtävässä edelleen. Väli vuosina hän osallistui vaneritehtaiden perustamiseen myös ulkomailla ja oli mm. Teijon sekä Mustion tehtaiden toimitusjohtajana vuosina 1939—44.

Läskelän tehtaiden hallitukseen vuorineuvos Krook valittiin v. 1929, ja vuodesta 1939 lähtien hän on ollut Kymin Osakeyhtiön hallituksen tarmokas ja erittäin arvossapidetty jäsen sekä

vuodesta 1952 varapuheenjohtaja. Sitä paitsi hän on johtokunnan puheenjohtajana tai jäsenenä mm. Lohjan Kalkkitehdas Oy:ssä, Saseka Oy:ssä ja Pietarsaaren Selluloosa Oy:ssä. Ennen kaikkea hän on kuitenkin piirtänyt nimensä vaneriteollisuuden historiaan. Hänen kaukokäsitelmänsä ja väsymättömän tarmokkuutensa ansiosta tästä teollisuudesta on tullut merkittävä tekijä maamme talouselämässä. Tässä suhteessa hänellä on uranuurtajan asema ja syystä häntä kutsutaankin "Suomen vaneriteollisuuden isäksi". Hän on useita vuosia ollut Suomen Vaneriteollisuusyhdistyksen puheenjohtajana.

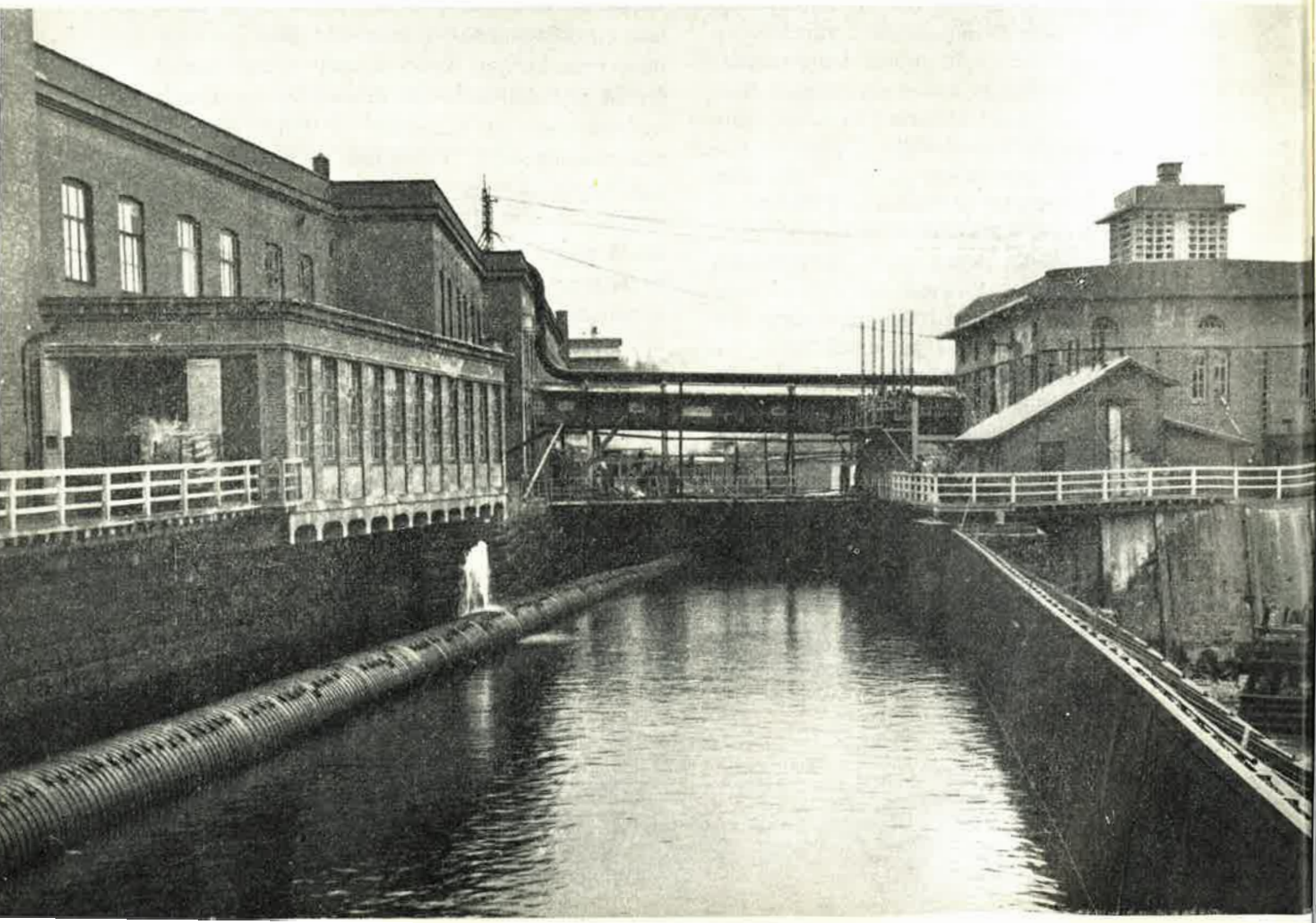
Bruno Krookin persoonallisuudelle on tunnusomaista suuri asiantuntemus, harvinainen työtarmo sekä oikeamielisyys. Hänen luonteensa on eloisa ja välitön, ja niinpä hänellä onkin laaja ystäväjoukko sekä teollisuuden piirissä että sen ulkopuolella.

Lehtemme pyytää saada esittää yhtiön hallituksen varapuheenjohtajalle, vuorineuvos Krookille kunnioittavat onnentoivotuksensa hänen merkkipäivänsä johdosta.

Viimekeväinen sunnuntai-
kuva Kymin rännistä ja kos-
kesta. Kymin rännin musta-
pintainen, heikosti pyörteile-
vä ja padon reunan korkeu-
della oleva vesipaljous, tuttu
näky sillalla kulkijoille, on
siirtynyt muistojen joukkoon.

Ränni kuvattuna viime kesä-
kuun 1 päivän aamuna. Sul-
kuportit on pantu kiinni,
ränni tyhjenee ja sen tehtävä
on päätynyt.

KYMIN RÄNNI—KYMINTEHTAAN VANHA VOIMANLÄHDE — LOPETTANUT TEHTÄVÄNSÄ

Nykyaikaisen teollisuuden piirissä toistuu lakkaamatta sama teema: aikansa palveltuaan tehdasrakennukset, laitteet ja koneet saavat väistyä uusien tieltä. Toisinaan tuossa alituisessa uudistumisessa saavutaan tosin suvanto-paikkaan, mutta koskaan ei voida eikä saada-kaan tuudittautua sellaiseen ajatukseen, että tulokset olisivat vihdoinkin täydellisiä ja lopullisia.

Tämä ilmiö on havaittavissa aivan kouraan-tuntuvalla tavalla myös Kuusankosken tehtai-den historiassa. Ero ensimmäisten vaatimatto-mien hirsistä rakennettujen ruukkien ja nykyis-ten suurten tehdaskompleksien välillä on val-tava. Olisi kuitenkin erehdyttävää luulla, että siteet ensimmäisiin tehtaisiin olisivat aikojen kuluessa kadonneet kokonaan jäljettömiin. Tehtaiden laajentuminen ja uudenaikaistumi-nen on tapahtunut asteittain, ja kehityksen kulkua voidaan ainakin pääpiirteissään seurata tehtaiden perustamisesta saakka tai myös taan-nehtivasti nykyhetkestä lähtökohtaan. Eräs erittäin selvä yhtymäkohta entisyyden ja nykyi-syyden välillä on tehtaittemme sijainti. Tarkas-tellessamme kirjoitukseemme liittyvää Kymin-tehtaan puuhiomia ja paperitehdasta ja niiden yhteyteen kuuluvia muita osastoja esittävää piirrosta vuodelta 1901 huomaamme, että yhtä-läisyys on ilmeinen, ja verratessamme piirrosta niihin kuviin ja tietoihin, mitä meillä on Kymin-tehtaan ensimmäisestä ruukista, on niidenkin kesken sukulaisuutta. Ennen kaikkea voimme todeta, että tehdas seisoo vanhoilla sijoillaan.

Ajatuksemme ovat hakeutuneet tällaisten tehdashistoriamme tarjoamien näkymien pariin seurattessamme Kymintehtaan vesikourun eli Kymin rännin — kuten sitä on totuttu nimittä-mään — viimeaikaisia vaiheita. Kesäkuun ensimmäisen päivän aamuna tuijotti monta kymmentä silmäparia vedestä tyhjentyvää kou-rua. Pian tuli näkyviin puinen, suurikokoinen vesiputki, eikä kestänyt kauan, kun rosoinen pohjakallio paljastui veden alta. Samoin oli tapahtunut monesti aikaisemminkin, joten tapahtumalla sinänsä ei olisi luullut olevan eri-koisuuden vetovoimaa. Mikä sitten aiheutti

moisen uteliaisuuden? Veden laskeutumista katselevat tiesivät, että rännin palvelusvuodet olivat lopullisesti päättyneet. Kymintehtaan ensimmäisestä käynnistyspäivästä lähtien kou-run kautta kulkeneet vesimassat olivat tähän hetkeen saakka pyörittäneet tehtaiden koneita. Viime vuosina olivat kourun tehtävät puuhio-mon tultua sähkökäyttöiseksi kuitenkin jo enteellisesti vähentyneet, ja nyt sen kohtalo oli lopullisesti sinetöity. Pitkä ja hyödyllinen päivätyö oli päättynyt.

*

Kun kuulu Forssan patruuna Axel Wilhelm Wahren kevättalvella 1872 aloitti Kymintehtaan rakentamisen, ryhdyttiin ensimmäiseksi teke-mään vesikourua insinööriveljesten Johan ja C. G. Hultin suunnitelmien mukaisesti. Siihen saakka täydellisessä vapaudessa ryöhynneen Kuusankosken valtaaminen ja alistaminen teol-lisuuden käyttöön oli alkanut. Työ patoamisi-neen ja kallion louhimisineen oli silloisin edel-lytyksin vaivalloista ja hidasta. Kevätkesän korkea vesi teki osaltaan haittaa. Hultin veljek-sillä samoin kuin heidän langollaan, Kymintehtaan ensimmäisellä isännöitsijällä, insinööri August Palmbergilla oli kuitenkin kokemusta tällaisissa töissä, ja jo saman vuoden syksyllä kouru saatiin valmiiksi. Siitä tuli suurempi ja myös kalliimpi kuin Wahren oli otaksunut, mutta Johan Hult puolusteli asiaa sillä, että oli syytä ottaa huomioon tehtaan vastainen laaje-neminen. Seuraavana vuonna valmistuivat varsinaiset tehdasrakennukset ja koneiden asen-taminen saattoi alkaa. Niiden hankkimisessa Wahren oli nähnyt paljon vaivaa ja tehnyt monta ulkomaanmatkaa. C. G. Hult oli turpiinien erikoistuntija ja yhdessä veljensä kanssa hän laati ensimmäisten, pystyasentoisten tur-piiniin piirustukset. Turpiineja tarvittiin aluksi kahdeksan, joista viisi käyttämään hiomia. Niiden valmistaminen uskottiin eräälle englan-tilaiselle toiminimelle. Kotimaassa ne olisivat tulleet maksamaan huomattavasti enemmän. Maaliskuun 7 ja 8 päivinä 1874 turpiinit saatiin vihdoin käyntiin. Aluksi ne eivät toimineet moitteettomasti, vaan nopeaan liikkeeseen jou-

duttuaan kohosivat. Lähes kuukausi ponnisteltiin vian löytämiseksi, kunnes se vihdoin keksittiin. Isännöitsijä Palmberg saattoi tiedoittaa Wahrenille: "Carl Hult on saanut selville syyn, miksi turpiinit kohoavat. Syy on yksinkertaisesti se, että sentrifugaalivoima ajaa turpiinipyörän ja johtokiskolaitteen välisen vuotoveden — turpiinin alettua nopeasti pyöriä — niin, että sen tilalle tulee ilmaharvennus, ja ulkoilma painaa turpiinia ylöspäin. Vika voidaan helposti poistaa asettamalla kaasuputki johtamaan ilmaa turpiinin ja johtokiskolaitteen väliin". Tehtaan käynnistämässä oli monia muita vaikeuksia, ja vuoden 1874 alkupuoliskolla niin työnjohto kuin työntekijät joutuivat kokemaan monta jännittävää hetkeä, mutta hepä kuuluivatkin maamme uudenaikaisen massa- ja paperiteollisuuden uranuurtajien joukkoon. Kymintehtaan ensimmäiset vaatimattomat tuotantoluvut ovat saman vuoden kesäkuulta. Samanlaiset synnytystuskat oli juuri koettu vastapäisellä rannalla Kuusaan saarella kreivi Carl Robert Mannerheimin perustamassa tehtaassa.

Melko kapean kourun kautta ohjattu vesimäärä pani tehtaan koneet pyörimään. Kun 1880-luvun alussa tapahtui Kymintehtaan ensimmäinen huomattavampi laajentaminen, hankittiin lisää turpiineja käyttämään uusia hiomakoneita. V. 1882 tuotantonsa aloittanut toinen paperikone kävi aluksi lauhdehöyrykoneella, mutta pian se muutettiin, kuten ensimmäinen paperikonekin, vesiturpiinikäyttöiseksi. Kymin selluloosatehtaan valmistuttua v. 1887 vesivoimakoneisto kasvoi vastaavasti. Osa koneista oli kytketty suoraan turpiineihin, mutta pitkien akselien ja voimansiirtolaitteiden avulla voimaa voitiin jakaa tehtaan joka soppeen.

Tämä voimantarpeen kasvaminen johti myös vesikourun uusimiseen ja laajentamiseen. Turpiinien yläpuolella oleva kivinen osa sai lopullisen leveytensä. Alaosa rakennettiin uudelleen puusta ja samalla rakennelmaa pidennettiin. Vanha mestari Ville Rihu muistaa, kuinka hän nuorukaisena metsäosaston palveluksessa ollessaan osti Mäntyharjun asemalla 1890-luvun alussa kourua varten tasakantaisia, 9-tuumaisia parruja, joista pisimpien oli oltava yhdeksän metriä pitkiä. 1920-luvulla puinen alaosa vaihdettiin rautakehikkoon, joka rakennettiin tehdasaukiolla nykyisen Vanhalan edustalla.

1800-luvun lopulla vesikourun turpiinit saivat pyörittääkseen uusia koneita, jotka kehittivät uutta salaperäistä energiaa, sähköä. Aluksi ne

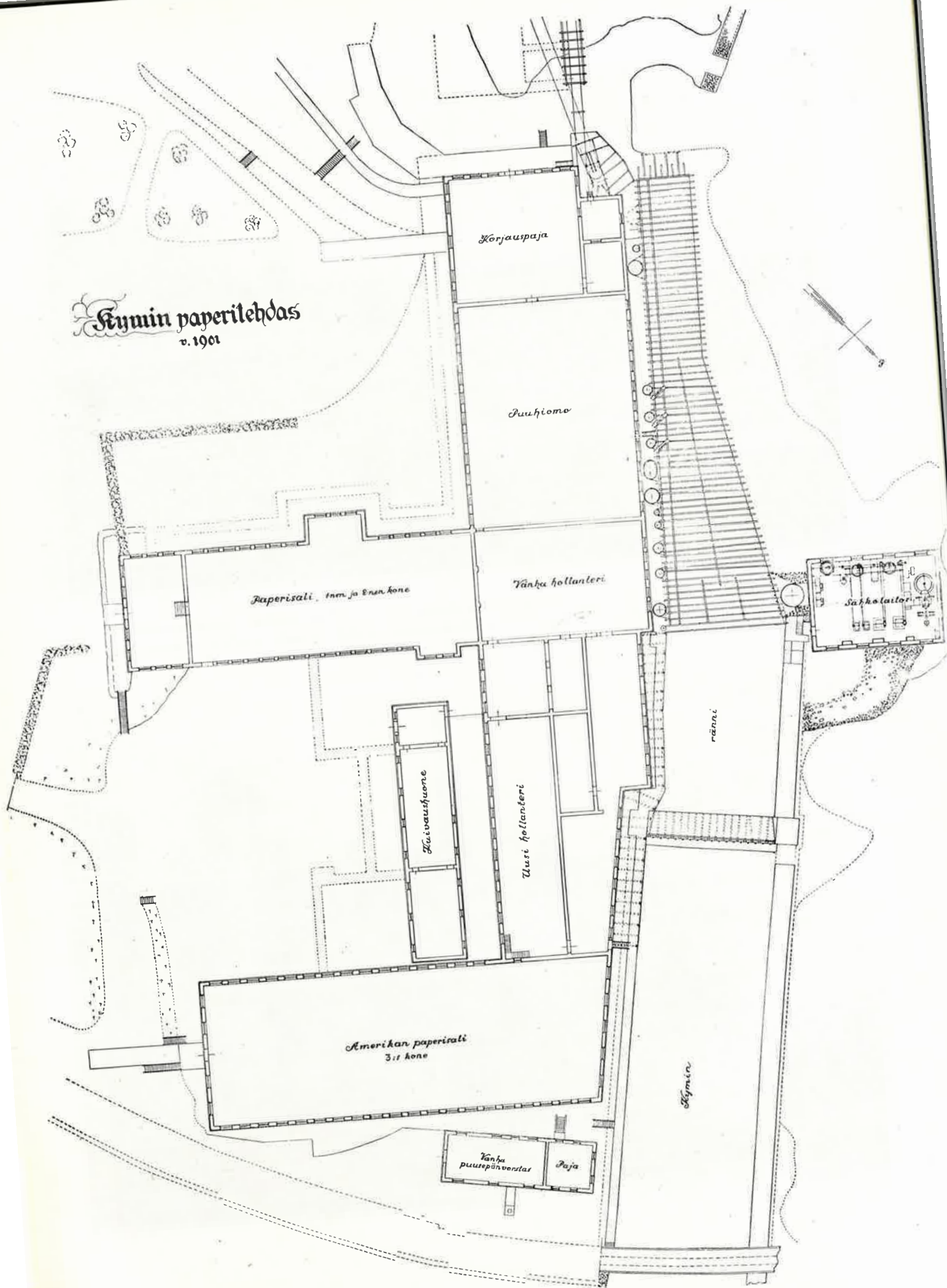
näyttelivät kuitenkin varsin vaatimatonta osaa, eivätkä suinkaan merkinneet mitään äkillistä vallankumousta. V. 1888 asennettiin ensimmäinen dynamokone, joka sitten sai seuralaisikseen kaksi muuta. Näitä koneita käytti lumppuholinterin turpiini, ja niiden hoito oli uskottu tehtaan rasvamiehille Antti Korvelle ja Matti Sirenille. Yksi koneista antoi valoa hiomoon ja paperitehtaaseen, toinen selluloosaan ja kolmas ns. sarjakone ulkovalaistukseen. Alkuaan käytännössä ollut kaasuväli siirtyi muistojen joukkoon.

Vuosina 1896—97 tehdas kävi jälleen läpi suuren laajennusvaiheen. Silloin rakennettiin toinen paperisali, johon hankittiin amerikkalainen paperikone, ja lähinnä tästä laajennuksesta johtuen alettiin Kymintehtaalla ensimmäisen kerran käyttää sähköä teollisuuden käyttövoimana. Vesikourun viereen sen kosken puoleiselle sivustalle rakennettiin Kymin sähkövoimalaitos — sentraali, kuten sitä lyhykäisesti nimitettiin. Tämä sähkövoima-asema kehitti yksinomaan tasavirtaa. Turpiineja oli kolme, joista kahteen oli kytketty pystygeneraattori kumpaankin. Toinen antoi voimaa "amerikkakoneelle" ja toinen hollanteriin. Kolmas turpiini käytti pitkän akselin ja hihnojen avulla pieniä sähkökoneita, jotka kehittivät sähköä valoverkkoon. Edellä mainitsemistamme rasvamiehistä Antti Korvesta ja Matti Sirenistä tuli sentraalin hoitajia.

V. 1900 sähkövoima-asemalle asennettiin uusi, silloisissa oloissa suuri 3-vaihegeneraattori, teholtaan 350 kVA. Tasavirran ohella ruvettiin siis käyttämään myös vaihtovirtaa. Tätäkin konetta käytti pystyvesiturpiini suuren avonaisen kartiohammaspyörästön välityksellä. Sen hampaat olivat valkopyökkiä ja niitä oli tuon tuostakin uusittava, mikä tiesi keskeytystä virran saannissa, kertoi lehdellemme 86-vuotias Matti Siren sentraalin alkuaikoja kuvaillessaan. Tämä vaihtovirtakone antoi voimaa aluksi mm. selluloosatehtaan sirkkeliin ja vähitellen muillekin selluloosatehtaan koneille.

Viereisellä sivulla oleva piirros on laadittu piirustuskonttorin hallussa olevasta alkuperäispiirroksesta, johon on merkitty myös kaikki koneet ja voimansiirtolaitteet akseleineen ja vetohihnoineen ja -liinoinen. Pieneen mittakaavaan supistetussa kuvassamme ne on kuitenkin kuvan selvyden vuoksi täytynyt jättää pois. Ainoastaan sähkölaitoksen koneisto on jäljennetty alkuperäisen piirroksen mukaisesti.

Kymmin paperilehdas
v. 1901

Korjauspaja

Puuhiomo

Paperisali 1nm ja 2nm kone

Tanka hollanteri

Sähkölaitos

ränni

Kuvauhuone

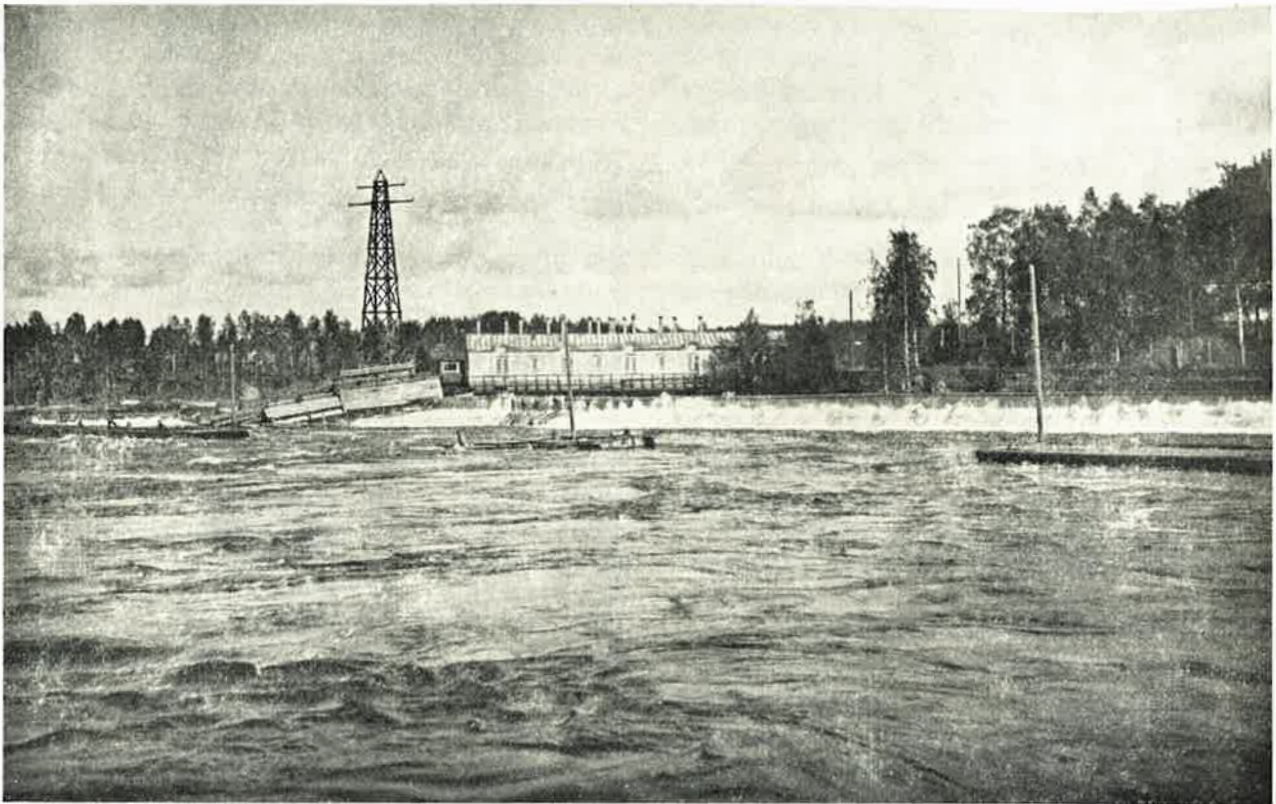
Uusi hollanteri

Amerikan paperisali
3:1 kone

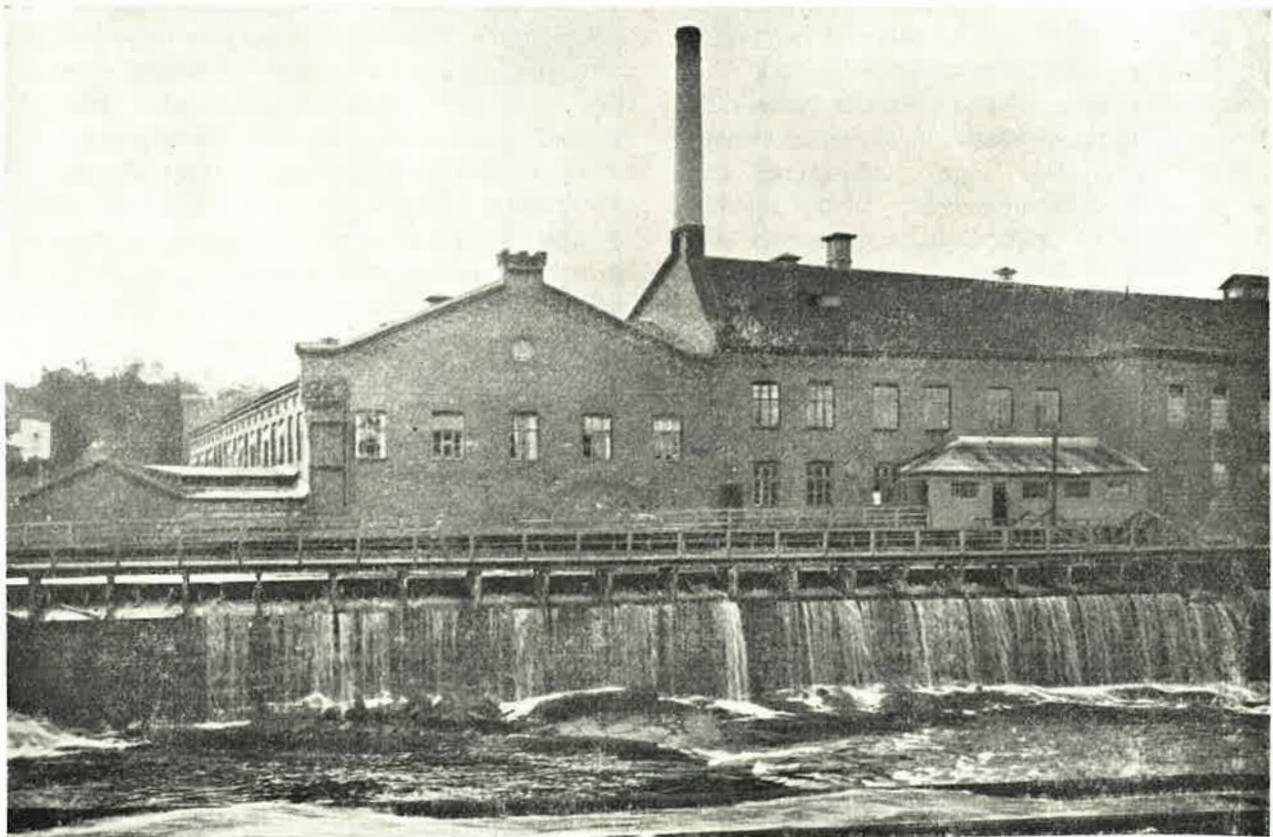
Kymmi

Tanka puutepänverlat

Paja

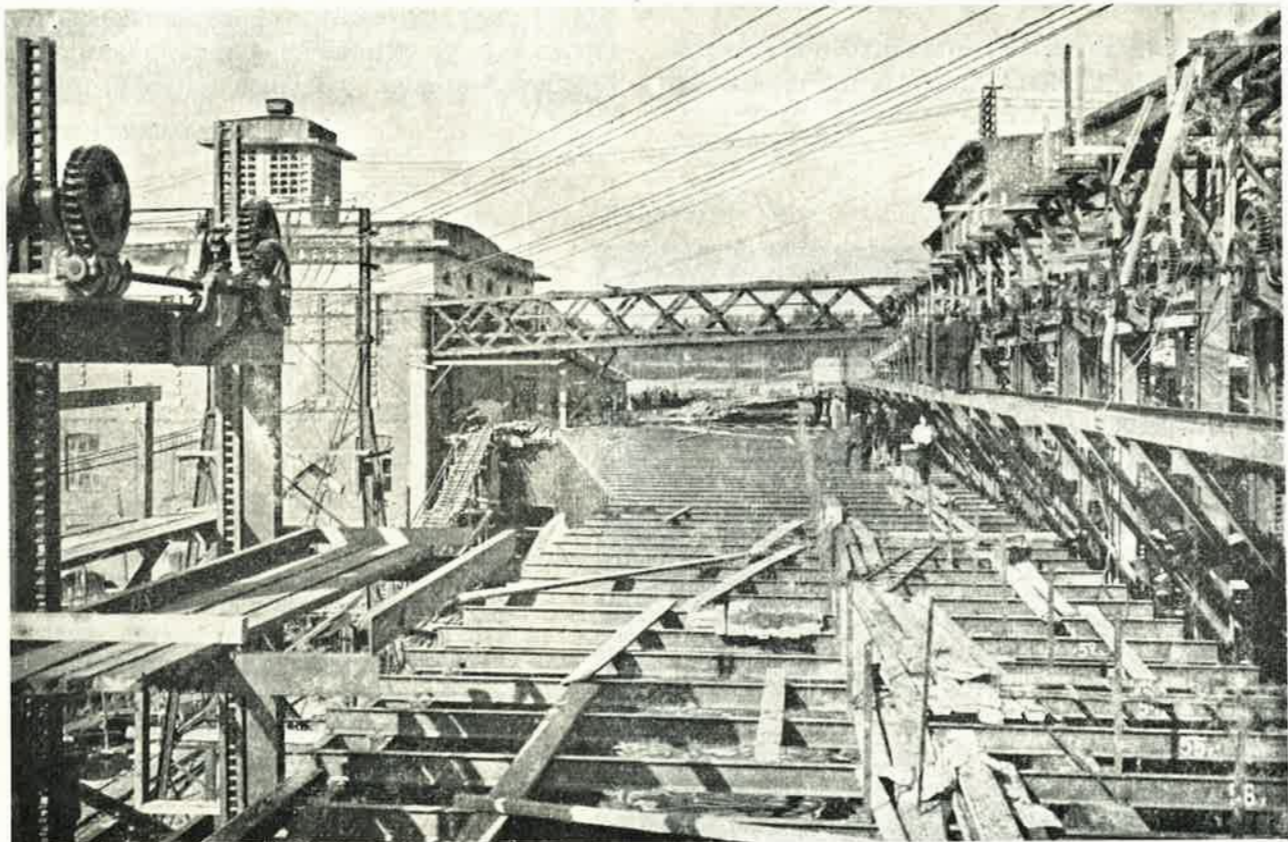

Kymin rännin sillan yläpuolella oleva osa ennen Kuusankosken voimalaitoksen patorakennustöitä. Sulkupuortit sijaitsivat kosken päällä olevassa rakennuksessa. — Alla: Kymin ränni ja paperitehdas kuvattuna 1920-luvun alkupuolella.

Kosken toisella sivustalla virtasi vesi aikanaan Kuusaan saaren ränniä myöten. Se lopetti toimintansa jo viime sotien aikana. Padon kivirakennelmat ovat vielä jäljellä. Keskellä koskea uittoruuhi, ns. Bonsdorffin ränni. — Alhaalla: Kymän rännin kouruosan räutakehikkoo asetetaan paikoilleen v. 1927.

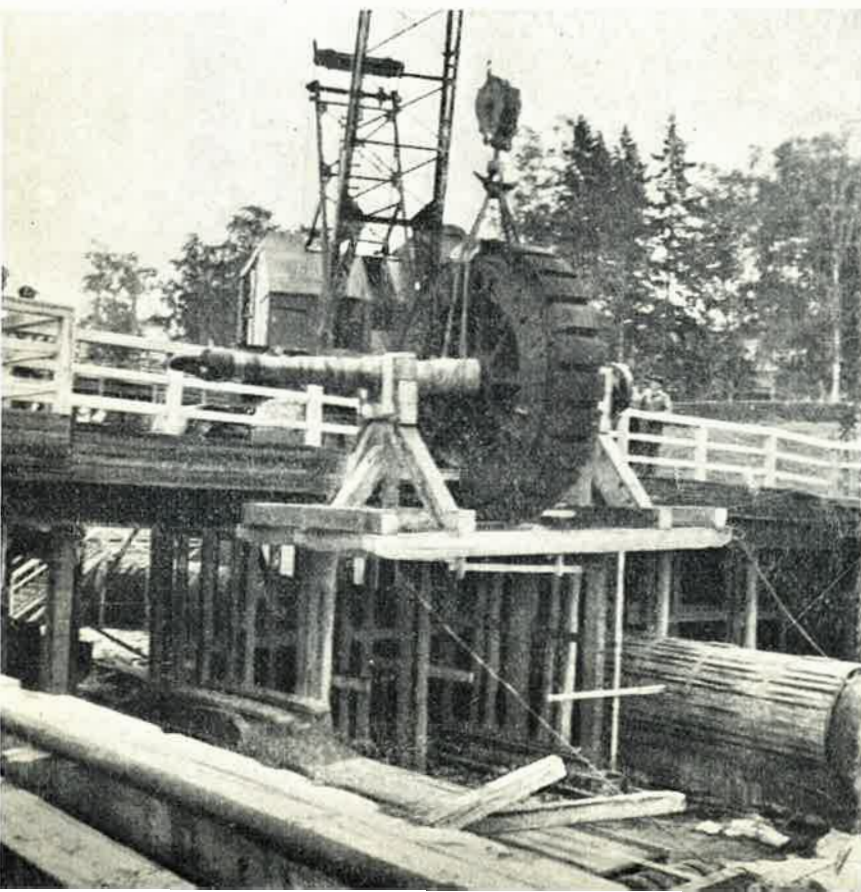
Oheinen piirroksemme on juuri tuolta ajalta. Vesikourulla oli silloin jo lopullinen muotonsa, mutta sulkuportit — "lussit" — sijaitsivat lähellä sähkövoima-asemaa. Myöhemmin ne siirrettiin kourun yläpäähän. Sähkövoima-aseman turpiinit saivat vetensä yhdestä suuresta vesiputkesta. Toisella sivulla sijaitsevien turpiinien rivi alkoi vanhan hollanterin kohdalta ja ulottui kourun alapäähän korjauspajan kohdalle saakka, jossa sijaitsi viimeinen, pitkän siirtolaitteen avulla selluloosatehtaalle voimaa antanut turpiini. Sähkövoima-aseman neljän turpiinin lisäksi oli padon toisella reunalla 14 turpiinia, jotka vaihtelivat suuresti kooltaan. Tämän voimakoneiston avulla Kymintehdas sai käyttövoimansa.

V. 1907—08 sähkön osuus kasvoi melkoisesti, kun Kymin sähkövoimalaitokseen hankittiin 800 kW:n tasavirtageneraattori. Maamme teollisuuden käytössä tuskin oli siihen aikaan toista niin suurta sähkökonetta. Koneen asentaja, eräs saksalainen montööri, ei suorittanut tehtäväänsä huolellisesti loppuun saakka, ja toinen ilmapumppu ei toiminutkaan moitteettomasti. Ville Rihu, jonka tehtäviin kuului "sunnuntairemontin" suorittaminen kerran kuukaudessa sähkövoima-asemalla, sai kuitenkin pumppun omin neuvoin kuntoon. Kone kävi sitten moitteettomasti aina viime kesäkuun 1 päivään saakka. Sen työpäivän pituudeksi tuli siis 46 vuotta.

Viimeisen kerran Kymin sähkövoima-asemaa laajennettiin v. 1933. Suuri tasavirtakone sai

silloin kumppanikseen 3.000 hv:n Kaplan-turpiinin, joka kytkettiin suoraan 2.700 kVA:n 3-vaihegeneraattoriin. Aikaisemmat, pienet sähkökoneet poistettiin kokonaan käytöstä. Tämän laajennuksen yhteydessä voimalaitos sai lopullisen suuruutensa. Tehtaiden voimakysymystä oli kuitenkin jo ryhdytty ratkaisemaan suuruusmaisella tavalla, ja kolmen viime vuosikymmenen kuluessa on Voikan, Keltin sekä Kuusankosken vesimassat alistettu kokonaisuudessaan kehittämään sähköä tehtaiden tarpeisiin. Kymin vesikouru voimakokeskuksineen on uusien suurten patorakennelmien, luukkujen ja muiden laitteiden rinnalla kuitenkin näihin

Vieressä: 23 tonnin painoinen generaattori nousee helposti rännin pohjalta raskaan ja voimakkaan Osgoodin nostamana.

Ylhäällä: Osgood laskemassa generaattoria rautatievaunuun. Kaikki paikat kestivät, vaikei katselijoiden joukossa ollut epäilyjä puutetta.

saakka sitkeästi edustanut vanhaa aikaa ja havainnollisella tavalla osoittanut, miten vanhan järjestelmän mukaan kosken voimaa käytettiin hyväksi.

*

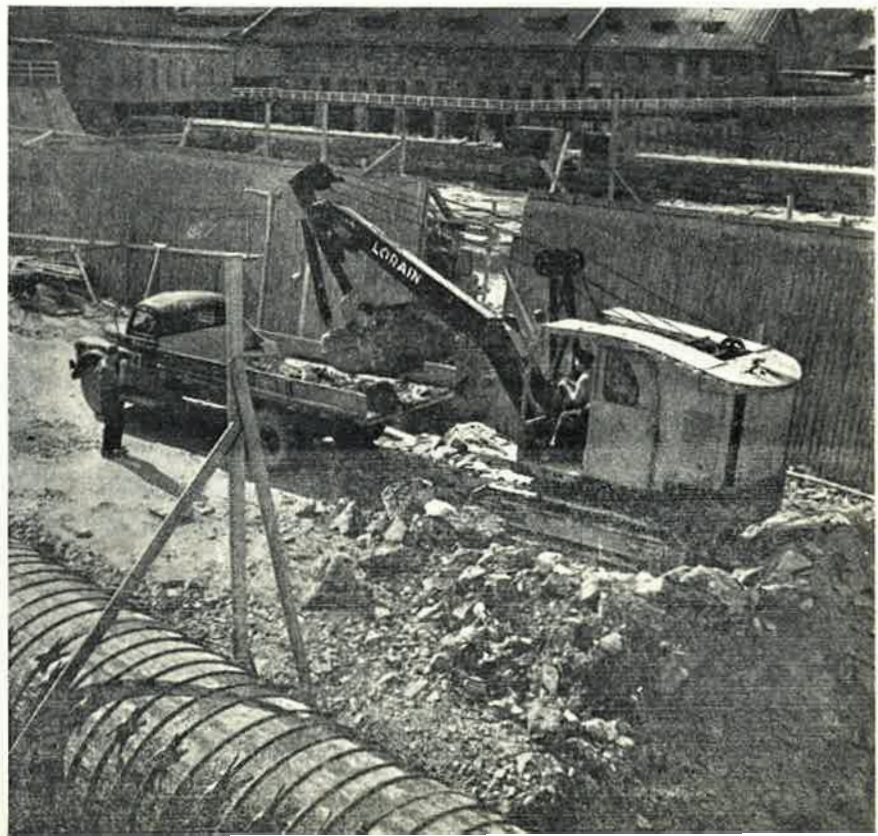
Rännin tyhjentämisen jälkeen ryhdyttiin välittömästi purkamaan teräskehikkoista alaosaa ja voimalaitoksen koneistoja. Kehikon palkit joutuvat samanlaiseen käyttöön Juan-tehtaalla, ja Kaplan-turpiini generaattoreineen tullaan erinäisten muutostöiden jälkeen sijoittamaan Verlaan rakenteilla olevan voimalaitoksen koneistoksi.

Generaattorin nostaminen kanaalin pohjalta suoritettiin suuren Osgood-nosturin avulla. 65 tonnin painoinen Osgood sai tätä tehtävää varten peräänsä vielä seitsemän tonnin lisäpainon, joten painoa kertyi 72 tonnia. Siltaa oli varta vasten tuettava jyvän parrurakennelman avulla. Itse generaattorin nostamiseen tarvittiin vain muutama minuutti. Nosturin avulla saatiin muutkin koneet ja niiden osat nopeasti ylös. Vanha tasavirtakone joutui romutettavaksi.

Vaikka vanhan rännin varsinainen tehtävä päättyikin, ei se jäänyt kokonaan virkaheiteksi, vaan sen tarjoamat mahdollisuudet käytetään muulla tavoin hyödyksi. Rännin paikalle tullaan rakentamaan tehtaiden tarpeista huolehtiva vesijohtolaitos. Sillan ja sen yläpuolella olevien sulkuporttien väliin rakennetaan vedenpuhdistuslaitos raakavesisuodattimiseen ja sillan alapuolelle pumppuasema. Vesi tulee pumppuasemalle saakka omalla paineella, minkä jälkeen pumput pumppaavat sen edelleen. Nykyisen puuputken tilalle tulee ns. Bonna-putki, halkaisijaltaan 146 sm. Bonna-putki on rakennettu siten, että teräslieriön sisäpinnalle on lingottu betonikerros ja putken ulkopinnan päälle kierretty teräslanka, joka on vielä päällystetty betonilla. Tämä melkoista painetta kestävä putki tulee kulkemaan osaksi pohjassa, osaksi tukien päällä. Rännin ulkopadon kohdalle tullaan rakentamaan ajotie, joka jatkuu rännin suuntaisena selluloosatehtaan rantaan. Louhimis- ja rakennustyöt ovat jo menossa hyvää vauhtia, ja Kymin ränni on lopullisesti siirtymässä muistojen joukkoon.

Ylhäällä: Kymin rännin vanha patomuuri on puhkaistu uusia laitteita varten.

Vieressä: Rännin pohjalla on vallinnut koko kesän vilkas työn touhu. Kuvassamme Lorain kaivamassa perustusta pumppuasemaa varten.

Paperintekijä Robert Henrik Erolin

Viime keväänä huhtikuun 2 päivänä siirtyi manan majoille yhtiöläisvanhus Robert Henrik Erolin, joka oli palvellut yhtiötämme seitsemänkymmentäyksi ja puoli vuotta, Kymintehtaan alkuajoista liki 1950-lukua. Sinä aikana ennätti jo kolmas sukupolvi aloittaa työsarkansa tehtaittemme koneiden ääressä. Jo tämä ennätysmäisen pitkä palvelusaika on sellainen saavutus, jonka ansiosta Erolinin nimi tulee säilymään yhtiömme historiassa, sen monivivahteisessa henkilögalleriassa. Mutta hänen paperintekijän uransa oli myös muulla tavoin esimerkillinen ja hänen muistonsa tallettamisen arvoisen. Vuosikymmenien kuluessa hän oppi paperinvalmistuksen hienoimmat salaisuudet, ja hänen ammattimiehen vastuuntuntonsa kasvoi samassa suhteessa. Paperitehtaasta tuli hänen maailmansa. Harva lienee yhtiömme piirissä kasvanut kiinni tehtaaseensa niin vahvoin sitein kuin Robert Henrik Erolin. Olisi kuitenkin väärin otaksua, että tehdas sai hänestä ylivallan, muovasi hänet ajan mukana yhdeksi rattaakseen. Päin vastoin tehdasympäristössä hänen persoonalliset ominaisuutensa kasvoivat ja pääsivät oikeuksiinsa. Ammatin osaaminen tuotti hänelle tyydytystä, ansaittua omanarvon tuntoa, samoin kuin koneesta rullalle kiertyvän paperin onnistuminenkin. Tämä hänen läheinen suhteensa työhönsä ja sen tuloksiin heijastui myös hänen ympäristöönsä ja häntä kunnioitettiin hyvänä ammattimiehenä ja vastuuntuntoisena mestarina. Erolinia ja hä-

nen pitkää päivätyötään muisteltaessa voidaan todellakin puhua vilpittömin sanoin työn aateluudesta.

Erolinin tulo Kymintehtaalle on tavanomainen luku tehdasseutumme asutushistoriaa. Kun Kuusankosken rannalle v. 1872 alettiin rakentaa tehtaita, saapui tänne väkeä työnhakuun ja onneaan koettamaan. Suurin osa tulijoista oli emäpitäjien ja lähiseutujen kylistä, mutta tuli heitä kauempaakin. Tulokkaiden joukossa oli myös lappeelainen kauppa-apulainen Adam Henrikinpoika Erolin perheineen. Hän ei ollut ensimmäistä kertaa maailmalla, sillä hän oli 1850-luvulla oleskellut useita vuosia Pietarissa. Kotiseudullaan hän asusti toisinaan Lappeen, toisinaan Lappeenrannan puolella. Kymintehtaalle tullessaan hän ei ollut enää nuori. Ikää oli jo 43 vuotta, ja hän oli ollut lappeelaisen Alexandra Christina Holmströmin kanssa avioliitossa jo toistakymmentä vuotta. Varmaan paremman ansion toivo ja luontainen vilkkaus sai hänet muuttamaan Kymintehtaalle ruukin töihin. Hän lienee toiminut jonkinlaisena salimestarina. Pitkäksi ei hänen uransa täällä kuitenkaan muodostunut, sillä hän tapasi kohtalonsa kosken kuohuissa jo v. 1876.

Hänen poikansa Robert Henrik oli silloin 11-vuotias. Hänen maailmansa oli seitsemän vuoden ikäisestä ollut nouseva tehdaskylä. Perhe asui yhdessä yhtiön uusista "pytingeistä", ja pojan väkevimpiin muistoihin kuului epäilemättä kosken patoaminen, vesirännin ja tehtaiden rakentaminen ja jännittävä koneiden

Kymintehtaan, Kuusaan ja Voikan mestareita, työnjohtajia ja varastonhoitajia. Kuva on otettu v. 1916 Kuusaan Seuratalon portailla kauppaneuvos Gösta Björkenheimin 50-vuotisonnitteluadressia varten. Henkilöt vasemmalta lukien:

Eturivissä: Juho Kuhmonen, Johan Kustaa Backström, Lauri Suursalmi, Joonas Suursalmi, Riemu Plathan, Robert Erolin, Valtter Nieminen, Herman Nurminen, Tuomala, David Siren ja Otto Suvanto.

Toisessa ja kolmannessa rivissä: Kalle Terho, Käyhkö, Aleksanteri Kaukola, Kalle Sundström, Viktor Roos, Kalle Nurminen, K. E. Ahlström, Jussi Sundström, Juho Westman, David Priha, Johan Nurminen, Hugo Nikula, Adam Nikula, David Nummelin, Aleks Mäkinen, Matti Tietäväinen ja Oskari Joukanen.

Neljännessä ja viidennessä rivissä: Otto Rusi, Niilo Tuomala, Mikko Sormunen, Aleksanteri Toivonen, Sylvester Tollman, Antti Poutiainen, Nikolai Lahtinen, Kosti Tamlander, Antti Leipola, Aksel Quick, Akseli Pynnönen, Otto Rikhard Bäckman, Ville Karkiainen, Taavi Kauppi, Emil Stenholm, Palmgren (ins.harj.), Anton Wallenius, Viktor Virtanen, Aleks Lindroos, Jan Karu ja Osvald Johansson.

Kuvassa ei ole aivan kaikkia silloisia mestareita, mm. Kalle Yrjölä puuttuu. Useimmat heistä ovat jo siirtyneet manan majoille.

käyntiin pano. Siinä oli vilkkaalle miehen alulle katselemista ja ihmettelemistä kerrakseen. Niin pian kuin kynnelle kykeni hän sai myös tehtäviä suoritukseen, ja jo 9-vuotiaana hän kuljetti toisinaan tehtaan postia Kymin asemalle kulkien Niskalan ja Ruotsulan kylätietä ja rautatiesillan yli.

Lankesi sitten kuin itsestään, että Robert Erolinista tuli vakinainen yhtiöläinen. Isän äkillisen poismenon johdosta se tapahtui jo poikkeuksellisen varhaisessa iässä välittömästi isän kuoleman jälkeen. Hätä ei kuitenkaan lukenut lakia, sillä perhe tarvitsi huoltajaa, ja Robertin sekä häntä pari vuotta vanhemman veljen osaksi tuli tämä velvollisuus. Robert aloitti "putsaripoikana" ja kävi sitten aste asteelta läpi paperikoneen ammattikunnan eri ammattiasteet: prässi-pojasta rullamieheksi, silinterimieheksi ja koneenhoitajaksi sekä lopulta paperimestariksi. Ammatillinen

valmennus ei olisi voinut alkaa aikaisemmin, ja kun teräväpäinen poikanen oli alusta pitäen innostunut paperintekoon, varttui hänestä erinomainen ammattimies.

Keskustellessamme eläkkeellä olevan ylipaperimestarin Kalle Yrjölän kanssa pappa Erolinista kertoi hän elävästi muistavansa tulonsa toiseksi rullamieheksi Erolinin paperikoneelle. Jo seuraavana päivänä vesipumpun laakerit sattuiivat palamaan, ja koneen kiertovesi lakkasi toimimasta. Siitäkös koneenhoitaja Erolin tulistui, ja paperinvalmistuksen alkeita taivaileva nuorukainen sai esimakua paperitehtaan sääntömuuteluista, jossa ukonilmakaan ei ole tuntematon. Kiivaasta tervetuliaispuheesta huolimatta Yrjölä muisteli Erolinia vilpittömällä kunnioituksella ja mielihyvällä. Tämä oli opettanut hänelle auliisti paperinvalmistuksessa tarvittavia monenlaisia tietoja ja

taitoja. Pikku kiivastumisia lukuun ottamatta Erolin suhtautui asiallisesti ja oikeudenmukaisesti alaisiinsa ja työtovereihinsa. Taitaa olla niin, että paperinvalmistajan ammattiin kuuluukin silloin tällöin kiivastuminen, eikä kiireisissä tilanteissa sanoja ennätä harkiten punnita. Koneen oikutteleminen synnyttää koneen äärellä työskentelevissä tiettyä jännitystä, ja paperin "risoilla" on pantava hihat heilumaan. Siksi paperimiehen temperamenttikin pyrkii väliin kuohahtelemaan.

Vuoden 1906 alusta Erolinista tuli paperimestari. Kaksi vuotta myöhemmin eversti Richard Beckerin antamassa työtodistuksessa hänestä sanottiin: "Erolin on ollut yhtiön palveluksessa 31 vuotta ja on tänä pitkinä aikana perehtynyt paperitehtaassa esiintyviin tehtäviin ja on sitä paitsi työnjohtajana osoittautunut päteväksi ja toimeliaaksi. Hän on luotettava, taitava ja ahkera ammattimies, joka on täyttänyt paikkansa meidän täydeksi tyydytykseksemme". Jo silloin oli aihetta puhua hänen pitkästä ja hyvin suoritetusta palvelusajastaan ja pätevästä ammattitaidostaan.

Erolin tarvitsi työtodistusta hakeutuakseen muualle töihin tehtaiden pysähtyttyä Kymintehtaalla. Hän matkusti 8-henkisen perheensä kanssa Valkeakoskelle, mutta jo saman vuoden lopussa Erolinit palasivat takaisin kotiseudulleen Kymintehtaalle, kun paperinteko täällä jälleen voitiin aloittaa. Pian perhe kasvoi 10-henkiseksi, ja perheen sekä tehtaan kesken Erolinin aika sitten tarkkaan kuluikin. Hänen vilkas ja iloinen luonteensakin vähitellen tasoittui. Erolinin vanhat työtoverit kertovat, että hän oli nuorempana ollessaan aikamoinen veitikka, jolle sukkalien kepposten tekeminenkään ei ollut vierasta. Hän oli myös innokas laulumies, komeine bassoineen laulukuoron tärkeä tuki. Hänen oma lauluohjelmistonsa käsitti sellaisia viime vuosisadan arkkiveisuja kuin "Oi, kaunis ja ihana franskojen maa, joka saksoilta vallattu on", "Kansa muistaa kauhaa, Ranskan-Saksan kapiinaa", ja mieluisa oli hänelle myös Gottlundin kapakkaan marssi sekä tunteellinen "Jim nu vilar under rosor röda". Hänen laulunsa kävivät kuitenkin vuosi vuodelta yhä harvinaisemmiksi kokeakseen sitten vie-

lä aivan viime vuosina uudestisyntymisen tyttärenpojan tuutulauluina.

Kirjallisuutta Erolin harrasti ahkeraan vanhoilla päivilläänkin. Sanottavampaa sijaa siinä ei ollut ammattikirjallisuudella, kuten on yleensäkin vanhemman polven ammattimiesten laita, jotka ovat käyneet pitkän ja perusteellisen käytännön koulun. Erolinin kirjastossa oli kuitenkin v. 1909 ilmestynyt Axel Solitanderin "Paperintekijän käsikirja" ja v. 1917 ilmestynyt Onni Suursalmen "Paperikoneesta ja sillä työskentelystä". Muunlainen kirjallisuus, laadultaan ja tasoltaan monenlainen, oli hänen vapaa-aikojensa virkistys. Mutta kirjan avatessaan hän aina ensimmäiseksi tunnusteli vaistomaisesti paperin laatua ja antoi siitä painavan kritiikkinsä.

Paperimestari Erolinia muistellesamme emme saa unohtaa erästä hänelle ominaista seikkaa. Hän oli aina äärimmäisen huoliteltu ulkoasuunsa ja pukeutumiseensa nähden. Puvun piti olla moitteeton ja hyvin prässätty, ja hyvin solmittu solmio sekä nenäliina rintapielessä kuuluivat hänen varusteisiinsa. Eikä hänen pukunsa kuosi ollut pysähtynyt viime vuosisadan muotiin, vaan seurasi, joskin hillittynä, ajan mukana. Hänen asuunsa kuuluivat myös hopeapäinen keppi ja kovalippainen "insinöörinlakki". Tällaiseen asuun pukeutuneena, harmahtavana viiksi-niekkana, arvokkaasti käyden tehtaan vaiheilla, hän on jäänyt nykypolven kuusaalaisten mieleen.

Oli luonnollista, että vuosikymmenet ja niiden aikana suoritettu valtava työ määrä alkoivat tuntua hänen harteillaan. Lopulta hän luopui vuoromestarin rasittavasta työstä ja hänelle annettiin helpompia tehtäviä. Mutta velvollisuudentunnostaan hän ei tinkinyt vähääkään. Hän tutki paperisalissa joka nurkan, ja jos paikat eivät olleet kunnossa, ärähteli ja ojenteli huolimattomia. Ja jos hänellä oli asiaa jonnekin osastolle, muisti hän ilmoittaa siitä lähimmälle esimiehelleen ja varmuuden vuoksi kysäisi, että kai täällä sillä aikaa tullaan toimeen. Niin olivat työ ja velvollisuus painuneet hänen veriinsä.

Vihdoin Erolinin oli aika siirtyä eläkkeelle, ja yhtiön juhluvuoden 1947 päättyessä hän vetäytyi monin kerroin ansaittua vanhuuden lepoa viettämään.

LEHTEMME SEURAAVA NUMERO

ilmestyy jo 1 ½ kuukauden kuluttua eli marraskuun 5 p:nä. Siihen tarkoitetut kirjoitukset ja kuvat pyydetään lähettämään toimitukselle viimeistään kuukautta ennen lehden ilmestymispäivää eli lokakuun 5 p:ään mennessä.

Tämän vuoden viimeinen numero ilmestyy tavalliseen aikaan eli joulukuun 20 p:nä.

Sävyisät ja hiljaiset ihmiset ovat kuninkaan kaltaisia, jonka hiljaistakin käskyä kaikki tottelevat.

Joseph Witting.

Jos ei tahdottaisi muuta kuin olla onnellisia, olisi se helppoa, mutta tahdotaan olla paljon onnellisempia kuin muut, ja se on miltei aina vaikeata, koska me luulemme toisia onnellisemmiksi kuin he ovat.

Montesquieu.

TYÖTURVALLISUUS — TELINEET JA TIKKAAT

— Tietenkin rakennusosasto on ensi sijassa vastuussa telinerakenteiden kestävydestä, mutta mahdollisimman täyden varmuuden saamiseen ei päästä ilman hyvää yhteistyötä telineiden rakentajien ja niiden käyttäjien kesken. Jo työtilauksen yhteydessä on telineiden rakentajille annettava tarpeeksi selvät tiedot telineillä suoritettavan työn laadusta ja telineille tulevasta kuormituksesta. Jos samoja telineitä tullaan käyttämään useita eri työvaiheita varten, on tästä samalla ilmoitettava. Ellei tämä ole kuitenkaan alun pitäen tiedossa, on telineitä toistamiseen käytettäessä otettava yhteys rakennusmiehiin. Jos rakennustelineet haittaavat jonkin toisen työn suorittamista, ei missään tapauksessa saa mennä silpomaan telineitä, vaikkei niillä juuri sillä hetkellä kukaan olisikaan työskentelemässä. Tällaisessa tapauksessa on aina pyydettävä rakennusmiehiä suorittamaan tarpeelliset muutokset. Yleensä olisi pyrittävä käyttämään aluminiputkitelineitä kaikkialla, missä se vain on mahdollista. Ne ovat täysin turvallisia, nopeasti pystytettävissä ja helposti siirrettävissä. On kuitenkin olemassa paljon sellaisia töitä, joita varten tarvitaan paikalla varta vasten rakennettavia telineitä tai irtotikkaita.

Sanat ovat dipl. ins. Uolevi Kuningas, jonka konttoriin turvallisuustarkastaja Paul Andersen ja lehtemme toimittaja ovat saapuneet keskustelemaan vakavasta asiasta, työturvallisuuden vaatimuksista nimenomaan telineillä ja tikkailla työskennellessä. Kysymys ei näet ole joistakin satunnaisista ja muutaman miehen suorittamista töistä, joita varten tarvitaan mainittuja apuneuvoja. Kuluneen kesän aikana on Kuusankosken tehtailla joutunut telineitä ja tikkaita käyttämään tuhatkunta työntekijää, useat jatkuvasti päivästä toiseen. Yläilmoihin ei kiivetä yksinomaan uudisrakennuksilla, vaan telineitä ja tikkaita tarvitaan alituisen mitä erilaisimmissa korjaus- ja uudistustöissä niin tehtaiden sisä- kuin ulkopuolella. Harvoin rakennusmiehet voivat suorittaa työnsä kokonaan maassa tai lattialla työskennellen. Melkein aina heidän on rakennettava työtään varten telineet. Usein he joutuvat tekemään telineitä myös toisia ammattimiehiä, kuten viilaajia, putkimiehiä, levyseppiä, sähköasentajia, muurareita, maalareita ja monia muita työntekijöitä varten. Toisinaan tullaan toimeen edellä mainittujen aluministen putkitelineiden tai puisten irtotikkaiden avulla. Useasti tämä

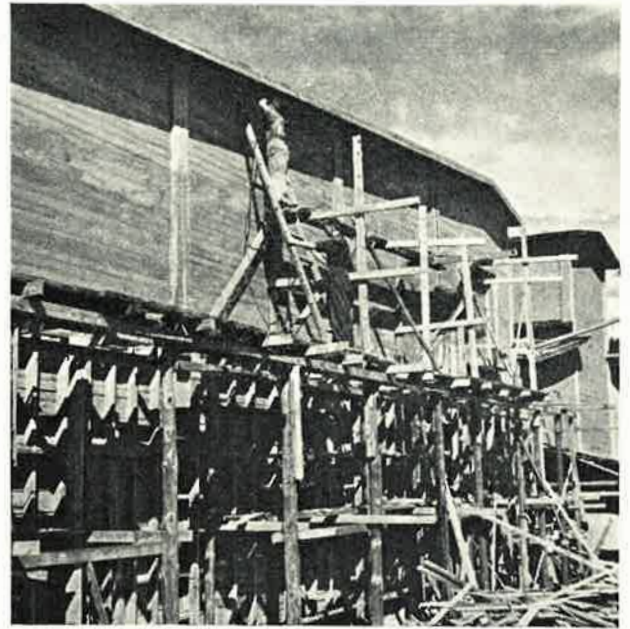

Dipl.ins. Uolevi Kuningas ja kirvesmies Kalle Rautjärvi tarkastelemassa piirustusta uuden selluloosavaraoston rakennustyömaalla.

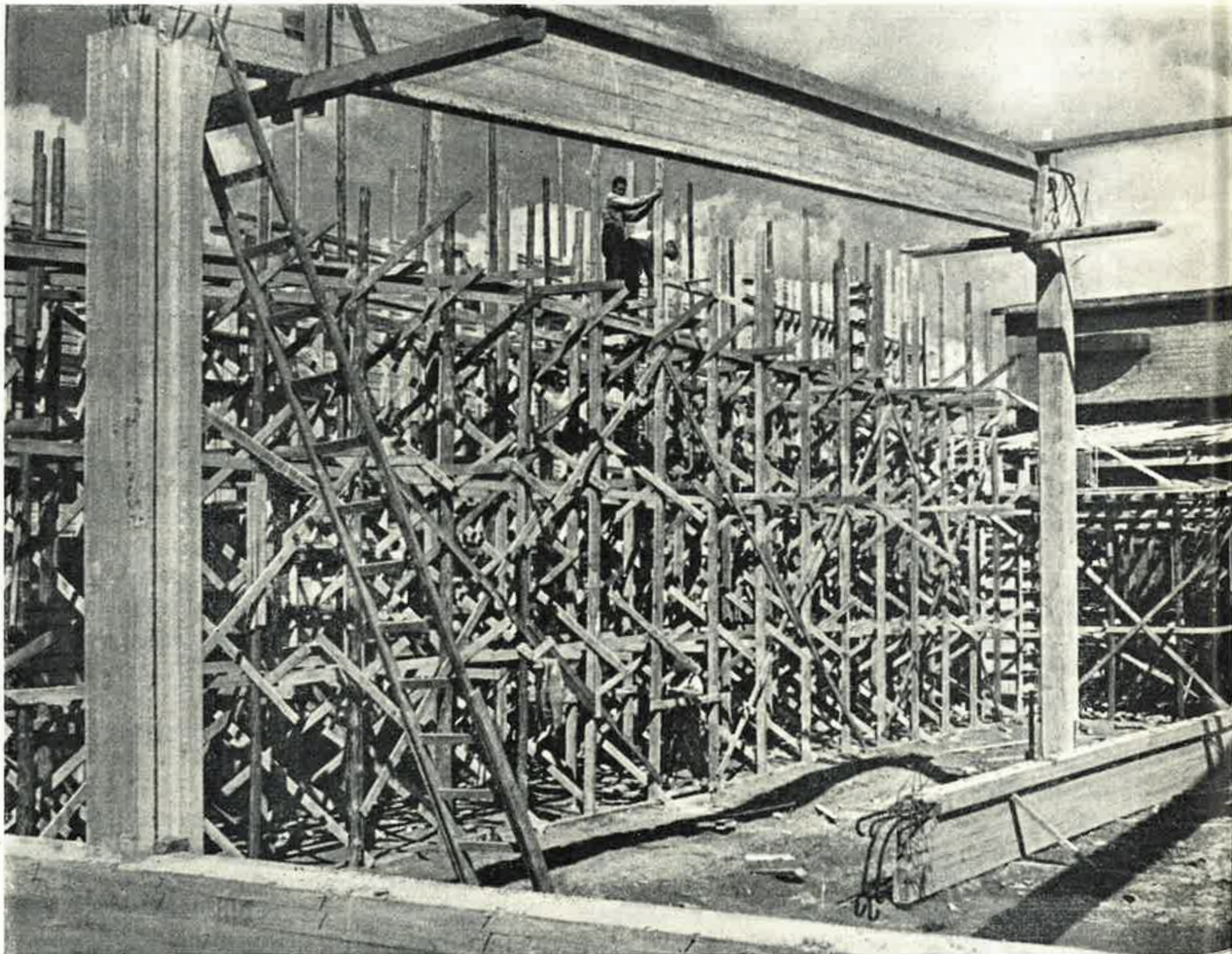
yläilmoissa työskentely tapahtuu tuotantokoneiston keskellä koneiden pyöriessä, siis tehtävän suorittamisen kannalta epäkiitollisissa, jopa vaarallisissa olosuhteissa. Kun otamme nämä seikat huomioon, käsitämme, että työturvallisuuteen on telineillä ja tikkailla työskennellessä kiinnitettävä aivan erikoista huomiota. Meillä on tämän vuoden aikana sattunutkin teline- ja tikastaturmia, jotka ovat varoittavia esimerkkejä ja jotka kehoittavat muita entistä suurempaan valppauteen.

Halusimme haastatella myös jotakin kokenutta rakennusosaston tehdaskorjauspuolen ammattimiestä, joka on joutunut paljon tekemisiin telineiden ja tikkaiden kanssa tehtaiden koneita ja laitteita uusittaessa sekä korjattaessa. Meitä kehoitettiin kääntymään turvallisuustoimikunnan jäsenen, kirvesmies Evert Arosen puoleen. Emme tavoittaneet häntä työnsä äärestä, vaan kauniista kodistaan Puhjonnäeltä kesälomaa viettämässä. Hän ei kuitenkaan pannut pahakseen, vaikka kesken lomaansa joutui keskustelemaan työasioistaan ja havainnoistaan sekä kokemuksistaan pitkän ammattiuransa varrelta. Yhtiöläisvuosia on Arosella jo lähes 40, josta ajasta hän on ollut rakennusosastolla kirvesmiehenä 34 vuotta. ”Koko aikana ei ole tarvinnut talon tuppua käyttää eikä käydä työtaturman takia lääkärissä”, totesi haastateltavamme vaatimattoman leikkisästi. Mutta pian Aronen muutti keskustelun sävyn vakavaksi.

Vieressä: Sähkömiehet ovat pystyttäneet tikkaansa Kymmin selluloosatehtaan uuden varastorakennuksen puoliväliin purettujen telineitten päälle. Vaikka tikkaat eivät ole korkeat, on apumiehen tehtävä tärkeä.

Alhaalla: Vankkaa telinepilaristoa ja -ristikkoa Kymmin selluloosavaraston uudisrakennuksella. Huolellisuutta ja varovaisuutta tarvitaan sekä telineitä rakennettaessa että niitä purettaessa. Betonipilaria vastaan nojaavia tikkaita on tarvittu kattopalkkia paikoilleen asetettaessa ja betonilla kiinni juotettaessa. Varmuuden vuoksi on tikkaiden reisiä alaosastaan vahvistettu.

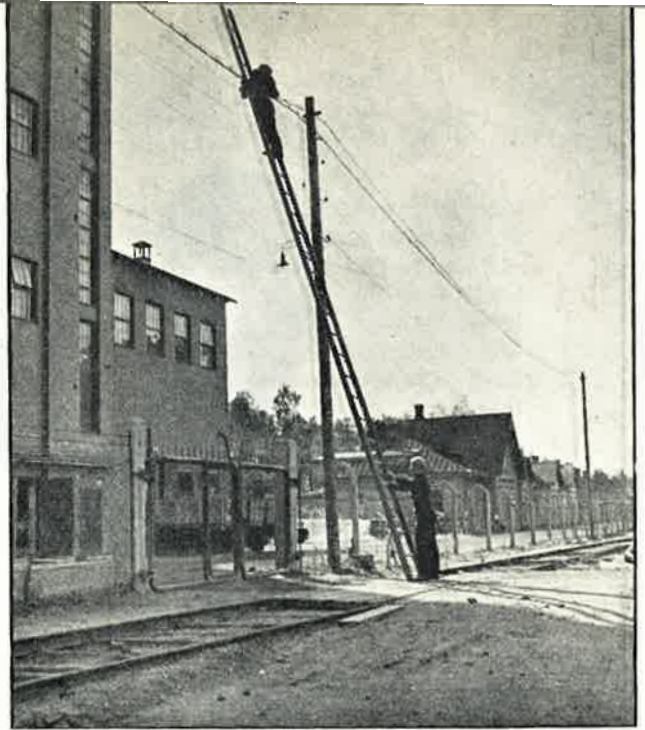

Ylhäällä: Kirvesmies Hugo Lahti apulaisineen rakentamassa vahvoja telineitä Kymen höyryjakokeskuksen seinustalla. Jokaisella puulla on tässä rakennelmassa oma tärkeä tehtävänsä.

Alhaalla: Puuseppä Matti Palm tikkaiden teossa Kymen puusepänverstaassa.

Viereisellä palstalla: Ylhäällä: Puhelinasentajat puhelinkaapelia korjaamassa. Pitkät ja luotettavat tikkaat ovat tässä työssä tarpeen. — Viereissä ja alhaalla: Sähköasentaja Antti Juusela tikkaiden nenässä Kuusaan paperitehtaan jenkkiä. Turvallisuusvyö kiittää vahvan kaapelin taitse. Tikkaiden alapäässä Aimo Högman pitää vakain ottein tikkaista kiinni ja tarkkaillee ylhäällä olijan työskentelyä.

Kirvesmies Evert Aronen.

Aronen on joutunut työskentelemään tehtaiden sisä- ja ulkopuolella, olosuhteissa, joissa telineitä joudutaan rakentamaan ja käyttämään mitä erilaisimmissa tilanteissa. Viimeiset vuodet on hänen työpaikkanaan ollut selluloosatehdas, joka on ollut suurten muutosten ja laajennusten alaisena ja on sitä edelleenkin. Hän on siten joutunut työskentelemään mitä erilaisimpien rakennustehtävien parissa ja tietää, että työturvallisuuden vaatimuksia ei sellaisissa työolosuhteissa saisi koskaan unohtaa.

Rakennusmies joutuu harvemmin käyttämään tikkaita. Niiden avulla tullaan toimeen vain joitakin pieniä töitä suoritettaessa. Hän tarvitsee melkein aina "tellingejä" ja joutuu niitä tekemään myös muita varten. Tällöin täytyy ottaa monta seikkaa huomioon. Ensinnäkin telineiden tulee olla kestävät ja tarkoitustaan vastaavat. Kun telineiden rakentaja saa tietää, mihin tarkoitukseen telineitä tullaan käyttämään, valitsee hän itse rakennuspuiden vahvuuden. Kevyiden telineiden ollessa kysymyksessä riittää tolpiksi ja "niskasiksi" eli kannatuspuiksi 2×4 tuuman lankku ja reivuiksi 1×4 tuuman lauta. Jos telineille tulee painoa enemmän, on telineiden rakennuspuun oltava vastaavasti paksumpaa. Telineiden vahvuuden määrääminen edellyttää neuvottelua telineiden tarvitsijoiden ja työnjohdon kanssa. Toisinaan kiivetään vain muutaman metrin korkeuteen, mutta toisinaan paljon ylemmäksi. Haastateltavamme tekemä teline-ennätys on 35 metriä. Mutta olipa teline matala tai korkea, on se rakennettava siten, ettei mikään paikka petä. Koska jokaisella telineen osalla on rakennelmassa oma tarkoituksensa, on työ suoritettava asiantuntemuksella ja huolellisuudella.

Jos tilaa on riittävästi eikä esteitä ole olemassa, on telineiden rakentaminen kutakuinkin yksinkertainen asia. Usein telineet kuitenkin joudutaan pystyttämään ahtaisiin tiloihin ja käynnissä olevien koneiden välittömään läheisyyteen ja silloin ei aina voidakaan pystyttää telineitä tavalliseen tapaan. Joku osa täytyy jättää pois, mutta se on silloin korvattava jollakin muulla tuella. Telineitä pystytettäessä tulee myös ottaa huomioon, että niistä olisi tehtaan tuotannolle mahdollisimman vähän haittaa.

Ohjeiden mukaisesti ja huolellisesti tehdyt telineet ovat tarkoitustaan vastaavat sekä niillä suoritettavan työn että työturvallisuuden kannalta katsottuna. Mutta usein käy niin, että telineet jäävät paikoilleen pitemmäksi aikaa. Työ on saatu suoritetuksi, mutta rakennuspuolelle ei ole kuitenkaan tullut siitä ilmoitusta ja niin telineet ovat edelleen paikoillaan. Ne saattavat häiritä muuta työn tekoa ja yksi ja toinen tiellä oleva telineen osa kiskaistaan irti. Nyt sattuukin niin, että telineitä tarvitaan uudelleen jotakin muuta tehtävää varten ja ne otetaan käyttöön varmistumatta niiden kunnosta. Silloin on tapaturman vaara aina vaanimassa ja tällaisissa tapauksissa olisi ehdottomasti käytettävä rakennuspuolen asiantuntemusta ja apua. Mitä useammat eri työryhmät tarvitsevat telineitä, sitä kovemmalle koetukselle niiden kestävyys joutuu. Sattuupa usein sellaistaakin, että kun jotakin raskasta esinettä telineille nostettaessa joku telineen osa on tiellä, kiskaisevat miehet ajattelemattomasti tämän esteen pois. Ilman muuta on selvää, että tämä heikentää telineiden lujuuksia. Tällaisessa tapauksessa irroitettava osa on ehdottomasti korvattava jollakin muulla yhtä kestäväällä, mutta toisin asetetulla tuella. Haastateltavamme oli sitä mieltä, että telineet olisi alun perin suunniteltava ja rakennettava niin, että niistä koituisi mahdollisimman vähän haittaa niin tuotannolle kuin telineillä työskentelylle. Siten parhaiten turvattaisiin niiden kestävyys. Mutta milloin muutoksia telineisiin tarvitaan, on ehdottomasti käännyttävä rakennusosaston puoleen, lausui vakaumuksenaan kirvesmies Aronen.

Halusimme perehtyä myös korjaustöissä tarvittavien tikkaiden valmistukseen. Menimme Kymin puusepänverstaalle, jossa puuseppä Matti Palm oli parhaillaan tikkaiden valmistuspuuhissa asetellen askelpuita paikoilleen. Puusepänverstaan työnjohtaja Edw. Eklund kertoi meille, että viime aikoina osastot ovat tilanneet tikkaita tavallista runsaammin. Parhaillaan oli menossa 50 kappaleen sarja. Tällaisesta suuresta määrästä huolimatta tikkaiden on oltava laatutyötä niin tekotavaltaan kuin tarveaineiltaan. Yhtiön metsäosastolta tilataan näreriukuja, jotka kuoritaan, halkaistaan keskeltä ja varastoidaan ulkoilmaan. Pinkattuna puut pysyvät suorina ja kuivuvat hitaasti, josta on seurauksena niiden sitkistyminen. Vahvimmat syyt ovat ulkopinnassa ja sen tähden puiden puolipyöreä muoto säilytetään sellaisenaan. Askelpuut halotaan leveästä lankusta syrjittäin ja vain oksattomat kohdat kelpuutetaan. Askelpuun vahvuus on $16 \text{ mm} \times 60 \text{ mm}$. Jonkin verran tehdään myös pyöreitä askelpuita. Varsinkin sähkömiehet käyttävät mielellään pyöreäpuolaisia tikkaita. Tikkaiden pituus vaihtelee 2:sta 11:een metriin tavallisimman mitan ollessa 7,5 metriä.

Mutta tehdäänkö tikkaat kuinka huolellisesti ja hyvistä tarvikkeista tahansa, kuluvat ne aikaa myöten käytössä. Askelpuun osoittaessa heikkouden oireita menetellään usein siten, että tikkaiden tarvitsija etsii käsiinsä laudanpätkän ja naulaa sen entisen paikalle. Hän ei ota ollenkaan huomioon sitä, että naula heikentää reisipuuta ja samalla työturvallisuutta. Tikkaiden ollessa korjauksen tarpeessa olisi

ne ehdottomasti lähetettävä puusepänverstaaseen kunnostettavaksi. Ei ole harvinaista sekään, että huonokuntoisempia tikkaita lyhennellään omin päin.

Aikaisemmin tikkaat maalattiin, mutta nyttemmin siitä on luovuttu. Maalaus vähentää kuulemma sitkeyttä ja peittää salakavalasti mahdolliset heikot kohdat. Nykyisin tikkaat ainoastaan öljytään. Niiden varastoimiseen tulisi myös kiinnittää huomiota. Kuumaa säilytyspaikkaa tulisi välttää, koska puu silloin helposti halkeilee ja menettää sitkeyttään. Näihin seikkoihin ei läheskään aina ole kiinnitetty riittävää huomiota, ja työnjohtaja Eklund sekä turvallisuustarkastaja Andersen olivatkin sitä mieltä, että tikkaiden valvonnan tehostaminen on välttämätöntä. Parhaillaan onkin suunnitteilla sitä varten uudet määräykset. Niiden mukaan kunkin osaston on luetteloitava tikkaansa, jotka määrääjain tarkastetaan ja tarkastuksen tulos merkitään tikasluetteloon. Tällä tavoin tikkaissa mahdollisesti ilmenevät viat saadaan ajoissa selville ja tulevat korjatuiksi. Näin tikkaiden ikä varmasti pitenee, samalla kun niiden kestävyys sekä työturvallisuus, mikä tietenkin on pääasia, lisääntyy.

Haastattelujemme päätteeksi teimme kierroksen tehdasalueella nähdäksemme käytännössä jotakin kuulemastamme. Tullessamme puusepänverstaan ovesta ulos osui heti silmiimme telineiden rakentaminen höyrynjakokeskuksen seinustalla. Kirvesmies Hugo Lahti hääri tottuneesti parin apulaisensa kanssa ainakin jo 10 metrin korkeudessa ja ylöspäin yhä mentiin. Telineitä rakennettiin suuren, pystyasentoon tulevan putken asentamista varten. Koska kuollutta painoa tulisi asennusvaiheen aikana olemaan telineillä tavallista runsaammin, olivat tolpat 5×5 tuuman parrua ja muutkin osat vastaavasti jyrkää puutavaraa. "Jos rakennuspuiden joukossa on käytettyjä lankkuja ja parruja, on niiden kuntoa koeteltava ja tutkittava. Se on tarpeen jo omankin turvallisuuden kannalta", huuteli meille ylhäältä kirvesmies Lahti. Hänellä on myös paljon kokemusta tällaisessa työssä, sillä hän on työskennellyt rakennusmiehenä kolmisenkymmentä vuotta ja ollut monia suuria tehtaita rakentamassa. Tapaturmasta on hänkin aina välttynyt. "Tarkkana on rakennusmiehen kuitenkin aina oltava. Telineissä ei ole yhtään liikaa osaa, vaan kullakin on oma tärkeä tehtävänsä. Valittavasti tätä ei läheskään aina tajuta, sillä monta kertaa olen nähnyt rakentamani telineet myöhemmin sellaisessa kunnossa, ettei niistä ole paljon hahmoakaan alkuperäisestä jäljellä. Ihmekö sitten, että telineet sortuvat", kertoi haastateltavamme.

Selluloosatehtaan uuden varaston työmaalla näimme uudisrakennuksella tarvittavia telineitä ja tikkaita. Tämä rakennus on tehty pääosiltaan valmiiksi valetuista betoniosista. Ensinnäkin on tehty kehykset pystypilareista ja palkeista, jonka jälkeen on asetettu paikoilleen katto- ja seinälevyt. Rakennusmiehet ovat joutuneet olemaan korkeuksissa yhtä mittaa, ja varsinkin tikkaita on tarvittu yhtenä. Osa niistä on ollut nimenomaan tätä työtä varten tehtyjä, mutta on jouduttu myös käyttämään puusepänverstaan valmistamia yleistikkaita. Kummatkin ovat osoittautu-

neet luotettaviksi, eikä yhtään tapaturmaa niillä työskennellessä ole sattunut. Rakennuksen päätyseinissä on käytetty tavallista rakennustapaa. Päädyt valettiin paikan päällä betonista ja sitä varten tarvittiin jyrkät rakennustelineet. Toisessa päässä niiden rakentaminen oli parhaillaan käynnissä, kun sen sijaan toisessa päädyssä ne oli jo puolittain purettu. Tässä vaiheessa sähkömiehet käyttivät niitä hyväkseen asettamalla telinelankkujen päälle tikkaansa. Telineet olivat vahvat, tikkaat asianmukaiset ja mies vielä tikkaiden alapäässä niitä pitelemässä, joten työturvallisuuden vaatimukset oli tarkoin otettu huomioon. Mutta jos telineissä ja tikkaissa olisi ollut vikaa ja apumies tikkaiden alapäässä huolimaton, olisivat monet vaarat olleet ylhäällä työskentelevää sähkömiestä vaanimassa.

Monin kohdin tehdasalueella näimme sähkö- ja puhelinmiehiä korkeiden tikkaiden nenässä työtään suorittamassa. Varsin jännittävältä näytti tilanne Kuusaan paperitehtaan jenkkisalissa, jossa nuori sähkömies työskenteli aivan katon rajassa. Tässäkin tapauksessa oli varmistuttu ensin tikkaiden kunnosta, työnjohtaja oli keskustellut nuoren sähkömiehen kanssa työn suorittamisesta ja kehoittanut häntä varovaisuuteen ja kiinnittämään turvallisuusvyön vyötärönsä ja seinässä olevan paksun kaapelilenkin ympärille. Nuori apulainen alhaalla tikkaiden kiinnipitelijänä näytti myös suhtautuvan työhönsä vakavasti. Sen näki hänen totisesta ilmeestään ja tiukasti ylöspäin, työtoveriinsa suunnatusta katseestaan. Kun sähkömiestä ei tuntunut korkeus muutenkaan peloit-tavan, sujui työ nuottien mukaan.

Kiertokäyntimme osoitti, että tehtaissamme työskennellään alituisen yläilmoissa, milloin telineiden, milloin tikkaiden varassa. Ammattitaidon lisäksi tarvitaan siten myös työturvallisuustaitoa sekä asianomaisen itsensä että hänen lähimmäisensä takia. Se on asia, jota ei koskaan saisi unohtaa.

Retkeilyllä kotipuutarhoissa ja pihamailla

Puutarhakulttuurin vaaliminen ei ole uusi asia. Näilläkin seuduilla sitä on jo harrastettu vuosikymmeniä. Voidaan puhua puutarhakulttuuriperinteistä, joita hoidetaan ja edelleen kehitetään. Yli kolmekymmentä vuotta sitten perustettu puutarhaseura on ollut monelle innoituksen lähteenä. Sen harjoittama neuvontatyö, näyttelyt, sellainenkin kuin esim. viime vuonna, ja kotipuutarhakilpailut on katsottava arvokkaaksi ja tulokselliseksi työksi. Yhtiön puutarhaviljelmät ovat myös virittäneet puutarhakipinän useassa tehtaan piirissä työskentelevässä. Unohtaa ei myöskään sovi toimintansa lopettanutta Aholan puutarhakoulua, jolla aikoinaan oli paljonkin annettavaa. Voimme todeta, että Kuusankoski on tässä mielessä saanut paljon enemmän kuin moni muu maa-seudun asutuskeskus. Puutarhaharrastukselle välinpitämätön ei voi puolustautua sanomalla ”tyhjistä paha nyhjäistä”.

Minkälainen on nykyhetken tehdasyhdyskunnan puutarha? Saadaksemme sen selville teimme ”puutarharetken” heinäkuuisena päivänä. Sinisellä taivaalla purjehtivat korkeaharjaiset poutapilvet ja lauhkea tuuli leyhytteli lounaasta. Kamera mukaan, pyörän selkään ja sitten talosta taloon, tieltä tielle ja kylästä kylään.

Matkavaikutelmistamme kerromme lukijalle seuraavassa sekä sanoin että kuvin. Monet viehättävät pihapuutarhat oli ohitettava. Kameran silmä vangitsi

vain muutamia tienvarren näkymistä. Pahoittelemme, että se ei pystynyt vangitsemaan suvisen päivän värejä.

Ensimmäisenä kohteena oli Tähtee. Sen vaihteleva kangasmaasto solakkarunkoisine mäntyineen muodosti erinomaiset kehykset yhtiöläistaloille. Kokonaiskuva oli hyvä, ja yksityiskohdissa silmä kiintyi siisteihin pihapuutarhoihin, joissa kukkaset ja vihannekset sekä marjapensaat ja hedelmäpuut olivat mainiossa järjestyksessä. Hyöty ja huvi oli yhdistetty puutarhan järjestelyssä. Kaalit sekä porkkana- ja punajuurivirit takaavat tulevan talven vihannestarpeen. Omenapuita silmäillessä ja syksyä ajatellessa välähti mieleen näkymä ”omenoit on oksat tulvillaan”, joka varmaankin kasvavalle polvelle on mitä mieluisin asia. Vesi herahti kielelle katsellessa aitana käytetyn vaturivin mehukkaita marjoja. Talon emäntä kertoi keräilevänsä niitä perheen päivällispöytään.

Kuullessamme nimet Markantontti- tai Rintamamiesalue nousee mieleen kuva vasta valmistuneista tai rakenteilla olevista taloista ja rakennuksilla tai puutarhoissa uurastavista asukkaista. Jossain kolkutellaan seinäautoja kiinni tai porataan kaivoa itsepintaisen kovaan kallioon, ja tuolla perheenpää lyö viikatteella poikki keväällä kylvettyä pihanurmea, samalla kun perheenäiti lapsineen on kitkemässä vihanesmaata. Koko perhe, jopa sen nuorimmatkin jäsenet, ovat kukin omalla tavallaan kantamassa korten-

sa yhteiseen kekkoon. Työ kodin ja sen ympäristön hyväksi kiinnittää lapset kotiin ja kotiseutuun. Puutarha ja talo kuuluvat yhteen ja kehittyvät myös samanaikaisesti.

Joitakin vuosia valmiina olleiden talojen istutukset olivat jo hyvällä alulla, vaikka eivät olleet vielä täyteen mittaansa ehtineetkään. Tasaiset, suorastaan samettimaisen pehmeät ruuhokentät, tontin aitauksen muodostavat, ojennuksessa olevat orapihlajataimet ja terveet omenapuut olivat vankka pohja kehkeytyville loistopuutarhoille. Liian monet sinne tänne sirotellut istutukset eivät olleet kokonaisnäky-mää häiritsemässä. Taloon johtavan tien tai polun vierustoille oli keskitetty kukkaistutukset kuin ystävälliseksi tervehdykseksi pihaan astujalle. Pihaa kaunistava yrttipenkki oli taas sijoitettu siten, että keittiössä emäntä voi työnsä lomassa ulos vilkaisemalla nähdä kukkaissuojattinsa.

Villiviini on löytänyt tiensä melkein jokaisen talon kuistikkoa verhoamaan. Hehkeän punaisen syysväriytyksen ja ilmastollisen kestävyytensä vuoksi se puolustaa paikkaansa, vaikka monet muutkin "kiipeilijäkasvit" menestyvät näillä leveysasteilla. Mainitsemme vain eri metsäköynnöslajit ja kesäkuun illassa tuoksuvan köynnöskuusaman. Uskallammepa vielä suositella köynnösruusuakin, mutta vain sellaisille tarhureille, joille puutarha kasveineen on todella lähellä sydäntä.

Useimmilla omakotirakentajilla on puutarhasuunnitelma, jota he noudattavat. Sen tarkoituksena on vain auttaa alkuhankaluuksien ohi. Jokaisen puutarhan pitäisi kasvaa ja kehittyä omistajansa mukana. Sen olisi saatava omat yksilölliset piirteensä. Tässä meille luonto tarjoaa runsaskätisesti apuaan. Seuraavassa muutamia pikku esimerkkejä.

Keksimme punaisen tiilikasan vierestä luonnonvaraisen, tuuheakasvuisen saniaisen, joka pystyy kilpailemaan minkä puutarhakoristekasvin kanssa tahansa. Kuulimme, että rakennusvaiheen aikana sitä oli koetettu suojella vaurioilta. Tarkoituksena oli liittää se monivuotiskukkaryhmän kasvistoon.

Yhtiöläistalon pihakallion kupeeseen tuuli oli lennättänyt aikoinaan siemenen, josta oli kehittynyt kaunis mänty. Yhdessä kallion alppikasvien kanssa se oli aukean parhain koriste.

Onnellisia ne, jotka olivat kuin kaupanpäällisiksi saaneet kokonaisen koivurivin maantietä reunustamaan, tai tummasävyisen havupuun pihapuuksi. Suomalaiselle on puu aina ollut jollakin tavoin läheinen. Ehkä kunnioitus puita kohtaan johtuu juuri niiden pitkästä iästä. Sukupolvet vaihtuvat, mutta kotikuusi

Yhtiöläistalo vehmaan kasvillisuuden ympäröimänä.

viheriöi vuosikymenestä toiseen. Pihan puut liittävät eri sukupolvet toisiinsa. Käyttämällä hyväksi luonnon suomaa apua koko puutarhapihakuvaan tulee lisää eloa ja vaihtelua ja jokainen tontti saa oman persoonallisen vivahteensa.

Olemmekin jo matkallamme ehtineet Voikan puolelle. Mattilan kylässä astumme talon portista sisään ja siinä samassa joudumme suoranaisten kukkaismeren keskelle. Siellä kasvoivat kaikki mahdolliset

Omakotitalon istutukset ovat hyvässä kasvunalussa.

”yrtit” tummanpunaisesta ruusukuningattaresta kalpeansiniseen lehto-orvokkiin saakka. Kotoinen polku johti veräjältä tuvalle ja sieltä taas saunalle vanhaan suomalaiseen tyyliin. Mukava tuota on astella sekä kehoa että sielua virvoittaneen saunan jälkeen. Siinä vilvoittellessa on aikaa enemmältikin tutustua polkua reunustavien kukkayksilöiden väreihin ja rakentamiseen. Kauniita ne ovat, ja illan vähänkin hämärtyessä värit hehkuvat vielä entistäänkin syvempinä.

Tapasimme myös polun uudenaikaisen ”sisaren” — nimittäin laattakivikäytävän. Ennen pihalle astumistamme kurkistimme veräjän yli ja aprikoimme, uskaltaisiko häiritä talonväkeä. Polku oli kuitenkin niin kutsuva, ettemme voineet vastustaa kiusausta. Huoliteltu työ jo laattain asettelussa sekä kaikessa muussa pihapuutarhan hoidossa oli silmää ilahduttavaa. Hyvän lopputuloksen aikaan saamiseksi on tärkeätä, että puutarhan perustamistyöt tehdään hyvin. Vieläkin tärkeämpää olisi omata silmää huomamaan jatkuvasti pihapuutarhan vaatimukset. Keltaisia voikukkia kasvava tie, polviin saakka ulottuva ruoho ja taiteellisesti kallellaan oleva aita eivät pysty luomaan viihtyisyyttä pihakuvaan.

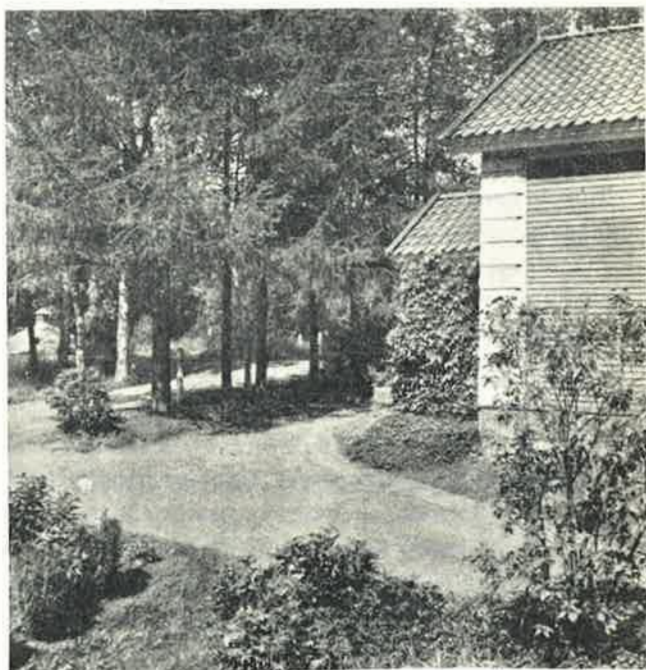
Olimme jo nähneet niin paljon kukkaisväriloistoa, että silmämme olivat melkein väsyneet. Siksi emme voineet olla näppäämättä kuvaa, joka viehätti meitä yksinkertaisella tyylikkyydellään. Lehtikuuset, kuitikon verhoava villiviini ja ruohon korvikkeena käytetyt kivikkokasvit aikaan saivat vihreydessään rauhallisen pihanäkymän.

Puutarha ei ole ainoastaan työn ja uurastuksen paikka, vaikka se omakotialueella kiertäessä melkein siltä tuntuikin. Työteliään keskipäivän aikaan tuskin tapasi yhtään puutarhakeinussa istujaa. Onnistuimme sentään matkan loppuvaiheessa löytämään yhden sellaisen. Perennoiden ja pensaiden siimeksessä oli todellinen keidas koko perheelle. Viihtyisä oleskelupaikka on kesähuone, jossa levätään, työskennellään ja nautitaan heleästä heinäkuusta.

Siinä pyöräillessämme ajatuksemme kulkivat ajassa taaksepäin. Ennen teollisuuden tänne tuloa Kymijoki virtasi vapaana, vaahtopäisenä virtana. Maisema oli silloin varmasti kaunis ja jylhä erämaamaisema. Ajan ratas on vierähtänyt eteenpäin, voimakas virta on kahlehdittu. Maisemakuva on täydellisesti muuttunut. Erämaamaisema on vähitellen muuttunut tiheään asutuksi tehdasmaisemaksi. Määräävänä osana tässä maisemakuvassa ovat talot ympäristöineen. Onko meidän tehdasyhdyskuntamme maisema silmää miellyttävä? Mihin suuntaan kehitys maisemakuvassa tapahtuu? Epäedulliseen vaiko suotuisaan suuntaan? Siitä on vastuussa jokainen yksilö.

Alhaalla: Vaikka talo ei ole vielä aivan valmiskaan, viheriöi jo nurmikenttä pihamaalla ja keinu kotikuisen alla odottaa istujaa.

Alinna: Puut eristävät pihamaan tiestä ja erilaisen kasvimateriaalin käyttö tekee pihamaan eloisaksi ja viihtyisäksi.

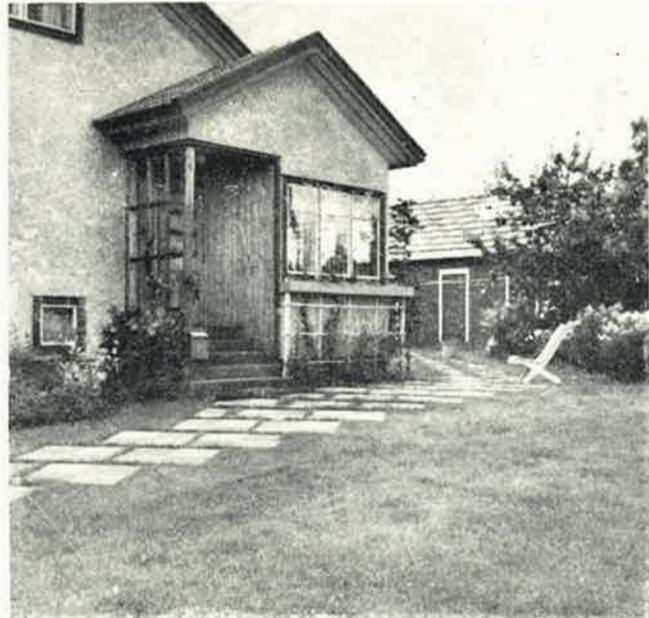

Ylhäällä: Polku sulautuu luontevasti pihanurmeen ja sitä on miellyttävä astella.

Ylhäällä oikealla: Luonnonvarainen saniainen on tervetullut puutarhan varjokasvi.

Oikealla: Moni varmaan mielellään tunnustaisi omakseen tämän pihakuivan.

Piha-aukion nurmikentän keskellä on kallio yksinäisine mäntyineen ja mataline, värikkäine kalliokasveineen.

Oikealla: Hyvin järjestetty oleskelupaikka puutarhan nurkkauksessa on viihtyisä kesähuoneemme.

Retkeläiset Juantehtaalte saapuneina.

RETKEILY JUANTEHTAALLE

Lauantaina elokuun 8 p:nä klo 3.30 kokoontui 36 henkilöä lähteäkseen paperiteollisuuden työntekijäin ammattiosaston järjestämälle autoretkelle Juantehtaalte. Matka kului rattoisasti yhteislauluja kajautellen ja näköaloja ihailien. Aamukahvit joimme Mikkelissä ja aamiaisen söimme Varkaudessa. Varkauden kauppala olisimme mielellämme katselleet laajemmaltikin, koska se teollisuusseutuna on verrattavissa omaan kuntaamme, mutta sade, jota kesti miltei yhtämittäisesti kaksi vuorokautta, haittasi näkyvääsyyttä eikä houkuttellut liikkumaan ulkona jalan. Seuraava pysähdyspaikka oli Kuopio. Sitä aioimme ihailia Puijon näkötorjista, mutta kauas ei sieltäkään näkynyt. Lähiympäristön perusteella saattoi kuitenkin aavistaa maisemien kauneuden.

Juankoskelle saavuimme klo 19 tienoissa ammattiosaston ja tehtaan edustajien ystävällisesti toivotellessa meidät tervetulleiksi juhlatilutetulle tehtaalte. Samaan yhtymään kuuluvina meitä kohdeltiin kuin sukulaisia. Aterian aikana tehtaan käyttöpäällikkö, dipl.ins. L. Timgren selosti tervehdyspuheessaan tehdasta ja korosti työn merkitystä tehtaan menestykselliselle toiminnalle. Tehtaan korkeasta iästä huolimatta Juankosken kartonki on laatunsa puolesta kilpailukelpoista maailman markkinoilla.

Aterian jälkeen meidät vietiin laivalla Purunniemeen Vuotjärven rannalle, minne matka tehtaalte kesti parikymmentä minuuttia. Siellä sijaitsee tehtaan työväestön käyttöön toissa kesänä luovutettu vapaa-aikojen viettopaikka, joka käsittää isohkon asuinrakennuksen saunoineen ja aittoineen sekä mui-ne ulkorakennuksineen. Paikka on tarkoitukseensa erittäin sopiva. Jo saapumisemme Purunniemeen oli

miltei liikuttavan juhlava torvisoittokunnan soittaessa tulomarssia ja neitosten näyttäessä valoa öljylyhdyillä. Oli näet ehtinyt tulla jo pimeä. Saunassa otetun hyvän löylyn ja sitä seuranneen uimisen jälkeen juotiin piimää. Teetarjoilun aikana pääluottamusmies Jokiranta puhui meille kuin parhaille ystäville. Yö kului nopeasti seurustellen, tanssien ja kalakukkoa syöden. Ne, jotka olivat käyneet nukkumaan, herätettiin klo 6 saunaan, aamukahville ja kalasopalle. Osa isäntöosastolaisia oli illalla käynyt kalassa tätä soppaa varten.

Klo 8.30 lähdimme laivalla takaisin tehtaalte. Ohjelmassa oli käynti tehtaassa, omakotialueella ja Pyykkiniemessä. Kaikki nämä tutustumiskohteet ansaitsisivat oman lukunsa, mutta rajoitun vain ilmaiseemaan retkeläisten tyytyväisyyden näkemäänsä. Retkeilyn lomassa tehtaan sosiaalipäällikkö E. Mattsson kertoi tehtaan historiaa ja selosti Juankosken kunnan syntyä ja sen nykyisiä oloja. Sen jälkeen kävimme tutustumassa kunnan uuteen sairaalaan tohtori Vallealan opastuksella ja pistäydyimme myös lasten päiväkodissa. Päivällisen jälkeen siirryimme työläisten kerhohuoneistoon, jossa saimme tutustua heidän harrastuksiinsa. Mm. opintokerho on toiminnassa.

Kotimatalle lähdimme klo 16. Se suoritettiin mahdollisimman vähin pysähdyksin, mutta kului siihen kuitenkin vielä koko seuraava yö.

Juankoski on kaunista seutua. Sen väestö elää sopusuhtaista elämää, jossa työ ja harrastukset täydentävät toisiaan.

L. Koskipuro.

Voikan suurpalosta 20 vuotta

Viime heinäkuun 9 päivänä tuli kulu-
neeksi 20 vuotta Voikan asutuskeskuk-
sen suuresta tulipalosta, jossa tuhoutui
36 taloa. Tuona kohtalokkaana sunnun-
taina vallitsi helteinen sää ja voikkaa-
laiset olivat lähteneet viettämään pyhä-
päivää järvien rannoille ja saariin. Hil-
jaiseloon vaipuneen Voikan herätti
keskipäivällä palopillin ulvahdus, ja
tosi oli todellakin kysymyksessä. Tuli
havaittiin ensinnä kauppias Sillgrenin
ja leipuri Salomaan ulkorakennuksissa,
josta se nopeasti levisi päärakennuksiin
sekä naapuritaloihin. Koko Osuuskaup-
panmäki, tiheästi ja sekavasti raken-
nettu "Voikan city", oli tuossa tuokiassa
yhtenä tulimerenä. Maantien varren
yläpuolen taloista säästyivät ainoastaan
Jaakkolan ja Lapin kenkäkaupan raken-
nukset. Tien alapuolella tuli oli vielä
tuoheampi polttaen melkein kaikki ta-
lot myllyä ja konttorirakennusta myö-
ten. Konttorirakennuskin oli suuressa
vaarassa, mutta ins. Alvar Brejlinin
johdolla ponnistelevien palokuntien on-
nistui pelastaa se tulen tuholta. Myös-
kään tehdasalueelle ei tuli päässyt le-
viämään.

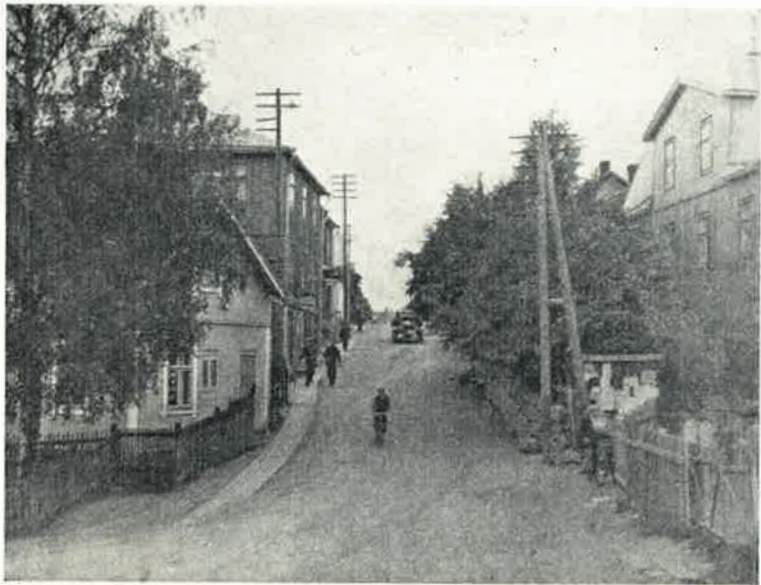
Uimarannoilta kotiinsa kiihuhtavia
voikkaalaisia, jotka yhtämittaa soiva
palopilli ja taivaalle kohoava ja yhä
suuremmaksi kasvava savupilvi saivat
levottomiksi, kohtasi tyrmistyttävä nä-
ky. Koko kylän liikekeskus oli muut-
tunut pätsimäiseksi rauniokasaksi, josta
savupiiput murheellisen näköisinä tör-
röttivät esiin. Suurin osa kylän kauppali-
ikkeistä varastoinen, elokuvateatteri
Iltatähti, pelastusarmeijan talo ja lu-
kuisia asuinrakennuksia oli tuhoutunut.

Voikan tiheä asutusryhmä oli kauan
aikaa herättänyt paloturvallisuuden
kannalta viranomaisissa huolestumista
ja kuukautta ennen paloa oli asetettu
toimikunta suunnittelemaan uutta ase-
makaavaa. Palon johdosta työ tuli en-
tistä ajankohtaisemmaksi ja helpom-
maksi suorittaa ja pian Osuuskaupan-
mälle kohosikin kaupunkimainen liike-
keskus.

*Ylhäällä: Voikan keskustaa ennen paloa
rautakaupan risteuksen kohdalla.*

*Keskellä: Tällä kohtaa sijaitsevat ny-
kyisin virkamiestalot.*

*Alhaalla: Tulen tuhoja. Oikealla teh-
taan konttorirakennus.*

Kymijoki on seutumme halki virratessaan mahtava ja kaunis. Vesikansan laajoissa suvannoissa se on ikään kuin latautunut voimaa täyteen purkaakseen sen sitten matkallaan merta kohti. Kuusankosken kohdalla — tarkoitamme koko pitäjäämme — Kymi on erikoisen antelias: kolme suurta koskea ja useita koskenpoikasia. Ne ovat tehneet mahdolliseksi tehtaittemme syntymisen ja kasvamisen. Niiden vesimassat ovat panneet koneemme pyörimään, antaneet työtä ja kasvattaneet vilkasta elämää ympärilleen. Jos elämänkatsomukseemme kuuluisi luonnonpalkvonta,

JOKIMAISEMA

Nykyajan ihminen ajattelee kuitenkin harvoin syntyjä syviä. Hän ottaa asiat arkisesti sellaisina kuin ne ovat tai luulee niiden olevan. Siksi ei jokemmekaan ole mikään palkvontan kohde. Mutta sen kauneudelle emme voi ummistaa silmäämme. Veden vaahtopärskeitä näemme tosin enää harvoin, korkeintaan kesäisinä sunnuntainäkyminä korkean veden aikaan. Koskien vangitseminen ja alistaminen ei ole kuitenkaan vienyt Kymiä kauneutta mennessään. Kotiseutumme maiseman olennaisimmat ja mieliinpainuvimmat

niin kuin muinoin oli esivanhempiemme laita, olisi sen kohteena meidän oloissamme Kymi.

piirteet liittyvät tuohon jokeemme, joka ei virtaa suoraan seutumme halki, vaan viivytelläkseen täällä kauemmin kiertelee ja kaartelee, muodostaapa polveilullaan suuren osan alueestamme niemeksi.

Jokivarren maisemat ovat suurelta osaltaan kulttuurin muovaamia. Veden pintaan kuvastuvat tehtaot, betoni- ja terässillat, korkeat voimajohtopylväät, talot ja rantaa kohti viettävät vainiot. Itse joessakin on ihmiskäden jälki näkyvissä. Ylämaiden vihreä kulta soluu virran viemänä tehtaisiin ja sahoihin. Mutta ulottuupa monin paikoin myös metsä rantaan saakka ja maisemalla on jylhä, koskemattoman luonnon tuntu. Kun maastokin on vaihtelevaa, muuttuvat jokinäkyvät yhtenäin. Yksitoikkoisuutta, mikä on usein jokimaisemalle tunnusomaista, ei löydy etsimälläkään.

Tämän aukeaman kuvat puhuvat puolestaan. Ja kuitenkin ei kuvaaja ole hakemalla hakenut aiheita, vaan on kulkenut joen itäistä rantaa vain parin kilometrin verran tehdasalueelta Säkänsiemen kärkeen kamera ja heinäkuinen auringonpaiste seuraan.

Parisataa metriä tehdasalueesta yläjuoksulle päin jää tehtaiden massiivisuus jo puistomaisen niemekkeen suojaan. Vain voimalaitoksen toinen pää pilkkottaa ja hiljentyneet sahan ranta nostolaitteineen kuvastuu maalauksellisena veden pintaan.

Mustanvuoren kohdalla maantien kivisen aitauksen äärellä on näköalapaikka penkkeineen. Kannattaa luoda silmäys sekä ylä- että alajuoksulle päin. Rantamänty on erämaisen koristeellinen kuin jossakin sydänmaan järven rantatörmällä.

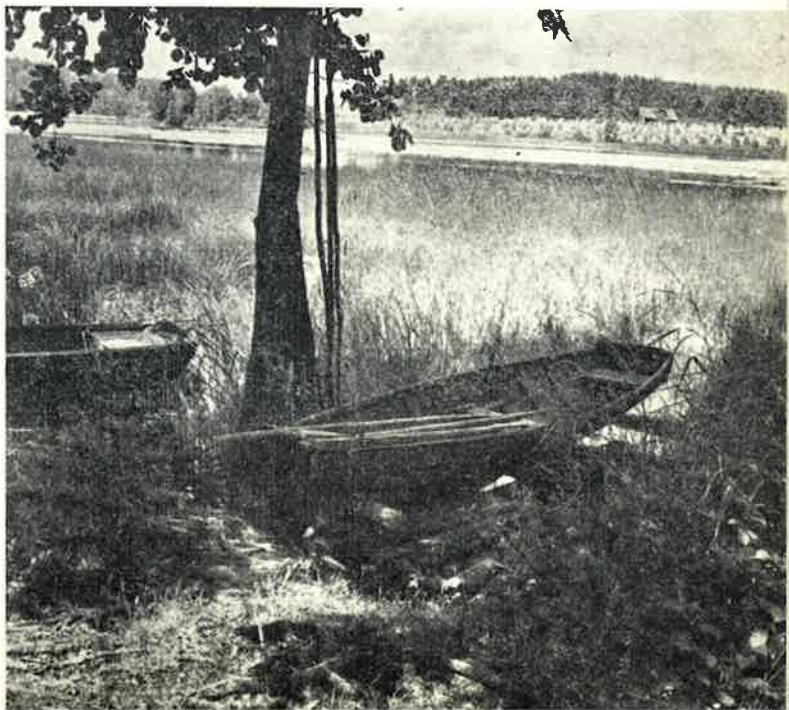
Vastakkaisella rannalla helottaa vanhahtavatyylinen, huvilamainen talo. Oikein on rakentaja talonsa paikan valinnut.

Kannattaa käväistä myös metsäisen rannan siimeksessä. Tukkisuman ja rannan väliin jää uimareille ja pyykinpesijöille riittävästi veden valtakuntaa.

Vähän kauempana näkyvät Kuusanniemen kärjen rehevät rantaniityt metsän kehystämästä näköala-aukosta. Kun käännämme katseemme Sääksniemeen päin, muuttuu maisema korpiemmaksi.

Sääksniemeen johtava rantatie on sellainen "kahden kuljettava", mutta osaa sen kauneudesta nauttia yksinkin. Rantapuun varjossa kaislikon rajassa lepäilee kaksi ruuhtaa.

Nuorten urheiluleiri Verlassa

Leirin ruokasali luonnon helmassa.

Vieressä: Leiriläisten iloinen joukko.

Alhaalla: Tytöt voimisteluohjelmaansa harjoittelemassa. — Pirkko Tohka valmistautuu pituushypyn ponnistukseen. — Terhakka Taisto Varjonen antaa tyylinäytteen seiväshypyssä.

Elokuun 14.—18. päivinä järjestettiin jälleen tyttöjen ja poikien urheiluleiri. Leiripaikka sijaitsi tälläkin kertaa Verlassa, kauniin Kamposen järven rannalla. Osanottajat oli koottu Kuusankosken ja Verlan urheiluseuroista ja oli heitä yhteensä 36. Aikaisempiin vuosiin verraten oli osanottajajoukko tällä kertaa pienempi, sillä muutamat seurat eivät olleet lähettäneet leirille ainoatakaan jäsentään. Tämä oli toisaalta leirin toiminnan kannalta katsoen eduksi, sillä opetusta voitiin nyt entisestään tiivistää.

Ohjelma oli laaja ja monipuolinen, ja urheilun aakkoset tulivat useimmissa urheilulajeissa selviksi. Myös erilaiset leikit ja kilpailut kuuluivat leirin ohjelmaan. Viimeisenä iltana järjestettiin onnistunut uimänäytös, jota sateisesta säästä huolimatta oli saapunut seuraamaan joukko paikkakuntalaisia.

Ohjaajina leirillä toimivat liikuntaneuvojat Raine Valleala ja Oiva Rautjärvi ja heidän apunaan seurojen nuorten ohjaajat Ritva Lindholm, Reino Rautiainen, Reino Karhu ja Rainer Erähalmé.

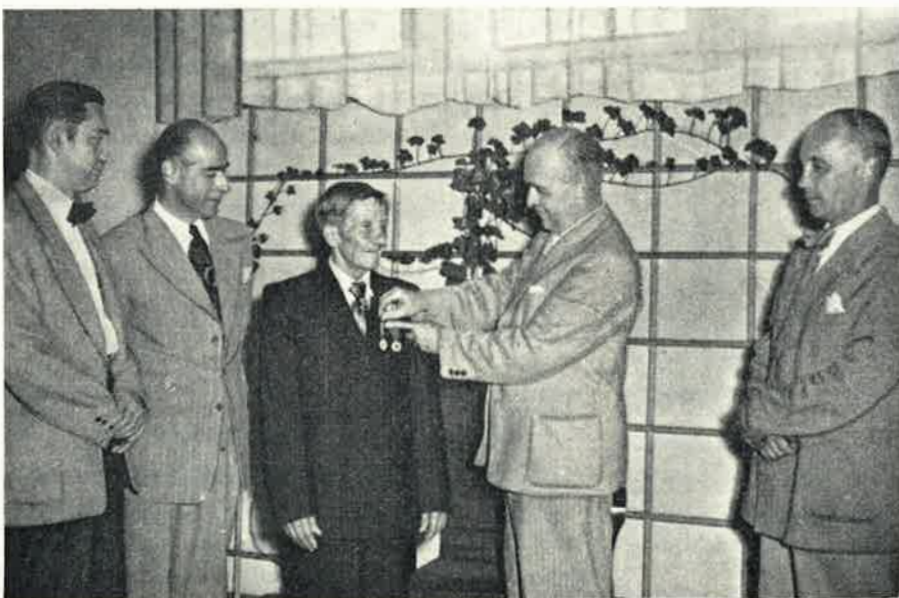

Mitali- miehiä

Lastaaja Emil Vainio Kymin selluloosatehtaalta sai yhtiön kultaisen ansiomerkin 50-vuotisesta palveluksestaan kesäkuun 19 p:nä Kymintehtaan virkamiesklubilla järjestetyssä juhlatilaisuudessa. Merkin ojensi hänelle yhtiön varatoimitusjohtaja, vapaaherra Knut von Troil kiittäen ansioitunutta työntekijää pitkäaikaisesta ja uskollisesti suoritetusta työstä. Tilaisuudessa olivat läsnä myös rva Vainio, selluloosatehtaan teknillinen johtaja, insinööri P. Lindqvist ja sosiaalipäällikkö Ake Launikari.

Toinen puolen vuosisadan ajan yhtiötämme palvelut työn veteraani, voitelija Matti Mäkelä sai yhtiön kultaisen ansiomerkin elokuun 18 p:nä Kymintehtaan virkamiesklubilla tapauksen kunniaksi järjestetyssä tilaisuudessa. Yhtiön varatoimitusjohtaja, vapaaherra Knut von Troil kiitti häntä pitkästä ja uskollisesta päivätyöstään ja ojensi hänelle kultaisen ansiomerkin. Merkinjakotilaisuudessa olivat läsnä myös Kymin paperitehtaan teknillinen johtaja, dipl. ins. B. Estlander ja dipl.ins. Lars Sundström sekä sosiaalipäällikkö Ake Launikari.

Yläkuva Emil Vainion ja
alakuva Matti Mäkelän
merkinantotilaisuudesta.

Mauno Aalto.

Kalle Palonen.

Emil Paasonen.

Pitkäaikaisesti palvelleita

MAUNO AALTO

Voikan selluloosatehtaalta tulee 28.9.53 olleeksi 45 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 22.5.87 Heinolassa. Yhtiömme palveluksessa hän on ollut jo 12-vuotiaasta lähtien, jolloin tuli tiilipojaksi Voikan selluloosatehtaan rakennukselle. Vakinaisena hän aloitti työnteon v. 1906 Voikan sahalla, mistä seuraavana vuonna siirtyi Voikan selluloosatehtaalle työskennellen siellä mm. sihtimiehenä ja 17 vuotta koneenhoitajana kuivauskoneella. Vaikean tapaturman takia hän joutui jättämään koneenhoitajan toimen ja on sen jälkeen ollut erilaisissa töissä, viimeksi selluloosatehtaan kuorimolla.

VESIVAHTI KALLE PALONEN

Voikan ulkotyöosastolta tulee 17.10.53 olleeksi niin ikään 45 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt Korpilahdella. Sieltä hän lähti lämmittäjäksi Kaukaan rullatehtaalle, mistä taas noin 4 vuoden kuluttua eli v. 1907 muutti samaan toimeen Voikan tehtaalle. Vuonna 1914 hän siirtyi Voikan ulkotyöosastolle kuorma- ja purkaustöihin ja hoitaa nykyisin vesivahdin tehtäviä voimalaitoksella.

Kun näkee Palosen, on vaikea uskoa, että hän tämän vuoden marraskuun 12 p:nä täyttää jo 75 vuotta, sillä niin hyvä on hänen sekä ruumiillinen että henkinen kuntonsa. Lääkäriässä hän on omalla alallaan käynyt vain kerran ja senkin vanhan kaartin sotasyynissä. Sairaspäiviä hänelle ei ole kertynyt ainoatakaan koko tähänastisen, lähes puoli vuosisataa kestäneen palveluskautensa aikana.

12-lapsisen perheen huoltaminen on vienyt Palosen ajan niin tarkkaan, että miltei kaikki ns. vapaa-ajan harrastukset ovat saaneet jäädä.

KÄÄMIJÄ EMIL PAASONEN

Voikan sähköosastolta tulee 5.10.53 olleeksi 40 vuotta yhtiömme palveluksessa. Kun hän 27.8.53 täytti 70 vuotta, julkaisimme hänestä henkilötietoja lehtemme edellisessä numerossa, johon viittaamme.

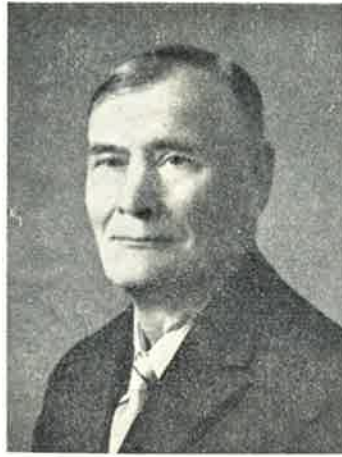
OSASTOPÄÄLLIKKÖ HJ. RUTH

Kymin ulkotyöosastolta tulee 25.10.53 olleeksi 40 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 16.5.98 Iitissä. Lopetettuaan koulunkäyntinsä hän tuli konttoriharjoittelijaksi yhtiömme pääkonttoriin. Vuosina 1918—21 hän oli elintarvikekanslian hoitajana ja nimitettiin viimeksi mainittuna vuonna yhtiömme rakennuttaman Kuusankosken—Voikan kapearaiteisen rautatien asemapäälliköksi Kuusankoskelle. Vuodesta 1938 lähtien hän on toiminut myös ulkotyöosaston päällikkönä.

Osastopäällikkö Ruth on aikaansa ja vaivojaan säästämättä osallistunut moniin yhteisiin rientoihin. Niistä mainittakoon erityisesti palosuojelutyö. Hän on kuulunut Kymintehtaan—Kuusankosken VPK:hon vuodesta 1917 lähtien toimien vuosina 1929—44 palokunnan varapäällikkönä ja vuodesta 1944 lähtien palopäällikkönä, jota paitsi hän on vuodesta 1929 ollut myös palokunnan puheenjohtajana. Kuusankosken

Hjalmar Ruth.

Emil Valtonen.

Jalmari Tuominen.

kunnan palopäällikön tehtäviä hän on hoitanut vuodesta 1946 ja Kuusankosken kaukoavustusalueen aluepäällikön tehtäviä samasta vuodesta vuoteen 1951 saakka. Hän kuuluu Suomen Palopäällystöliiton hallitukseen toimien sen varapuheenjohtajana ja teollisuusjaoston puheenjohtajana. Lisäksi hän kuuluu Kymenlaakson Palopäällystöyhdistyksen johtokuntaan ja Teollisuus-Palon palonvaaran torjumissäätöön hallitukseen, jonka varapuheenjohtaja hän on.

Muista osastopäällikkö Ruthin harrastuksista ja luottamustoimista mainittakoon, että hän on ollut Kuusankosken veropiirin valtionverolautakunnan sihteerinä vuosina 1920—44 sekä puheenjohtajana viimeksi mainitusta vuodesta vuoteen 1951 saakka. Nykyisin hän on lautakunnan varapuheenjohtaja. Hän kuuluu jäsenenä kirkkovaltuustoon, kunnan työasiainlautakuntaan ja Kuusankosken Yhteiskoulun kannatusyhdistyksen johtokuntaan ja toimii KOP:n Kuusankosken konttorin valvojana. Aikaisemmin hän on kuulunut kunnanvaltuustoon, toiminut Kymintehdään (nyk. Kuusankosken) Urheiluseuran ja Kuusankosken Reserviupseerikerhon puheenjohtajana, ollut Kuusankosken Kansallisseuran ja Kuusankosken Kansannäyttämön kannatusyhdistyksen johtokuntien jäsenenä ja osallistunut kuorotoimintaan Kaiku-kuorossa. Suojeluskuntaan hän kuului alusta lähtien aina järjestön lakkauttamiseen saakka ja oli mukana kaikissa sodissamme vuodesta 1918 alkaen. Kapteeniksi hänet korotettiin v. 1944.

Erilaisista ansioistaan on osastopäällikkö Ruth saanut IV luokan Vapaudenristin, Suomen Leijonan Ritarikunnan ritarimerkin, sk.-järjestön rautaisen ansioristin, sisäasiainministeriön myöntämän paloristin sekä Suomen Palopäällystöliiton, SVUL:n ja sen Kymenlaakson piirin ansiomerkit.

RATATYÖLAINEN EMIL VALTONEN

Kymin raitiotieosastolta tulee 28.10.53 olleeksi 40 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 17.7.85 Iitissä ja tullut yhtiömme töihin keväällä 1906. Aluksi hän oli rakentamassa Kymin selluloosatehtaan savupiippua ja myöhemmin nk. maneesin rakennustyömaalla. Rakennustyöt eivät Valtosta kuitenkaan miellyttäneet, joten hän lähti pois yhtiöstä, mutta palasi kuitenkin 30.12.12 takaisin, sillä kertaa talliosastolle. Oltuaan sitten välillä vähän aikaa Kymin höyryosastolla hän siirtyi jälleen talliosastolle, koska hevoset kiinnostivat häntä enemmän. Ratatöihin hän tuli 1.11.20. Niitä hoiti siihen aikaan rakennusosasto. Kun raitiotieosasto 11.4.21 perustettiin, jäivät Valtoselta hevosmiehen työt lopullisesti ja hän vakinaistui ratatöihin. Siitä lähtien hän on yli 30 vuotta työskennellyt yhtäjaksoisesti samalla osastolla ja nähnyt sen kehityksen, joka tälläkin alalla on näiden vuosikymmenien aikana tapahtunut.

JALMARI TUOMINEN

maatalousosastolta tulee ensi marraskuussa olleeksi 40 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 2.10.84 Nastolassa. Vuonna 1909 hän tuli työhön ulkotyöosastolle, mistä 8 vuoden kuluttua siirtyi paperivarastolle. Siellä hän palveli 2 vuotta ja oli sen jälkeen pari vuotta maatöissä Orimattilassa palaten sitten takaisin yhtiöömme talliosastolle. Maatalousosaston kirjoissa hän on ollut vuodesta 1933 lähtien työskennellen Voikan puutarhassa.

Yhtiön johto pyytää kauttamme kiittää kaikkia edellä mainittuja työn veteraaneja uskollisesta uurasuksesta yhtiön ja samalla koko yhteiskunnan hyväksi, ja toivottaa heille parhainta menestystä tulevien vuosien varalle.

Topias Kärki.

Kaarle Nieminen.

Enok Paajanen.

Emil Heikkilä.

M E R K K I P Ä I V I Ä

70-VUOTIAS

Koneenhoitaja Topias Kärki, Voikan paperitehtaalta, 25. 9. 53. Hän on syntynyt Vehkalahdella. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 24. 1. 1906 Voikan paperitehtaalle, missä siitä lähtien on yhtäjaksoisesti työskennellyt käyden läpi kaikki asteet paperikoneilla. Koneenhoitajaksi hänet nimitettiin v. 1918.

60-VUOTIAITA

Kaarle Nikolai Nieminen, Voikan höyryosastolta, 23. 9. 53. Hän on syntynyt Pihlajavedellä. Oltuaan ensin metsätöissä eri yhtiöiden ja yksityisten metsissä hän tuli yhtiömme palvelukseen v. 1938. Voikan höyryosastolla hän on ollut työssä vuodesta 1945 lähtien.

Lämmittäjä Enok Paajanen, Voikan talousosastolta, 24. 9. 53. Hän on syntynyt Virtasalmella ja tuli yhtiömme palvelukseen ensimmäisen kerran 28. 2. 1915 Voikan ulkotyöosastolle. Vuosien 1918 ja 1924 välisen ajan hän oli Varkauden puolella ja tuli viimeksi mainittuna vuonna takaisin yhtiömme palvelukseen, sillä kertaa Voikan talliosastolle. Hän työskenteli hevostiehenä aina vuoteen 1951 eli siis siihen saakka, kun yhtiö lopetti hevosten pidon, jolloin Paajanen siirtyi lämmittäjäksi Virtakiven saunalle.

Emil Valfrid Heikkilä, Voikan ulkotyöosastolta, 28. 9. 53. Hän tuli yhtiömme palvelukseen v. 1929 Voikan raitiotieosastolle oltuaan sitä ennen maa- ja metsätöissä syntymäseudullaan Hartolassa ja 10 vuotta valtion rautatierakennuksilla eri rataosilla Etelä-Suomessa. Vuodesta 1949 lähtien hän on hoitanut vedensääntäjän tehtäviä Voikan vesivoimalaitoksella. Nuorempana Heikkilä oli innokas metsä- ja kalamies, ja vielä nytkin nämä harrastukset vetävät häntä joskus Savon rikkaille pyyntipaikoille. Urheiluharrastuksista oli paini hänelle läheisin.

Paperinlajittelija Ida Maria Erola, Kymin paperitehtaalta, 3. 10. 53. Hän on syntynyt Iitissä. Yhtiömme palvelukseen hän tuli ensimmäisen kerran 26. 7. 1912. Oltuaan välillä pahimman elintarvikepulan aikana jonkin vuoden maataloustöissä hän tuli 2. 12. 24 takaisin yhtiömme palvelukseen työskennellen ensin kääreensitojana Kymin paperitehtaalla ja sen jälkeen paperinjalostustyöläisenä Kuusaan paperitehtaalla. Nykyisessä toimensa hän on ollut vuodesta 1949 lähtien.

Työnjohtaja Oskar Perälä, Voikan rakennusosastolta, 6. 10. 53. Hän on syntynyt Keuruulla, missä nuoruusvuosinaan oli metsätyönjohtajana A. Ahlström Oy:llä. Työskenneltään sitten jonkin aikaa rautatierakennuksilla samoilla seuduilla hän tuli v. 1920 yhtiömme palvelukseen Kymin rakennusosastolle. Seuraavana vuonna hän muutti Voikkaalle, missä on toiminut työnjohtajana ensin ulkotyö- ja uitto- sekä nykyisin rakennusosastolla. Perälän tehtäviin ovat erityisesti kuuluneet ”haalaustyöt”, jotka monesti ovat olleet vaikeat ja visaiset. Pitkä kokemus ja runsas varasto ”kikkoja” ovat kuitenkin auttaneet selviytymään niistä.

Voitelija Oskari Lahti, Kuusaan paperitehtaalta, 10. 10. 53. Hän on syntynyt Luumäellä ja tullut yhtiömme palvelukseen tammikuussa 1913 Kuusankosken ulkotyöosastolle. Oltuaan v. 1917 muutamän kuukauden Kymin rakennusosastolla hän palasi takaisin ulkotyöosastolle, mistä v. 1921 siirtyi kirvesmieheksi Kuusaan rakennusosastolle. Sieltä hän joutui työn vähyyden takia eroamaan maaliskuussa 1924, mutta tuli vielä saman vuoden marraskuussa koneenvoitelijaksi Kuusaan paperitehtaalle. Tässä toimensa hän on sitten ollut tähän saakka lukuun ottamatta v. 1940—41, jolloin hän oli hissinkuljettajana. Lahti on aina innokkaasti harrastanut hiihtoa, mutta myös kävely ja uinti ovat kuuluneet hänen harrastuspiiriinsä. Harrastuskilpailujen palkintoloman hän on

Oskar Perälä.

Oskari Lahti.

Kalle Evert Pesonen.

Eino Liukkonen.

onnistunut saamaan kolmasti. Vapaa-ajat kuluvat nykyisin oman talon rakennuspuuhissa.

Hissimies Kalle Evert Pesonen, Kymin paperitehtaalta, 12.10.53. Hän on syntynyt Heinolassa. Yhtiömme palvelukseen hän tuli ensimmäisen kerran 12.12.19 Kymin paperitehtaalle. Vuonna 1923 hän meni postilaitoksen palvelukseen ja joutui tällöin matkustelemaan kotimaan, Englannin ja manner-Euroopan satamien välillä. Vuonna 1926 hän palasi takaisin yhtiömme palvelukseen ja on siitä lähtien yhtäjaksoisesti ollut Kymin paperitehtaalla, ensin hollanterin käyttäjänä ja vuodesta 1945 lähtien hissinkuljettajana. Pesonen oli v. 1951 työläisvaltuuskunnan mukana opinto- ja virkistysmatkalla Ruotsissa.

Eino Liukkonen, Voikan ulkotyöosastolta, 19.10.53. Hän on syntynyt Kangasniemellä, missä myös oli yhtiömme metsätoimissa vuoteen 1922, jolloin tuli kuorma- ja purkaustöihin Voikan ulkotyöosastolle. Vuosina 1924—28 hän työskenteli kirvesmiehenä rakennusosastolla ja tuli viimeksi mainittuna vuonna takaisin ulkotyöosastolle, missä nykyisin toimii vesivahtina voimalaitoksella.

50-VUOTIAITA.

Varastontarkastaja, kapteeni Väinö Johannes Rekilä 22.9.53. Hän on syntynyt Kannuksessa, käy-

nyt kauppakoulun ja HUK:n sekä suorittanut erilaisia puolustuslaitoksen kursseja. Kapt. Rekilä on työskennellyt puolustuslaitoksessa mm. divisionan ja armeijakunnan esikunnan rahastonhoitajana ja apulaisintendenttinä ja sen ohella toiminut eräillä kursseilla kassapalvelun ja kirjanpidon alkeitten opettajana. Hän on ollut 3.DE:n kunnianeuvoston varajäsen ja jäsen v. 1947—51 ja toiminut Kouvolan kauppalan sekä sen sähkölaitoksen ja vesijohtolaitoksen vuositilintarkastajana v. 1948—50. 15.9.51 hän sai omasta pyynnöstään eron puolustuslaitoksen kapteeninvirasta ja on siitä lähtien ollut yhtiömme palveluksessa varastontarkastajana. Kapt. Rekilä on saanut useita kunniamerkkejä.

Sylinterimies Juho Väinö Lindström, Voikan paperitehtaalta, 24.9.53. Hän on syntynyt Heinolassa. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 17.3.24 Voikan paperitehtaalle, missä onkin työskennellyt koko ajan, lukuun ottamatta sota-aikaa, jolloin tehdas oli vain osittain käynnissä ja jolloin Lindström oli työssä rakennusosastolla.

Uunietumies Väinö Hassinen, Voikan karbiditehtaalta, 28.9.53. Hän on syntynyt Enossa. Työskenneltään Värtsilä-yhtymän, Outokumpu Oy:n ja Petsamon Nikkeli Oy:n palveluksessa hän tuli v. 1944 työhön Voikan karbiditehtaalle uunietumieheksi ja on tässä toimessa edelleenkin. Vapaa-aikoinaan hän rakentelee omaa taloa.

Väinö Johannes Rekilä.

Aili Ester Forsman.

Toivo Lakka.

Asser Mäkinen.

Aaro Savolainen.

Martta Lampila.

Leonard Heleaho.

Vilho Kirvesniemi.

Konttorin siivoaja Aili Ester Forsman, Kymin talousosastolta, 29.9.53. Hän on syntynyt Elimäellä maanviljelijän tyttärenä, joten hän isommaksi vartuttuaan joutui osallistumaan erilaisiin töihin kotitalalla. Vuonna 1929 hän muutti Kuusankoskelle ja tuli saman vuoden heinäkuussa yhtiömme palvelukseen Kymin paperitehtaalle, mistä erosi syyskuussa 1933 mentyään naimisiin. Vuosina 1939, 41 ja 42 hän oli tilapäistyössä puutarhaosastolla ja tuli vakinaiseen työhön konttorin siivoojaksi 1.2.51. Rva Forsman tunnetaan iloisena ja ystävällisenä ihmisenä sekä ahkerana työntekijänä.

Veturinkuljettaja Toivo Lakka, Kymin raitiotieosastolta, 5.10.53. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 4.12.21 sekatoihin Kymin rakennusosastolle. Keväällä 1922 hän siirtyi nk. Backströmin nostolaitokselle raanamieheksi ja hänet komennettiin silloin tällöin junamieheksi kapearaideveturiin. Veturityöt alkivatkin häntä kiinnostaa ja jo saman vuoden syksyllä hänestä tuli vakinainen junamies. Kun sitten keväällä 1923 veturissa vapautui lämmittäjän paikka, sai Lakka sen. Veturinkuljettajaksi hänet nimitettiin v. 1928. Kesällä 1952 yhtiölle hankittiin normaaliraitteilla kulkeva moottoriveturi, jonka miehistö testattiin ennen nimitystä. Lakka selviytyi tällöin niin hyvin, että hänet nimitettiin yhdeksi tämän veturin kuljettajaksi, missä toimessa on edelleenkin. Lakan vapaa-aikojen harrastuksena on viimeksi ollut pääasiallisesti oman talon rakentaminen.

Tapuloitsija Asser Mäkinen, Kuusaan sahalla, 5.10.53. Hän tuli yhtiömme palvelukseen ensimmäisen kerran 4.12.22 Kymin rakennusosastolle. Työskenneltyään välillä Kymin ulkotyöosastolla ja Voikan selluloosatehtaalla sekä pariin otteeseen uudelleen Kymin rakennusosastolla hän siirtyi 16.2.33 Kuusaan sahalle tapuloitsijaksi, jona toimi aina siihen saakka, kun sahan toiminta lopetettiin. Sen jälkeen hän on ollut vuoden verran lastaajana Saksanahon lautatarhalla.

Puiden latoja Aaro Savolainen, Voikan puuhiomolta, 10.10.53. Hän on syntynyt Mäntyharjussa. Jo 10-vuotiaana hän joutui lähtemään vieraan palvelukseen ja on siitä lähtenyt joutunut kovalla työllä ansaitsemaan leipänsä. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 24.8.22 Voikan talliosastolle, missä palveli 13

vuotta. Oltuaan välillä vuoden ulkotyöosastolla hän siirtyi takaisin tallille. Puuhiomolle hän tuli 8.2.39 työskennellen ensin kamyrkoneella ja sen jälkeen puiden latojana kestohiomakoneilla. Nykyisin hän on uunin täyttäjänä prässihiomolla.

Kuormaaja Aarne Vastamäki, Voikan ulkotyöosastolta, 11.10.53. Hän on syntynyt Mäntyharjussa. Yhtiömme palvelukseen hän tuli v. 1922 Voikan sahalle tukkimieheksi ja siirtyi sahan seuraavana vuonna lopetettua toimintansa puutavaran kuormaajaksi ulkotyöosastolle, missä edelleenkin työskentelee.

Kuorimon työmies Valfrid Pöyry, Voikan puuhiomolta, 12.10.53. Hän on syntynyt Valkealassa ja tuli yhtiömme palvelukseen ensimmäisen kerran 4.11.18 Voikan ulkotyöosastolle. Oltuaan sitten useaan otteeseen muualla työssä hän tuli 31.1.42 Voikan korjauspajalle, mistä 21.12.45 siirtyi Voikan puuhiomolle työskennellen siellä nykyisin puiden jakajana.

Aputyöläinen Martta Lampila, Kuusaan sahalla, 21.10.53. Hän tuli yhtiön palvelukseen 25.6.29 Kuusaan sahalle. Oltuaan välillä yli 5 vuotta yksityisten palveluksessa hän tuli 10.8.35 takaisin sahalle työskennellen apusahurina. Kun sahan toiminta lopetettiin, hän oli jonkin aikaa työssä sahan piirissä lautatarhalla ja kehystehtaassa, kunnes noin vuosi sitten siirtyi siivoojaksi Saksanahon lautatarhalle, missä tekee myös muita naiselle sopivia töitä. Vapaa-aikoinaan hän harrastaa kodin- ja puutarhanhoitoa sekä käsitöitä.

Kuorimon esimies Gustaf Leonard Heleaho, Voikan puuhiomolta, 30.10.53. Hän on syntynyt Iitissä ja käynyt keskikoulun Kouvolassa. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 15.6.34 viilajaan apulaiseksi Voikan korjauspajalle. Hän oli mukana mm. kokoonpantaessa paperikonetta n:o 6. Korjauspajalta hän siirtyi 3.3.36 puuhiomon kuorimolle siirtolaitoksen hoitajaksi ja nimitettiin 1.1.38 kuorimon esimieheksi, missä toimessa on edelleenkin. Heleaho osallistui talvisotaan ja toimi jatkosodan aikana radioaseman päällikkönä Itä-Karjalassa. Suojeluskuntaan hän kuului vuodesta 1918 aina järjestön lakkauttamiseen saakka.

KIRJANPITÄJÄ IVAR OHLSSON

Elokuun 17 p:nä kuoli Kuusankoskella kirjanpitäjä Ivar Arvid Ohlsson lähes 60-vuotiaana. Hän oli syntynyt 14. 11. 93 Maalahdella ja olisi siten ensi marraskuun 14 p:nä saavuttanut 60 vuoden iän. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 20. 1. 19 Läskelän tehtaille, missä toimi pääkirjanpitäjänä hoitaen samalla kirjeenvaihdon, lähetyksen ja laskutuksen. Talvisodan jälkeen hän siirtyi 1. 1. 41 kirjanpitäjäksi yhtiömme pääkonttoriin Kuusankoskelle, missä työskenteli kuolemaansa saakka.

KONTTORISTI BJÖRN NYGREN

Heinäkuun 17 p:nä kuoli äkkiä Kuusankoskella konttoristi Björn Viking Nygren 61 ½ vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt 30. 12. 1891 Vaasassa ja käynyt siellä 7 luokkaa ruotsalaista lyseota sekä ruotsalaisen kauppakoulun. Oltuaan Singerin ja Vaa-

Purkaja Vilho Kirvesniemi, Kymin ulkotyöosastolta, 1. 11. 53. Hän tuli yhtiömme palvelukseen 4. 3. 19 apumieheksi Voikan rakennusosastolle. Pian hän kuitenkin siirtyi Voikan koskityömaalle, missä työskenteli raanamiehenä noin 2 vuotta. Oltuaan siten pari vuotta hiekkamäessä hiekan lastaajana ja purkajana hän siirtyi Kymin ulkotyöosastolle purkajaksi. Ulkotyöt ovatkin kiinnostaneet häntä siinä määrin, että pian on jo kolme vuosikymmentä vierähtänyt samalla osastolla mitä erilaisimmissa purkaus- ja lastaustöissä.

san Terästeollisuus Oy:n palveluksessa hän tuli 19. 5. 19 yhtiömme palvelukseen ollen aluksi tilastollisella ja myöhemmin kirjanpito- sekä metsäosastolla. Viimeksi hän hoiti mm. eläkeasioita.

Nygren oli jo nuoresta pitäen kiinnostunut maa- laustaiteeseen. Yli kolmen vuosikymmenen ajan nähtiin hänen liikkuvan Kymijoen rannoilla maa- lausvälineineen, ja satamääräinen on niiden hänen töittensä lukumäärä, jotka koristavat kuusankoske- laisten kotien seiniä. Hän työskenteli etupäässä vesi- ja öljyvärein ja hänen tuotannostaan mainittakoon erityisesti meri-, ranta- ja eläinaiheiset kuvat. Nygren osallistui Kuusankosken Taideseuran toiminta- an ja oli mukana sen vuosinäyttelyissä. Myös posti- merkkeily kiinnosti häntä.

KATTILAMUURARI KAARLE VIRTANEN

Kesäkuun 10 p:nä kuoli Kuusankoskella tapatur- maisesti kattilamuurari Kaarle Virtanen Kymin selluloosatehtaalta vajaan 44 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt 3. 9. 09 Kuusankoskella. Yhtiön palve- lukseen hän tuli 19. 6. 23 ja työskenteli suurimman osan palvelusajastaan selluloosatehtailla, ensin Kuu- saan ja 5. 12. 44 lähtien Kymin puolella. Viime vuo- det hän toimi kattilamuurarina.

Virtanen oli mukana puolue- ja ammattiyhdistys- riennoissa, mutta teatteri oli hänelle kuitenkin kaikki kaikessa. Sen hyväksi hän jo nuoresta pitäen uhrasi melkein kaiken vapaa-aikansa sekä näyttelijänä että varsinkin näyttämöestarinana, jona hän toimi vaki- naisesti mm. koko Kuusankosken Kansannäyttämön ja Kuusankosken Teatterin olemassaoloajan. Vii- meksi mainitun teatterin johtokuntaan hän kuului näyttämökauden 1952—53.

Olga Kaivola, Voikan ulkotyöosastolta, 2. 11. 53. Hän on syntynyt Jaalassa ja tuli yhtiömme palveluk- seen v. 1948 Voikan ulkotyöosastolle, missä edelleen- kin työskentelee.

Kupariseppä Johan Adolf Silander, Voikan korjauspajalta, 4. 11. 53. Hän on syntynyt Tampereel- la. Jo nuorena poikana hän joutui isänsä mukana työskentelemään useissa konepajoissa aina Pietaria myöten. Vuonna 1920 he tulivat Voikkaalle, missä Silander jatkaa isältään oppimaansa kupariseppän ammattia.

KUUSANKOSKEN TEHTAITTEN KESÄMESTARUUSKILPAILUT

pidettiin elokuun 13 p:nä Voikkaalla. Kilpailuissa, jotka saatiin suorittaa ihanteellisissa olosuhteissa ja joita seuraamaan oli saapunut runsaslukuinen yleisöjoukko, ratkaistiin erikseen Kymin—Kuusankosken ja Voikan tehtaitten mestaruudet. Ne olivat samalla valintakilpailut yhtymän kesämestaruuskilpailuja varten. Tuloksista mainittakoon erityisesti Kymin korjauspajan Risto Aron 182 sm korkeushypyssä, mikä on kaksi senttiä yhtymän ennätystä parempi. Uudeksi ennätykseksi ei sitä kuitenkaan voida hyväksyä, koska vain koko yhtymän kisoissa saavutetut ennätykset tulevat kuuloon. Voikan rakennusosaston Klaus Luukkanen juoksi 400 m ajassa 53,4. Tulostuettelo muodostui seuraavaksi:

100 m juoksu. Ky—Kuu: 1) V. Peltola, korjauspaja, 11,9, 2) E. Niemi s:n 12,0. — Vo: 1) S. Jokimies, pap., 11,8. 2) R. Rautiainen s:n 12,0. 3) K. Luukkanen, rak., 12,0. 4) P. Koste, korjauspaja, 12,2. 5) E. Lehtinen, pap., 12,2.

200 m aitajuoksu. Ky—Kuu: 1) K. Simonen, korjauspaja, 28,7. 2) E. Niemi s:n 28,9. — Vo: 1) R. Rautiainen, pap., 27,8. 2) K. Luukkanen, rak., 30,3. 3) E. Lehtinen, pap., 30,8.

400 m juoksu. Ky—Kuu: 1) E. Niemi, korjauspaja, 54,5. 2) V. Peltola s:n 55,1. 3) U. Karonen s:n 56,4. — Vo: 1) K. Luukkanen, rak., 53,4. 2) H. Jokela s:n 68,3.

1500 m juoksu. Ky—Kuu: 1) T. Levänen, rak., 4,18,6. 2) U. Karonen, korjauspaja, 4,23,2. 3) V. Aronen, rak., 4,43,8. — Vo: 1) K. Luukkanen, rak., 4,16,4. 2) E. Knapp, korjauspaja, 4,25,2.

Osastojen välinen viestinjuoksu 4x200 m: 1) Kymin korjauspaja 1,40,5. 2) Voikan paperitehdas 1,45,0.

Kuulantyyntö. Ky—Kuu: 1) E. Vainio, korjauspaja, 12,00. 2) K. Takala, sell., 11,98. 3) M. Saarijärvi, tal., 11,75. 4) E. Nikulainen, sell., 11,30. 5) E. Seppälä, Ky pap., 10,76. — Vo: 1) V. Pettinen, rak., 11,76. 2) P. Gruzdaitis, korjauspaja, 10,02. 3) H. Järvinen, s:n 9,13.

Kiekonheitto. Ky—Kuu: 1) M. Rämä, tal., 37,60. 2) K. Takala, sell., 33,32. 3) E. Nikulainen, sell., 30,11. 4) E. Seppälä, Ky pap., 29,62. — Vo: 1) M. Tammi-lehto, karbidi, 32,56. 2) T. Pöhlö, asunto-os., 31,81. 3)

V. Pettinen, rak., 28,60. 4) K. Luukkanen s:n 27,30. 5) P. Nurminen, sell., 24,77.

Pituushyppy. Ky—Kuu: 1) V. Peltola, korjauspaja, 638. 2) R. Kivinen s:n 614. 3) E. Vainio s:n 609. 4) Risto Aro s:n 585. — Vo: 1) A. Mäkelä korjauspaja, 623. 2) S. Jokimies, pap., 617. 3) R. Rautiainen s:n 598.

Korkeushyppy. Ky—Kuu: 1) Risto Aro, korjauspaja, 182. 2) E. Seppälä, Ky pap., 175. 3) K. Simonen, korjauspaja, 170. — Vo: 1) A. Hamäläinen, sell., 165. 2) A. Mäkelä, korjauspaja, 165.

Ikämiesten 3-ottelu. Ky—Kuu: 1) M. Saarijärvi, tal., 1217 pist. 2) V. Karjalainen, rak. 1087 pist. — Vo: 1) P. Nurminen, sell., 873 pist. 2) T. Ahonen, pap., 724 pist. — Tulokset eri lajeissa: 100 m: 1) Karjalainen 13,1. 2) Saarijärvi 14,2. 3) Nurminen 14,4. 4) Ahonen 15,0. Kuula: 1) Saarijärvi 10,91. 2) Nurminen 9,51. 3) Karjalainen 8,62. 4) Ahonen 8,40. Korkeus: 1) Saarijärvi 148. 2) Karjalainen 138. 3) Ahonen ja Nurminen 125.

15-vuotiaitten 60 m juoksu: 1) H. Kääpä, Vo sell., 8,2. 2) R. Puntanen, Ky ulkotyö, 8,3. 3) P. Rihu, Vo korj., 8,4. — Pituus: 1) Kääpä 535. 2) Rihu 511. 3) Puntanen 503.

Yhtymän mestaruuskilpailuihin 30. 8. Salossa valittiin seuraavat edustajat:

Kymintehdas—Kuusankoski: 200 m aidat: K. Simonen ja S. Kotilainen, 1500 m: T. Levänen ja U. Karonen, kuula: E. Vainio ja K. Takala, kiekko: M. Rämä ja A. Niemi, pituus: V. Peltola ja R. Kivinen, korkeus: Risto Aro ja E. Seppälä, ruotsalaisviesti: Kivinen, Peltola, Kotilainen ja E. Niemi.

Voikka: 200 m aidat: R. Rautiainen ja E. Lehtinen, 1500 m: K. Luukkanen ja E. Knapp, kuula: V. Pettinen ja T. Pöhlö, kiekko: M. Tammi-lehto ja T. Pöhlö, pituus: A. Mäkelä ja S. Jokimies, korkeus: A. Hamäläinen ja A. Mäkelä, ruotsalaisviesti: Koste, Jokimies, Rautiainen ja Luukkanen.

Muuan nainen, jonka jutun etevä asianajaja oli ajanut onnelliseen ratkaisuun, kysyy tältä:

— Miten minä voin osoittaa Teille kiitollisuutta?

— Hyvä rouva, vastasi lakimies, — hamasta siitä asti, kun foinikialaiset keksivät rahan, on tähän kysymykseen olemassa vain yksi vastaus.

Voikka päihitti Kymintehtaan

3—2

yhtymän jalkapallosarjan avausottelussa

Kuusankosken pallokentällä suoritettiin heinäkuun 6 päivänä yhtymämme jalkapallosarjaan kuuluva ottelu Voikan ja Kymintehtaan kesken. Ennakkosuosikki oli Voikan nimivahva joukkue, joka perikin voiton, mutta vasta tiukan ja tasaväkisen kamppailun jälkeen. Ottelua seuraamassa oli noin 300 henkeä. Asiallisena tuomarina toimi Y. Teinilä.

Yhtymän jalkapallomestaruudesta kilpaillaan tänä vuonna ensimmäisen kerran sarjan muodossa ja tämä seikka teki jo ensimmäisen yhteenoton mielenkiintoiseksi. Veikkaukset ottelun jälkeenkin jatkuivat yhtä vilkkaina, sillä olihan Voikka lopultakin onnistunut päihittämään joukkueen, jolle se oli hävinnyt useana vuonna peräkkäin.

Sade oli kastellut kentän märäksi, ja ottelun aikana pari voimakasta kuuroa lisäsi kentän raskautta. Kaikesta huolimatta saatiin nähdä vaubdikas ja mielenkiintoinen peli, joka vasta loppuminuuteilla ratkesi teknillisten voikkaalaisten voitoksi.

Voikka aloitti painostuksella ja n. 7 min. kuluttua pääsi Kansikas ampumaan melko kaukaa avoimesta tilanteesta avausmaalin vieden siten joukkueensa johtoon. Pari minuuttia myöhemmin suoritti sama mies tuloksettoman rangaistuspotkun. Ensi puoliajan lopulla alkoivat kuusankoskelaisetkin saada juonen päästä kiinni ja kehittivät useita vaarallisia tilanteita, joista ei kuitenkaan ollut toivottua tulosta. Tauolle mentiin Voikan johtaessa 1—0.

Kun toista puoliaikaa oli pelattu 3 minuuttia, sai Kymintehtaan maalivahti Makkonen vain osittain torjutuksi vaikean ponnahduspallon, ja Voikan Nummelin sijoitti sen jälkitalanteessa rysään. Pian tämän jälkeen tuli Kymintehtaan ensimmäinen maali, kun ruuhkatilanteessa Kossilan palautuspallo ponnahti Teppo Frimodigin päästä suoraan pömpeliin. 25 min. kohdalla kuljetti Johansson hyvin laidalla ja pienestä kulmasta ampuen tasoitti pelin. Hetkistä myöhemmin oli Frimodig asialla ja veti komeasti kuljetuksen päätteeksi, mutta tilanne tuomittiin paitsioksi. Peli jatkui kiivaana ja vaihtelevana, ja 3 min. ennen ottelun päättymistä Kaartinen vei yksin ja puoliväkisin pallon Kymintehtaan verkkoon. Voikka oli siten selviytynyt voittajana tuloksella 3—2.

Voikka ansaitsi voittonsa, sillä sen joukkue oli teknillisesti taitavampi ja yhteispeli sujui hyvin. Joukkueen parhaana palkittiin keskushyökkääjä Nummelin. Kymintehtaan joukkue pelasi varsinkin alussa haparoivasti, vaikka paransikin myöhemmin otettaan. Sen pelaajista arvosteltiin vasen välihyökkääjä T. Frimodig parhaaksi.

Harrastussarjalaiset ovat juuri pyrähtäneet veteen.

Kuusanlammen ympäriuinti

suoritettiin jälleen elokuun 11 p:nä. Monien edellisten sateisten ja viileähköjen päivien takia jäi osanotto laimeanpuoleiseksi, vaikka sää kilpailujen aikana olikin suotuisa. Veden lämpö oli tosin vain +17° C.

Kilpailut tapahtuivat neljässä sarjassa, nimittäin miesten, tyttöjen ja poikain sekä harrastussarjassa, johon saivat osallistua kaikki ikään ja sukupuoleen katsomatta ja jossa ei otettu aikaakaan, sillä pääasia oli, että ympäri tuli kierrettyä. Naisten sarjaan ei ilmaantunut osanottajia.

Uitava matka oli noin 750 m. Erityisesti kiintyi huomio sarjojensa ylivoimaisten voittajien Seppo Nurminen ja Liisa Mannerin melko sulavaan tyyliin.

Palkintojen jako suoritettiin Sääksniemen lavalla ja kaikki uintiin osallistuneet saivat palkinnon. Kiertopalkinto joutui Seppo Nurmiselle. — Tulokset:

Miesten sarja: 1) Seppo Nurminen 10.22. 2) Toivo Tolvanen 10.33. 3) Reijo Pilsari 10.59. 4) Sulevi Töyrylä 12.40.

Tytöt: 1) Liisa Manner 11.13. 2) Kaija Huuskonen 14.33.

Pojat: 1) Dag Hansen 13.01. 2) Kauko Hovilainen 14.00. 3) Ossi Ahonen 15.04.

Harrastussarjalaisten lukumäärä oli 30.

Rannalta käsin seurataan mielenkiinnolla uimarien etenemistä.

Eläkeläiset kesäretkellä

Hallan eläkeläisten elämässä muodostaa kesäretki hauskan keskeytyksen usein varmaan vähän liiankin tasaiseksi käypään elämäntahtiin, keskeytyksen, joka uusiutuu joka kesä ja josta täten on muodostunut usealle yksi vuoden merkkitapahtumista. Viime kesän retki oli määrätty elokuun 11 päiväksi. Melkein jännityksellä seurasivat sekä retkelle kutsutut että sen järjestäjät ilmojen kehitystä, varsinkin kun radio tiesi kertoa jatkuvista matalapaineiden muodostumisista ja niiden tuomista sadekuuroista. Kuitenkaan ei ole vielä kertaakaan tarvittu muuttaa retkipäivää huonon sään takia, sillä maamme niukoiksi käyneistä kauniista kesäpäivistä on sentään aina riittänyt yksi eläkeläisten retkelle. Ja niin kävi nytkin.

Vilkkaan linja-autot tietävät vähitellen kaikki mutkat, mitkä on tehtävä kauppalan kulmilla, ennen kuin Hallan vanhusten olinsijat on käyty. Kahden auton voimalla tapahtui kuljetus tänä vuonna ja se olikin tarpeen, sillä Kalle Mustosen suorittama väenlaskenta, 140 henkeä, lieneekin ennätys. Itärannan Hietaniemi, joka sai vastaan ottaa näin runsaasti vieraita, lienee kauppalamme kauneimpia paikkoja. Kaunis harva männikkö, joka niemen keskelle muodostaa tuuliilta jonkin verran suojatun tasangon, molemmin puolin mitä parhaimmat hiekkarannat sekä toisella puolella näkymä Suomenlahden auringossa kimaltelevalle rannattomalle ulapalle. Meren rannikkojen asukkaat ovat kuin kotonaan tällaisessa ympäristössä. Joku pilvenlonkare ilmestyi taivaalle, mutta jatkoi matkaansa hyvää vauhtia lounaaseen suuntaan aiheuttamatta mitään ohjelman muutosta.

Hietaniemen hienolle hiekkarannalle olivat Hallan martat tulleet jo aamutuimaan kenttäkeittiöineen valmistamaan juhlan aineellista puolta. Lihakeitto otti vastaan vieraat lämmittävänä ja virkistävänä. Myös voileivät maistuivat ulkoilmassa. Hyvä olikin varustautua tukevasti heti alussa, sillä kun kerran lähdettiin retkelle, niin oltiin kunnolla ilman minikäänlaista hopun tunnetta. Ja minne olisi ollut kiire? Kiireet olivat takana päin.

Juhlapuheiden luvatussa maassa oli ohjelmaan liitetty myös puhe, mutta kuulijoiden elämään lähei-

sesti liittyvänä varmaan mieluinen tällä kertaa. Sosiaalipäällikkö nimittäin kertoili kuluneen vuoden yhtiön elämään tuomista uusista piirteistä. Puhelinverkoston automatisoiminen, korjauspajan muutto entisen autotallin tilaviin oloihin, uuden autotallin valtavat tilat, varaston siirtyminen vanhasta puuhökelistään sillan kupeeseen kivitalon ajanmukaisiin suojiin ynnä muut menneen talven tapahtumat muuttavat entistä enemmän sitä Hallaa, jonne harmajapäät vihreässä nuoruudessaan olivat tulleet.

Kesäisten kansanlaulujen kaiuttua hongikossa milloin viulun säestäminä, milloin ilman säestystä, olikin jo tarpeen verrytellä kovien puupenkkinen jäykistämää olemusta. Niinpä sitä ryhdyttiin kilpasille. Mielessä naisten viime kesänä pyykin ripustamisessa ylivoimaisesti saavuttama voitto kokeilivat miehet nyt paremmuuttaan veden kannossa. Mutta mistä johtuikaan, siitkö, että joku miehistä kantoi kauhasaan tätä läikkyvää nestettä ritarillisesti heikommalle osapuolelle, vai siitkö, että tämä kotitaloudellinen toimi vielä kuuluu kokonaan naisten tehtäviin, naiset voittivat taasen ja Pajalan vanha rouva vei palkintona ikkunalaudalleen rehevän soilikin. Saivat miehetkin sentään hyvitystä osoittautuessaan vahvemmiksi tietokilpailussa. Oksasen papalle tuli täten retken toinen palkinto, komeasti kukkiva St Paulia.

Mitä olisi retki ja varsinkin vanhemman väen retki ilman kahvia. Tätä mielen lämmittäjää nautittiin tänä vuonna vanhojen hyvän ystävän, rva Weckmanin viisikymmenvuotispäivän merkeissä, ja niinpä olikin pöytä tavallista koreampi. Siinä höyryävän kupin ääressä juttu luisti entistä vaivattomammin ja tulivat Jumalniemen kuulumiset vaihdetuiksi Suulisniemen kuulumisten kanssa.

Lopuksi pastori Tammekas kertoi vaikutelmiaan Englannin matkaltaan tuoden tervehdyksen tämän saarimaan vanhuksilta. Loppuvirren kaiuttua oli jo aika lähteä linja-autoille ja näin taasen kotinurkille. Oli ollut hauska tavata tuttuja, ja monin puolin kuulumme toivotuksen "Näkemiin pikku jouluna" — vuoden toisessa suurtapaamisessa.

Ihmiset, joille näkymätön on tullut todelliseksi, saattavat iloita kesken tuskaa, koska he tietävät: tämä kaikki on vain välivaihe, koulu, matka todelliseen isänkotiin.

L. von Hackewitz.

Palopäällikkö Wecksten (vas.) seuraamassa palkintotuomareina toimineiden palopäällikköjen Kankaan, Saarelan ja Lindemanin kanssa erästä palokuntakilpailua.

Paloturvallisuus Hallassa

Kun mainitaan Emil Weckstenin nimi, tulee jokaisen ainakin urheilua seuranneen mieleen paini. Niin kuuluisa hänen nimensä molskin partailla takavuosina oli. Tällä kertaa ei tarkoituksenamme kuitenkaan ollut haastatella häntä voimamittelöistä pehmustetulla matolla, vaan taistelusta, joka tosin myös vaatii voimia, mutta on luonteeltaan hieman toisenlaista, nimittäin tulen pysyttämisestä renkinä, koska se vanhan sananparren mukaankin on huono isäntä.

Haastateltavamme, joka on hoitanut Hallan Tehtaitten palopäällikön tehtäviä jo 26 vuotta, on varmasti ollut monessa "liemessä" työssään ja tunnetaan parhaiten palontorjuntatyön täällä.

— Miten Hallassa saadaan palokunta tarpeen vaatiessa liikkeelle? kysimme ensin.

— Tulipalon sattuessa sen havaitsijan on heti soitettava numeroon 50. Tämä palopuhelin on sijoitettu siltavartion koppiin, josta käsin vartija suorittaa hälytyksen sireenillä, jos palo on sattunut sahall, lautatarhalla, höyläämöllä tai puusepäntehtaalla, ja ainoastaan palokelloilla tulen päästyä muualla valloilleen. Samalla ilmoitetaan tapahtumasta myös tehtaan johdolle. Hälytyspuhelimia on sijoitettu eri puolille teollisuusalueitamme 12 kappaletta.

— Lautatarhallahan on luonnollisesti oma torjuntakalustonsa aina käytettävissä, vai kuinka?

— Kyllä. Mm. siellä on viisi palontorjuntakaappia, joissa jokaisessa on esim. 250 m letkua, tarpeelliset suukappaleet ym. Siellä on myös pari nk. "ensiapu-kaappia". Niin, ja tietenkin siellä on meidän ylpeytemme, kymmenen vesitykin muodostama "patteristo". Lisäksi on Pitkäkariassa nk. vesiverho, jonka avulla tuli voidaan pysähdyttää määrättyyn linjaan. Tämän verhon muodostaa nelituumainen putki, jonka yläpintaan on sijoitettu 25 m:n välein suukappaleterttuja. Nämä tertut ovat sijoitetut siten, että niiden heittämät vesisuihkut muodostavat yhtenäisen vesiseinän tapulirivien väliin. Yhteensä saadaan lautatarha-alueelle hätätilanteessa vettä n. 18.000 minuuttilitraa 8 ilmakehän paineella.

— Entä palokunnan miesvahvuus?

— Palokuntamme on tyypillinen puolivakinainen tehdaspalokunta, jonka vahvuus on 45 miestä jaet-

tuna kolmeen joukkueeseen. Lisäksi meillä on 20 poikaa käsittävä poikajoukkue. Palokunta on hyvässä kunnossa, sen olemme voineet todeta monessa tositilanteessa ja kilpailussa.

Toivottavasti palokuntamme edelleenkin kykenee torjumaan sen vaaran, minkä irralleen päässyt, kaikki hävittävä tuli muodostaa. Meidän jokaisen velvollisuus on jo ennakolta ehkäistä tulen valtaan pääsy.

MERKKIPÄIVIÄ

August Wendelin.

70-VUOTIAS.

Eläkeläinen August Wendelin 20. 9. 53. Hän on syntynyt Vehkalahdella ja tuli yhtiömme palvelukseen v. 1922 kirvesmieheksi. Työskennellytään tässä ammatissa 29 vuotta hän siirtyi eläkkeelle v. 1951.

60-VUOTIAS.

Voitelija Johannes Reponen 29. 10. 53. Hän on syntynyt Kymissä. Voitelijana sahall hän on toiminut vuodesta 1933 lähtien oltuaan jo sitä ennenkin pariin otteeseen Hallassa töissä.

50-VUOTIAS.

Sorvaaja Kalle Jäntti 5. 10. 53. Hän on syntynyt Kymissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1923 korjauspajalle, missä edelleenkin työskentelee.

*Joukkueet valokuvattuina
ennen ottelua.*

Yhtymämme jalkapallosarja

*Kymintehtas voitti
Hallan 4—2*

Karhulan keskus kentällä suoritettussa yhtymämme jalkapallosarjaan kuuluvassa ottelussa Kymintehtas voitti Hallan 4—2. Etukäteen oltiin hallalaisten parissa melkoisen toiveikkaita lopputulokseen nähden, sillä olihan Halla vain pari viikkoa aikaisemmin peittonnut Högforsin niin ylivoimaisesti kuin 8—2.

Ottelu alkoi yllätyksellisesti. 3 min. kuluttua syntyi Hallan maalin edustalla ruuhka, josta Kymintehtaan keskushyökkääjä Aranko pääsi tuikkaamaan johtomaalin. Eikä peli ehtinyt tästä vanheta kuin pari minuuttia, kun vasen laitahyökkääjä Harlin nopeudellaan yllätti Hallan puolustuksen ja tekaisi toisen maalin. Hallan puolustus ei vielääkään äkännyt vastustajan vasemman sivustan vaarallisuutta, mistä johtui, että kun peliä oli pelattu 8 min., Harlin pääsi jälleen "irti" ja tilanne oli 3—0. Vasta nyt alkoi hallalaistenkin peli luistaa. 17 min. kohdalla Kymintehtaan puolustus teki virheen estämällä hallalaisyökkääjistä pääsemästä "käsiksi" palloon. Siitä tuomitun nk. "epäsuoran" veti vasen tukimies Surokivi voimalla vastustajamuurin jalkoihin, josta pallo edelleen "sotkeutui" maaliin. Hallalaisten painostus jatkui edelleen. 22 min. kohdalla keskushyökkääjä Härmä pukkasi kauniisti annetusta kulmuriasta pallon

päällään maalivahti Makkosen selän taakse. Puoliajalle mentiin siis vieraitten johtaessa 3—2.

Toinen puoliaika muodostui ensimmäistä huomattavasti heikommaksi, sillä pelaajien kestävyys alkoi ripeän alun jälkeen heikentyä. Hyökkäyksiä tehtiin kyllä puolin ja toisin, mutta ilman tulosta. Hallalaiset alkoivat sitten rajusti yrittää tasoitusta nostoen puolustuksensa eturivin tueksi. Monia mainioita tilanteita syntyikin, mutta maaleja ei kuitenkaan tullut. 42 min. kohdalla järjesti koko pelin ajan mainiosti pelannut Kymintehtaan vvh. Frimodig kauniisti itsensä ampumatilanteeseen ja laukaisi rangastusalueen rajalta pallon verkkoon. 4—2. Tämä jäikin ottelun lopputulokseksi, sillä viimeiset kolme minuuttia eivät aiheuttaneet siihen muutosta.

Kymintehtaan joukkueessa olivat näkyvimpinä vvh. Frimodig, vvh. Harlin ja keskustuki Kuusela. Hallan joukkueessa taas vasen tuki Surokivi, jota paitsi keskustuki Ylönen ja hyökkäysketjun oikea sivusta Laine—Kallio teki hyvää työtä. Kentän parhaana palkittiin Hallan Surokivi, minkä lisäksi pyttykerhon suosikkeja olivat Kymintehtaan Harlin ja Hallan Laine.

Tasapuolisena erotuomarina toimi Veijo Vanhala.

Vieressä: Halla saa ensimmäisen maalinsa Surokiven (tummapukuinen) suorittamasta ns. epäsuorasta vapaapotkusta.

Eurooppaa tuulilasin läpi

Ajaessani joskus talvella Juankoskelta Kuopioon ja tuijottaessani ohjauspyörän yli lumista tietä tuli mieleeni tuo vanha historiallinen lause: "Kaikki tiet johtavat Roomaan". Näinköhän tämäkin tie, kun sitä vain tarpeeksi kauan ajelisi, päättyisi viimein tuohon ikuiseen kaupunkiin?

Tämäkö lienee ollut kannustimena päätökseen, tosiasiaksi kuitenkin tuli, että kevään tullen vaimoni ja metsänhoitaja Andersenin perheen kanssa suuntasimme matkamme Kuopioon johtavalle tielle. Tielle, joka meidän osaltamme tulisi johtamaan aina Italiaan saakka.

Tarkoituksenamme oli tutustua paitsi oman ammattimme asioihin vieraissa maissa myös niiden nähtävyyksiin ja erikoisuuksiin. Kun näin lyhytaikaisella matkalla ei päässyt tunkeutumaan asioihin kovinkaan syvälle, olen antanut tälle kertomukselle nimeksi "Eurooppaa tuulilasin läpi". Matkamme tapahtui näet autolla ja siirryimme melko nopeasti paikasta toiseen seitsemän maan halki.

Jo alunperin suunnitellessamme matkaa olimme päättäneet ajaa nopeasti tutumpien maiden Ruotsin, Tanskan ja Saksan halki Sveitsiin, sillä halusimme päästä mahdollisimman pian etelään. Takaisin tullessamme oli aikomuksenamme viipyä joitakin päiviä Saksassa tutustuen sen jälleenrakennustyöhön. Näin myös teimme.

Meillä oli kiire. Halusimme päästä etelään. Emmekä vitkastelleetkaan. Tanskan rajan ylittyämme yllätti meidät pimeys ja niin yövyimme kohta tullin jälkeen.

Tunsin ennestään Saksan maantiet, ns. autostradat. Niitä kulkee muutamia pohjoisesta etelään ja toisia idästä länteen. Ne kiertävät kaikki kaupungit ja asutuskeskukset ja ovat tarkoitettut kaukoliikennettä varten. Stradan muodostaa kaksi leveää kestopäällysteistä tietä. Vastaantulihoitoja ei ole, sillä kummallakin tiellä ajetaan vain yhteen suuntaan. Ei ihme, että tällaista tietä on nautinto ajaa. Käytimme stradaa, joka Göttingenistä johtaa Frankfurtin kautta Müncheniin.

Suunnitelmiamme mukaan ajoimme halki Saksan 10:ssä tunnissa. Kun matkaa kertyy 800 kilometriä, on tämä mahdollista etupäässä erinomaisten autostradojen ansiosta. Tiellä näkyi autoja jos jonkinlaisia. Valtaosan muodostivat saksalaiset autot, kuten Volkswagenit. Suuria kuorma-autoja, jotka vetivät perässään vielä suurempia perävaunuja, näkyi myös tiheään. Suurimmat autot olivat kuljetusvaunuja,

joiden lavalle sopi kahteen kerrokseen 3 kansanautobussia ja 6 pientä kansanautoa. Volkswagen-tehdas kuljetti näillä mahtavilla autoilla tuotteensa Hampurin satamaan laivoilla maailmanmarkkinoille lähetettäväksi.

Saapuessamme Etelä-Saksaan noin tunnin ajomatkan päähän Sveitsin rajasta alkoi jo hämärtää. Päätimme yöpyä heti sopivan majatalon löydettyämme. Hiljaa ajaessamme tarkastelimme tienvarren majapaikkoja valitaksemme niistä mieluisan. Saksassa ei yösjän saanti ole vaikeata, sillä viihtyisiä Gasthauseja, joista saa hyvän huoneen kahdelle hengelle 400 Suomen markalla, on lukuisia. Yhtäkkiä havaitimme tien vasemmalla puolen n. kilometrin päässä tiestä kohoavan korkean vuoren ja sen harjannetta kruunaavan vanhan ritarilinnan piirteet. Aika oli kuitenkin liian myöhäinen, jotta olisimme heti poikenneet tutustumaan tähän nähtävyyteen. Löysimme pian vuoren juurella sijaitsevasta kylästä miellyttävän majatalon, jonka isäntä järjesti katon päämme päälle. Häneltä kuulimme myös, että olimme saapuneet Hechingeniin. Linna, jonka olimme nähneet, oli Hohenzollernien linna ja oli se avattu yleisölle vasta vuosi sitten.

Aamulla alkoivat raskaat kuorma-autot jyristä ikkunamme ohi. Herättyämme tähän meteliin katsoimme parhaaksi nousta ylös. Kello osoitti kuitenkin vasta kuutta. Suuntasimme automme keulan kohden pilviä hipovia linnantorneja. Tie oli aluksi helppokulkuista, mutta saavuttuamme vuoren juurelle se muuttui oikeaksi vuoristotieksi. Yhtä vaikeakulkuista tietä kohtasimme myöhemmin matkallamme vasta ylittäessämme Alpit Sveitsissä.

Pieni Peugeotimme selviytyi kuitenkin hyvin. Olihan sillä tosin työtä nostessaan meidät 855 metriä korkealle vuorenhuipulle. Puolimatassa jo luulimme, että tiemme katkesi ja meidän on ryhdyttävä kävelemään, mutta sitten huomasimme erehdyksemme. Parkkeerauspaikka olikin tarkoitettu suurille linja-autoille. Kapea, mutta ajokelpoinen tie jatkui aina linnan juurelle saakka. Tie vaati kuitenkin ajajalta kaiken huomion, sillä mutkittelevana ja kapeana se jatkui yhä ylöspäin. Vaihdoin pienimmän vaihteen päälle, ja viimein monet mutkat ja kierrokset tehyämme saavuimme linnan pääovelle. Tamminen laskusilta oli alaslaskettuna kaivannon yli, mutta emme enää uskaltaneet ajaa kapeasta portista sisälle linnaan. Nyt oli jo parempaa aikaa silmäillä ympärille. Oikealla putosi vuori äkkijyrkästi Württemberg—Badenin tasangoille ja vasemmalla kohosivat monet linnan muurit ja vartiotornit. Yhtenäisestä rakennusryhmästä kohosi vielä taivasta kohden 5 terävää torninhuippua. Aivan edessämme oli laskusillan takana linnan pääportti.

Monen metrin vahvuinen uloin muuri oli tarkoitettu torjumaan tunkeilijoita. Ihmettelimme paikan autiutta, mutta sitten tuumimme, että aika taisi olla liian varhainen linnan asukkaille ja myöhäinen sen haamuille. Niitä kun ei näkynyt kumpiakaan.

Kun laskusilta kuitenkin oli alhaalla, päätimme katsoa, miten pitkälle linnnaan pääsemme. Astelimme portista sisään mukulakivistä tienpintaa pitkin. Sivuitimme useita pikkutorneja, joissa tyhjat ampuma-aukot ammottivat meitä kohden. Kivetty tie kaarteli ylöspäin ja paksu muuri portteineen jäi toinen toisensa jälkeen taakse. Viimein aukeni varsinainen linnanpiha eteemme. Astuimme pihalle ja tuijotimme suoraan sen vastakkaisella puolella olevan tykin piipun suusta sisään. Silmäsimme ympärillemme ja totesimme aivan vuoren laella olevan linnanpihan suuruudeksi noin 70x40 m. Pihaa rajoittivat jyrkät rakennukset, jotka 1000 vuotta taivaan tuulia ja maan melskeitä uhmattuaan yhä vielä seisovivat paikallaan. Niissä sijaitsivat linnan asunnot, kappeli, museo ja monet salit. Vasemmalla pihalla oli linnan omistaneitten keisarien kuvapatsaita. Täällähän olivat aikanaan hallinneet mm. Fredrik Suuri ja Vilhelm I sekä monet muut keisarit. Nimeltä mainitut hallitsijat ovat haudatut linnan alueelle.

Emme vielääkään tavanneet ihmisiä. Vain muutama oven takana olivat Hohenzollernien sukuarteet. Vasta kun lähestyimme linnan museota, ilmaantui ovesta vahti ja hänen mukanaan vartiokoira. Ensin se tarkasteli meitä epäluuloisesti, mutta suvaitsi sitten jopa heiluttaa häntäänsäkin. Epäluuloisuus vieraitten suhteen taisi kyllä olla paikallaan, sillä linnan museossa sijaitsevien aarteiden arvoksi ilmoitettiin 30 miljoonaa Saksan markkaa. Kun tuon summan muuttaa Suomen nykymarkoiksi, pääsee niinkin kunnioitettavaan lukuun kuin 2700 miljoonaa. Tämä on vain rahallinen arvo. Historiallista arvoa ei rahassa voitane mitata.

Kiertelimme linnassa, emmekä olisi ikinä uskoneet, että kuukautta myöhemmin täältä kymmenien muurien ja ovien takaa varastetaan nämä kalleudet. Ehkä monilukuiset portit olivat voroillekin auki, kuten meillekin.

Aarteisiin kuului keisarin kruunu, valtikoita, koriste-esineitä, ritarivarusteita ja pukuja. Fredrik Suuren peruja oli mm. jalokivin koristettu nuuskarasia. Kruunua eivät varkaat ole kuulemma vieneet mukanaan, mutta kaiken muun arvokkaan.

Aikamme ihailtuamme linnan nähtävyyksiä lähdimme paluumatkalle.

Schaffhausenin kaupungin lähellä ylitimme rajan ja näin olimme Alppien maassa. Täällä otimme yhteyden aikoinaan Kymintehtaalla toimineeseen rakennusinsinööri Kauffmanniin. Hän asuu nykyisin Vierwaldstätterjärven rannalla sijaitsevassa Luzernin kaupungissa, missä hänellä on oma rakennustöimistonsä.

Insinööri ja rouva Kauffmann ottivat meidät suomalaiset sydämellisesti vastaan. He ovat säilyttäneet hyvän kuvan ja rakkaita muistoja Suomesta ja suomalaisista. Merkkejä tästä oli heidän kodissaankin. Tuon tuosta siellä kohtasi suomalaisia tavaroita ja

Etualalla kaiteen vieressä insinööri ja rouva Kauffmann. Alla siintää Vierwaldstätterjärvi. — Alakuvasa Kauffmannien kaunis huvila.

taide-esineitä. Kalleimpana muistonaan rouva Kauffmann esitteli meille kodissaan kunniapaikalla olevaa suomalaista ryijyä, joka on kudottu Suomen sodan aikana vuonna 1808.

Kauffmannien koti vuoren rinteellä oli jo ulkoa nähtävyys. Valkoinen huvila erottui tummaa vuorensinämää vasten. Köynnösrusut kukkivat tummanpunaisina seinustalla. Ilmassa leijaili etelän kesä, joka outoudellaan huumasi pohjolasta tulleen.

Suurempaa vieraanvaraisuutta kuin mitä tämä ystävällinen perhe meille osoitti, emme saaneet missään muualla osaksemme. Isäntäväkemme kanssa kävimme heidän järvenrantahuvilassaan. Se oli taide-teos sekä sisältä että ulkoa. Kuulimme lisäksi, että heillä on myös Alpeilla 3000 metrin korkeudessa toinen huvila, jolle he ovat antaneet suomalaisen nimen "Vuorikukka". Ins. Kauffmannin opastuksella kävimme Vierwaldstätterjärven loistohotellissa, jossa vain raharuhtinaat asustavat. Tämän hotellin sisustus oli todella upea. Seinillä oli vanhojen alankomaalaisten ja italialaisten mestareiden alkuperäisiä maalauksia ja pöydillä Meissenin porsliinia.

Puhe kääntyi myös Sveitsiläiset pitävät Suomea rikkaana maana. Onhan Suomella omaisuutta, on metsiä. Heillä taasen ei ole. Kiertäessämme ympäri maata havaitsimme, että heillä on yritteliäisyyttä vaikka

toisillekin antaa. Työtä tehdään 9½ tuntia päivässä. Ruokatuntia lukuun ottamatta taukoja ei ole. Lisäksi on työntekijöitä, kuten tarjoilijat ja muu ravintola- ja hotellihenkilökunta, jotka saattavat tehdä 15 tunnin työpäiviä. Tämä kuitenkin vain ns. turistiaikana. Matkailijoiden mentyä he pitävät sitten 2 kuukautta talvilomaa.

Elintaso maassa on korkea. Kaikki tavarat ovat ensiluokkaisia. Palkat ovat yleensä hyvät, mutta se edellyttää myös uutteraa työtä. Korkeimmat ansiot saavat erikoisammattimiehet, mikä on tietysti luonnollista. Kellojen valmistus on Sveitsin erikoisala. Tällä alalla työskentelevät ammattimiehet pääsevät hyvin ansioihin.

Meitä oli peloiteltu, että Sveitsi olisi muka kallis maa matkailijoille. Emme kuitenkaan päässeet tähän käsitykseen. Kauffmannin perheen ystäväisyyden ja maan luonnonkauneuden vuoksi pidimme Sveitsiä kaikkein parhaana ja miellyttävimpänä maana, jossa kävimme. Lähtiessämme jatkamaan matkaamme yli Alppien Venetsiaan lähettivät insinööri ja rouva Kauffmann mukana sydämelliset terveisensä Suomeen. Erityisesti he halusivat tervehtiä niitä vanhoja kymntehtaalaisia, jotka vielä muistavat heitä.

Matka yli Alppien oli suuri elämys. Tie St Gothardin solan kautta Italiaan oli avattu vasta viikko sitten. Jouduimme kulkemaan paikatellen yli 3000 metrin korkeudessa. Tie kiipesi polveillen Alppien kupeita. Ajoimme joskus yli 3 m:n korkuisten lumivallien välistä. Vastaamme tuli posti- ja henkilöautoja. Erikoista oli postiautojen sivuutus. Niillä oli oikeus ajaa vuoren sisäreunaa, joten automme joutui usein sivuuttamaan vastaan tulevan postiauton vasemmalta puolen. Ajo tapahtui kuitenkin sangen hiljaa, sillä tuhannen metrin putous ei huvittanut ketään. Kaiteita ei ollut ollenkaan, joten sekin osaltaan hillitsi liian lujaa ajoa. Autojen äänimerkit olivat lystikkäät. Ei mitään pitkää karmivaa tuututusta, vaan heleä ystävällinen vuoristotoitotus. Siinä soiton väri vaihteli iloisen korkean ja matalan sävelen välillä.

Lähtiessämme Sveitsistä paistoi aurinko, mutta laskeutuessamme Italian puolella alas Alpeilta teimme sen sakeassa sumussa.

Suuntasimme matkamme kohden Venetsiaa, mutta jäimme ensin muutamiksi päiviksi Padovan kaupunkiin. Täällä kävin katsomassa italialaista jalkapalloilua. Ottelu tapahtui Padovan ja Trevison välillä. Peli sinänsä oli korkealuokkaista, varsinkin maalivahdit esittivät kissamaisen notkeaa ja varmaa peliä. Huomiota kiinnitti parikymmentä poliisia, jotka olivat komennetut kentälle järjestystä pitämään. Katsojat oli erotettu pelaajista ja tuomareista korkealla piikkilanka-aitauksella. Pelaajat ja tuomarit poistui- vat sekä väliajalla että ottelun loputtua kentältä suoraan pukusuojaan maanalaista käytävää myöten. Tämä järjestely kuulemma kaikki sen vuoksi, että etelämainen veri kiehuu hyvin tulisena myös jalkapallo-otteluissa. Ennen kuin näihin varokeinoihin oli ryhdytty, oli usein tapahtunut yhteenottoja katsojien hyökätessä kentälle erotuomarin kimppuun.

Tyypillinen näkymä italialaisesta kaupungista. Padovan silta. — Viereisellä sivulla: Pyöräilykilpailu, jollaiset ovat Ranskassa suosittuja, menossa etelän helteessä.

Näkemäni ottelu oli ystävyysottelu, joten siinä ei tapeltu lainkaan.

Kävimme myös pyhässä Basilika del Santossa. Italialaiset ovat katolisia ja syvästi uskonnollisia. Tässä vanhassa kirkossa, joka on rakennettu v. 1232, tapasimme nuoria ja vanhoja ihmisiä rukoilemassa suojeluspyhimystään St Antoniota. Tämän pyhimyksen alaleuan luo on kirkon arvokkain pyhäinjäännös. Yritimme vaimoni kanssa mennä katsomaan tätä leukaluuta, mutta munkki, joka valvoi järjestystä kirkossa, tuli kieltämään vaimoni pääsyn sen luo. Tiedustellessani syytä tähän munkki ilmoitti, että vaimollani oli puvussaan liian lyhyet hihat! Niin kävikin, että minä yksin astelin ihmisvirran mukana tuon heille niin arvokkaan pyhäinjäännöksen ohi.

Padovasta johtaa Venetsiaan italialainen strada, joka ei missään suhteessa vedä vertoja vastaavalle saksalaiselle. Jouduimme vielä maksamaan pääsymaksun siitä, että automme kiisi sitä pitkin Venetsiaan.

Saapuessamme tuohon turistien pilaamaan paikkaan oli ympärillämme heti oppaita, jotka tarjosivat palveluksiaan. Valitsimme heistä yhden, joka gondolillaan lupasi näyttää yhdessä tunnissa meillä Venetsian huomattavimmat nähtävyydet. Tiesimme ennestään, että Venetsiassa on vaikeata kulkea jalan, siellä kun kanavat ovat katuja. Oppaamme tekikin lupauksensa mukaan. Kiertelimme kanavia taitavan käden hoidellessa melaa. Rakennusten kulmauksessa soutajamme huikkasi, ettei olisi tapahtunut yhteen- törmäystä vastaan tulijan kanssa. Joitakin kauniita rakennuksia näimme, mutta vastapainona niille oli kanavan saastainen vesi. Uiminen siinä olisi melko epämiellyttävää. Soudimme huokausten sillan alitse. Tämän kuulun sillan kautta kulkivat Venetsian suuren päivinä ne poliittiset vangit, jotka oikeus oli enemmän tai vähemmän vahvojen perustein tuominut lyijykamarien pimentoon.

Kun tunti oli kulunut, jätti kuljettajamme meidät pienelle kujalle. Hän ilmoitti, että hän kyllä kuljettaa meidät takaisin autollemme, mutta eri maksusta

tietysti. Vähältä piti, ettemme pudottaneet koko miestä kanavan haisevaan veteen. Emme antaneet periksi, vaan lähdimme omin avuin seikkailemaan kaupungille, vaikka opas oli selittänyt, että meiltä menisi ainakin 2 tuntia, ennen kuin osaisimme takaisin autolle. Häneltäkin, joka tunsu kaupungin, menisi jalan sinne yksi tunti. Todellisuudessa selvisimme takaisin monien siltojen yli puolessa tunnissa.

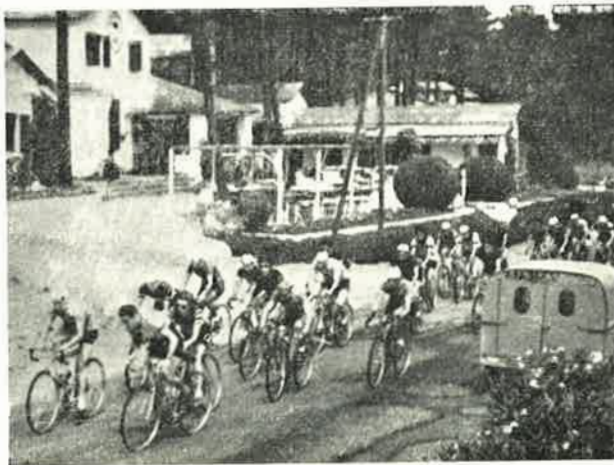
Vaikka kaikki tiet nyt varmasti johtivatkin Roomaan, katsoimme parhaaksi ajaa Italian saappaan poikki Ranskaan ja jättää Ikuisen Kaupungin katsoamisen toiseen kertaan.

Ranskassa pyöräilyllä on urheilumielessä sama asema kuin meillä keihäänheitolla tai pesäpallolla. Kaikkialla tapasi pyöräilijöitä ja näki pyöräkilpailuja. Vanhat harmaatukkaiset naisetkin huristeilivat Vespoillaan 60 kilometrin tuntivauhtia sinisen Välimeren rantateitä. Seurasimme erästäkin pyöräkilpailua, jossa joukko pyöräilijöitä kiersi n. 10 km pituisen lenkin 20 kertaa. Reitti oli järjestetty erinomaiselle tielle, mutta keskipäivän auringon paistaessa tuli siinä hiki jo katselijallekin.

Tutkiessamme Välimeren rannan kalastajakylän elämää saavuimme St Tropezin turistikeskukseen. Tämä kaupunki, joka on Ranskan sotasataman Toulonin läheisyydessä, on purjehtijoitten päätukikohta. Seuratessamme toinen toistaan komeamman purjehdusveneen lähtöä kuulakkaalle merelle havaitsin yhtäkkiä tyhjän tynnyrin ajelehtivan pystyssä satamaan. Tynnyrin avoimesta päästä kurkisteli miehen pää. Kun tämä otus saapui lähemmäksi rantaa ja nousi kokonaan pinnalle, havaitsin sen kahden miehen pieneksi sukellusveneeksi. Mies komentotornissa, joka näytti tyhjältä tynnyriltä, neuvoi aluksen sisällä olevaa toveriaan tämän taitavasti ajaessa emälaivan kylkeen.

Rhonen laaksoa nousimme halki viininviljelysseutujen Dijonin ja Nancyn kautta Luxemburgiin. Täällä teki mieleni käydä tervehtimässä olympialaisten 1500 m juoksun yllätysvoitajaa, mutta käymättä jäi.

Heti Saksan rajan ylittyämme kohtasimme sodan jälkiä. Sitä hävitystä ei korjatakaan muutamissa vuosissa. Useissa teollisuuslaitoksissa näkyi vielä pommitusvaurioita. Suurisuuntainen jälleenrakennus

Johannes Leskinen.

Einar Pitkänen.

MERKKIPÄIVIÄ

60-VUOTIAS.

Varastomies Johannes Leskinen 30.10.53. Hän on syntynyt Juankoskella, missä jo hänen vanhempansa olivat tehtaan työssä. Juantehtaan palvelukseen Leskinen tuli 1.1.1909 oppilaaksi tehtaan konepajaan. Vuonna 1916 hän siirtyi varastonhoitajan apulaiseksi, jota tointa hoitaa edelleenkin. Leskinen on innokas kala- ja metsämies. Urheilulajeista on hiihto kiinnostanut häntä eniten. Hän on saanut Kymmin Oy:n 25-vuotisansiomerkin.

50-VUOTIAS.

Työnjohtaja Einar Pitkänen 16.10.53. Hän on syntynyt Viipurissa. Oltuaan Aholan puutarhakoulussa Kymintehtaalla oppilaana hän tuli 1.6.1916 työhön Juantehtaan puutarhaan. Vuonna 1939 hänestä tuli tehtaan siivoojien ja yövahtien työnjohtaja. Seuraavana vuonna hän vastaanotti myös halkotarhan työnjohtajan, jota tointa edelleenkin hoitaa. Pitkänen on harrastanut musiikkia soittaen useat vuodet Juantehtaan soittokunnassa. V.- ja u.-seura "Kuohon" sihteerinä hän toimi erittäin tunnollisesti useita vuosia. Myös Pitkänen on saanut yhtiömme 25-vuotisansiomerkin.

oli käynnissä koko Länsi-Saksassa. Kaikkia tavaroita oli saatavissa. Palkat ovat kuitenkin melko pienet. Useat mainitsivat, että he joutuvat vielä iltaisin tekemään sivutyötä voidakseen vähitellen hankkia itselleen ja perheelleen sotaa edeltäneen tason. Tehtaat eivät yleensä näyttäneet suosivan omakotirakennustyyppiä, vaan rakentavat työntekijöilleen 2—3-kerroksisia kivitaloja. Nämä ovat kuitenkin siistit ja hauskaasti sijoitetut maastoon. Myös rakennusten ympäristöön ja pihojen kaunistamiseen näytti kiinnitetyn suurta huomiota.

Kaiken yllä leijui Saksassa kuitenkin jonkinlainen epävarmuuden tunne. Huoli tulevaisuudesta ja ehkä omaisistakin painoi jokapäiväiseen elämään.

Lomamme alkoi olla lopussa ja niin nostimmekin auton Kielin satamassa laivaan, joka kolme päivää meitä keinuteltuaan laski Turun satamaan. Miellyttävä ja antoisa matka läpi seitsemän maan oli päätynyt.

KIRVESMIES OSKARI TURUNEN

Mikkelin Saksalasta tuli 15. 8. 53 palvelleeksi yhtiötä 50 vuotta. Turunen syntyi 19. 8. 89 Sulkavalla ja tuli v. 1903 Hallan palvelukseen proomuveistämölle Sulkavan Iitlahteen, josta jo v. 1905 siirtyi Saksalaan. Siellä hän on sitten jatkuvasti työskennellyt pääasiassa telakkapuolella.

Turunen tunnetaan sekä esimiesten että työtovereiden piirissä ahkerana ja rehtinä miehenä.

50-VUOTIAS

Piiriesimies Erkki Palin Savonlinnassa täyttää 50 vuotta 4. 10. 53. Hän on syntynyt Mikkelissä ja aloittanut 20-vuotiaana toimintansa metsäalalla Kotkan Tukinostoyhtymässä, josta vuonna 1924 siirtyi Halla Oy:n palvelukseen toimien aluksi konttoristina ja sitten matkakasöörinä ja sahaustarkkailijana Mikkelissä, Kuopiossa ja Joensuussa. Vuonna 1929 hän sai tehtäväkseen laiva-asioiden ja uittojen järjestelyn Mäntyharjun alueella, ja sen jälkeen hän on hoitanut yhtäjaksoisesti Kymin Oy:n laivauksia ja kuljetuksia Saimaan vesistöillä. Vuosien 1939—1944 aikana hän lisäksi hoiti Mikkelin—Louhiveden lauttausyhtiön asioita. Yhtiön ansiomerkin hän sai 31. 12. 49 25-vuotisesta palveluksesta. Piiriesimies Palin on monipuolisesti perehtynyt laivauksiin ja puutavaran nippukuljetuksiin ja tuntee erinomaisesti Saimaan vesistöalueen.

ENT. PIIRITYÖNJOHTAJA
KALLE TAKANEN.

7. 8. 53 kuoli Sippolan Saverolla ent. piirityönjohtaja Kalle Takanen lähes 82 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt 28. 11. 1871 Sippolassa metsänvartijan poikana ja tullut itse Sippolan hovin metsänvartijaksi isänsä jälkeen v. 1896. Kun Halla-yhtiö kolme vuotta myöhemmin osti hovin metsäalueet, siirtyi Takanenkin yhtiön palvelukseen jatkaen työskentelyään samoissa metsissä. V:sta 1916 lähtien hän toimi Kymin Oy:n Kymen Eteläisen hoitoalueen Saveron piirin piirityönjohtajana aina vuoteen 1939, jolloin täysinpalvelleena siirtyi eläkkeelle.

Harvinaisen pitkän päivätyön, yli neljä vuosikymmentä, piirityönjohtaja Takanen ehti suorittaa Sippolan metsien hyväksi, mutta vielä eläkkeelle siirryttyäänkin hän näiden metsien keskellä vanhuuden päiviä viettäessään oli niiden kanssa jatkuvassa kosketuksessa. Herkkänä luonnon tuntijana, hyvämuistisena ja pirteänä kertojana hän omasi ehtymättömät tiedot hoitamiensa metsien kehityksestä ja vaiheista. Siten onkin nykyisen Sippolan metsäkoulun metsien historia tullut merkittävältä osalta nykypolvellekin tunnetuksi yli puolen vuosisataakin taaksepäin. Mielellään Kalle Takanen muistelmissaan palasi kaikkeen muuhunkin, mikä liittyi menneiden vuosikymmenien elämään ja vaiheisiin paikkakunnalla, jonka kehitykseen hänellä on ollut merkittävä osuus monien yhteiskunnallisten luottamustehtäviensä johdosta.

Kalle Takasessa meni manan majoille Sippolan vanhan metsämiespolven viimeinen edustaja, jonka muistoa kotipitäjän metsät humisten kunnioittavat.

METSÄOSASTO

Longin Zibulskij.

Kaarlo Nyman.

Akseli Salo.

Matti Lintumaa.

MERKKIPÄIVIÄ

70-VUOTIAS.

Puutarhuri Longin Zibulskij Vanjärven puutarhasta 14. 10. 53. Hän on syntynyt Puolassa Zerikovin kauppalassa. Aikoinaan hän suoritti 3-vuotisen puutarhaopiskelun Vasilevkijissa, jossa oli noin 20 ha puutarhaa, siitä 2,5 ha lasinalaisia viljelyksiä. Sen jälkeen hän joutui Venäjän armeijan mukana sotaan Kiinaan. V. 1915 hän pääsi haavoittumisen takia toipumislomalle Suomeen, mutta jäi tänne vakinaisesti. Hän tuli silloin Uudenkirkon parantolaan, jossa toimi samalla puutarhurina ja oli tässä toimesta sitten 8 vuotta. V. 1924 hän siirtyi Kämärälle Dan Wardin puutarhaan, jossa hänellä oli 30 kasvihuonetta hoidettavana. Talvisodan alettua hän muutti Perniöön alkoholistihuoltolan puutarhuriksi, jona toimi vuoteen 1941. Sen jälkeen hän tuli Högforsin Tehtaan Vanjärven tilan puutarhuriksi ja on tässä toimesta edelleenkin.

60-VUOTIAS.

Liesimuurari Kaarlo Valfrid Nyman 4. 11. 53. Hän on syntynyt Pusulassa. Jo v. 1907 hän tuli työhön tehtaamme valimoon ollen siellä vuoteen 1914. Sen jälkeen hän oli töissä muualla vuoteen 1919, jolloin tuli takaisin valimoomme. V. 1917—28 hän oli taas muualla, mutta viimeksi mainitusta vuodesta lähtien hän on ollut yhtäjaksoisesti muurarina liesiosastolla. Nuorempana hän oli hyvä painija, mm. piirin mestarikin.

50-VUOTIAITA.

Sulattamon aputyömies Akseli Gideon Salo 6. 10. 53. Hän on syntynyt Forssasta. Siellä hän oli maatalous- ja sekatoissa vuoteen 1919, jolloin tuli tehtaamme valimoon. V. 1923 hän oli muutaman kauden muualla, mutta on sen jälkeen yhtäjaksoisesti ollut erilaisissa töissä valimossa.

Hissinkuljettaja Siiri Maria Lahtinen 20. 10. 53. Hän on syntynyt Nurmijärvellä. 7-lapsisen perheen hoitamisessa hänellä on riittänyt lujasti työtä kotona, mutta lisäksi hän on ollut useana kesänä töissä tehtaamme maatalousosastolla. Vuodesta 1951 lähtien hän on toiminut hissinkuljettajana kattilaosastolla.

Sulattamon muurari Matti Lintumaa 23. 10. 53. Hän on syntynyt Tammelan Liesjärvellä, missä myös oli maatalous- ja metsätöissä. V. 1921 hän tuli tehtaamme valimoon ja onkin siellä pieniä taukoja lukuun ottamatta koko ajan työskennellyt.

Keernantekijä Arvo Oskari Lehtiranta 25. 10. 53. Hän on täällä syntynyt ja oli nuorempana täällä maatalous- ja metsätöissä. V. 1934 hän tuli valuriksi tehtaallemme. Sodasta palattuaan hän oli lyhyen aikaa metsäosaston töissä ja on vuodesta 1943 lähtien ollut keernantekijänä keernaosastolla.

Ammeen polttaja Heikki Mouhi 27. 10. 53. Hän on syntynyt Keiteleellä. Oltuaan usean vuoden Suojärvellä Sörnäs-yhtiön metsätöissä ja sen jälkeen muutaman vuoden maanviljelijänä O.l. Pyhäjärvellä hän muutti v. 1927 Helsinkiin, missä ryhtyi satulasepäksi. V. 1942 hän tuli Karkkilaan ollen aluksi työssä tehtaamme maatalousosastolla ja sen jälkeen tehtaan suutarina. Vuodesta 1948 lähtien hän on työskennellyt polttajana emaliosastolla.

A. O. Lehtiranta.

Heikki Mouhi.

**HÖGFORSIN
TEHDAS**

Yhtymämme kesämestaruuskilpailuissa

Kymintehdas — Kuusankoski voitti 6-ottelun ja ruotsalaisviestin

Naisten viestimestaruus jälleen Högforsiin

Yhtymämme kesämestaruuskilpailut pidettiin elokuun 30 p:nä Salossa Salon Valimon järjestäminä.

Kesäkilpailujemme sijoittaminen tällä kertaa Saloon tuntui monesta aluksi oudolta, koska tämän, yhtymämme läntisimmän tehtaan edustajia ei ole koskaan aikaisemmin yleisurheilukilpailuissamme nähty. Jalkapallomestaruuskilpailuihin on Salo kuitenkin osallistunut. Sitä ilahduttavampaa ja oikeastaan yllättävääkin oli todeta, että sen miehiä näkyi osanottajaluettelossa joka lajissa. Eikä vain miehiä, vaan myös naisiaikin, sillä Salo oli mobilisoitunut työntekijöitään molempiin naisten kilpailuihinkin, nimitäin pituushyppyyn ja 4x100 m viestiin. Högforsia lukuun ottamatta ei kauniimman sukupuolen edustajia ollut muualta saapunutkaan, joten kaikki kunnia tässäkin suhteessa Salolle.

Osanottajia miesten kilpailuihin olivat ilmoittaneet isäntätehtaan lisäksi Halla, Högfors, Juantehtas, Kymintehdas—Kuusankoski, Voikka, Verla ja Haukkasuo sekä naisten lajeihin, kuten edellä jo tuli mainituksi, vain Högfors ja Salo. Haukkasuoalaisia ei Saloon kuitenkaan ilmestynyt.

Lauantai-iltana pidettiin tavanmukainen tehtaiden urheiluedustajain kokous. Siinä päätettiin ehdottaa yhtymän johdolle seuraavien talvikisojen pitopaikaksi Kuusankoski, joka nyt on järjestämisvuorossa. Lisäksi keskusteltiin mm. suunnistamiskilpailujen ottamisesta ohjelmaan, mutta asiaan päätettiin palata uudelleen hiihtomestaruuskilpailujen yhteydessä pidettävässä kokouksessa.

Kesäkisojemme pääkilpailun, tehtaiden välisen 6-ottelun lajeina olivat tällä kertaa 200 m aitajuoksu, pituushyppy, korkeushyppy, kuulantyyntö, kiekonheitto ja 1500 m juoksu, joissa ratkaistiin myös mieskohtaiset mestaruudet. Lisäksi kuuluivat ohjelmaan miesten ruotsalaisviesti sekä naisten pituushyppy ja 4x100 m viesti.

Edellisinä päivinä vallinneet sateet olivat pehmitäneet suorituspaikat niin, että tulokset jäivät tavallista heikommiksi. Kilpailut saatiin kuitenkin suorittaa sään puolesta kohtalaisen hyvissä olosuhteissa.

Johtaja A. Häggströmin pidettyä avauspuheen aloitettiin kilpailut 200 m aitajuoksulla. Siinä suoritettiin neljä alkuerää, joista kolmessa ensimmäisessä juoksi kussakin kolme ja viimeisessä kaksi osanottajaa. Tasaväkisin kamppailu käytiin ensimmäises-

sä erässä Juantehtaan Huuskon ja Högforsin Salmisen kesken. Vielä viimeisellä aidalla juoksijat olivat rinnakkain, mutta loppusileällä Huusko pinnisti ohi. Molemmat pääsivät loppukilpailuun, johon toisesta erästä ei selviytynyt kukaan. Sen sijaan kaikki kolmannen erän miehet, Voikan Rautiainen, Ky—Kuu:n Simonen ja Juantehtaan Issukka varmistivat itselleen paikan loppukilpailussa, ja kuudentena kelpuutettiin siihen Ky—Kuu:n Kotilainen, joka ylivoimaisesti voitti kanssakilpailijansa. Aikojen perusteella pääsivät loppukilpailuun siten Rautiainen, Huusko, Salmisen, Simonen, Kotilainen ja Issukka tässä järjestyksessä. Rautiaisen voitto alkukilpailussa oli jo siksi vakuuttava, että häntä voitiin ennustaa tämän lajin mestariksi, ja niin kävikin. Loppukilpailussa hän vielä paransi tulostaan saavuttaen mestaruuskilpailujemme uuden ennätyksen 27,2. Aikaisempi ennätys 27,5 oli Juantehtaan Huuskon nimissä ja saavutettu Kuusankoskella v. 1949, jolloin 200 m aitajuoksu oli viimeksi ja samalla ensimmäisen kerran ohjelmassa. Nyt tämä entinen mestari jätettiin loppukilpailussa peräti viidenneksi Kotilaisen kiilauduttua toiselle tilalle ja Simosen ja Salmisen seuraaviksi. Peränpitäjäksi jäi Huuskon "seuratoveri" Issukka.

Tehtaitten väliset pisteet laskettiin alkukilpailun perusteella niissä lajeissa, joissa alkukilpailut suoritettiin. Kunkin lajin voittajan pistemääräksi tuli kilpailuun osallistuvien tehtaitten lukumäärä kerrottuna kahdella, tällä kertaa siis 14, kun kilpailuyksiköitä oli 7. Seuraava sai pisteen vähemmän jne.

Kiekonheiton alkukilpailussa isännöi "vanha tuttu", Högforsin Lindfors, tosin niukasti. Edellinen mestari Ky—Kuu:n Rämä pysytteli neljäntenä hänelle vaatimattomalla tuloksella, mutta paiskasi siten loppukilpailun toisella heitolla limpun lähes 4 metriä Lindforsin merkkiä kauemmaksi ja uusi mestaruutensa. Myös Verlan I. Niemi ohitti tuloksessa Lindforsin, joka jäi kolmanneksi. Alkukilpailun toiseksi paras, Ky—Kuu:n A. Niemi putosi sen sijaan neljännelle tilalle.

1500 m juoksuun lähti alussa johtamaan Högforsin Mäkelä kannoillaan Voikan Luukkanen, Ky—Kuu:n Levänen, Voikan Knapp, Ky—Kuu:n Karonen ja Salon Hotokka. Levänen siirtyi kuitenkin pian keulaan Luukkasen ja Karosen ollessa hänen kintereillänsä ja Mäkelän sekä Knappin seuraavina. 400 m katkesi 69 sekunnissa. 600 m kohdalla Luukkanen sivuutti Leväsen ja Knapp Mäkelän. 800 metrin käytettiin aikaa 2.16,0. Luukkanen, Levänen ja Karonen muodostivat etujoukon ja rako seuraaviin piteni yhä. Viimeisellä kierroksella Luukkanen teki selvän pesä-

SALON VALIMO

eron muista ja takasuoralla meni Karonen Leväsen ohi. Maaliin tuli kolmikko tässä järjestyksessä ja neljäntenä Mäkelä, joka vuorostaan oli sivuuttanut Knappin. Salon mies Hotokka säilytti 6:n tilansa. Voittajan aika oli 4.11,4 entisen mestarin Leväsen juostua matkan v. 1951 Juantehtaalla ajassa 4.07,4, joka on yhtymän ennätys ja myös Leväsen oma ennätys.

Korkeushypyssä odotettiin Ky—Kuu:n Arolta jopa uutta yhtymän ennätystä hänen leiskautettuaan karsinnoissa 182 sm korkeudessa olleen riman yli, mutta hyppypaikan pehmeys teki tepposet. Tällä kertaa hän hyppäsi vain 170 sm ja menetti mestaruutensa saman tehtaan E. Seppälälle, joka pääsi tästä korkeudesta aikaisemmin kuin Aro.

Myös pituushypyssä vaihtoi mestaruus omistajaa Ky—Kuu:n Peltolan napattua sen Voikan Jokimieheltä, joka omistaa yhtymän ennätyskin. Jokimies tuli toiseksi ja Hallan Kärkkäinen kolmanneksi hävittyään Jokimiehelle vain sentin.

Kuulantöntö oli jälleen yhtymän moninkertaisen mestarin ja ennätysmiehen Lindforsin heiniä. Hän johti jo alkukilpailun päätyttyä ja paransi vielä tulostaan loppukilpailussa. Toiseksi parhaiten työnsi Ky—Kuu:n Vainio, ja Hallan Kärkkäinen sijoittui kolmanneksi, kuten pituushypyssäkin.

6-ottelun voitti tällä kertaa vakuuttavasti Ky-mintehdas—Kuusankoski 140 pisteellä. Viimevuotinen voittaja Högfors, jolle Ky—Kuu silloin hävisi 3,5 pisteellä menetettyään toisen edustajansa pisteet 3000 m juoksussa sattuneen loukkaantumisen takia, tuli nyt toiseksi 118,5 pisteellä. Seuraavina olivat Voikka 112, Halla 75, Juantehdas 66, Salo 51,5 ja Verla 40 pisteellä. Mainittakoon, että Verlan pisteitä hankkimassa oli vain kaksi miestä, jotka osallistuiivat kahteen lajiin, nimittäin kiekonheittoon ja kuulantöntöön.

Ruotsalaisviestissä (100+200+300+400 m) oli mukana neljä joukkuetta. Ensimmäisessä vaihdossa Ky—Kuu oli hieman edellä, mutta 200 m osuudella Voikan viestinviejä meni ohi. Hän otti kuitenkin kaartein liian tarkkaan, jolloin kaatui ja niin oli Voikan mahdollisuudet menetetty. Ky—Kuu johti sitten koko matkan ja jättäti Högforsia, jota Salo loppuvaiheessa kovasti uhkasi. Ky—Kuu:n voitto oli ylivoimainen ja sen ajaksi merkittiin 2.09,4.

Naisten pituushypyssä saavutettiin vaatimattomia tuloksia ja vain Högforsin Kaarina Kultavirta pääsi vähän yli 4 metriä.

Naisten 4x100 viestissä vei Högfors jälleen mestaruuden, ties kuinka monennen kerran. Sillä ei ollut vaikeuksia voittaa Salon tyttäriä, jotka olivat lähteneet kilpailuun högforsilaisten seuraksi, kun isommat tehtaat eivät olleet saaneet naisedustajiaan mukaan.

Palkintojen jako suoritettiin kentällä välittömästi kunkin lajin päätyttyä. 6-ottelun kiertopalkinto luovutettiin voittaneelle Ky—Kuu:n joukkueelle kilpailujen päätyttyä yhteisessä ruokailutilaisuudessa Salon Viestin urheilutalossa. Luovutuksen suoritti johtaja Häggström. Yhtymän sosiaalijohtaja, kunnallisneuvos Eino Wallenius piti puheen mainiten mm.,

että kun yhtymän kilpailuja on haluttu pitää eri tehtailla, niin tällä kertaa on tultu Saloon, joka nyt ensimmäisen kerran on toiminut kisojen järjestäjänä. Tällaisten vierailujen tarkoituksena on myös tutustuttaa urheilijoita eri tehtaisiin ja niiden henkilöistöihin. Toisipaikkakuntalaisista urheilijoista eivät monetkaan ole Salossa aikaisemmin käyneet, joten matka sinäkin suhteessa on ollut varsin mielenkiintoinen. Puhuja lausui yhtymän johdon puolesta kiitokset Salon Valimolle ja sen johtajalle onnistuneiden kilpailujen järjestämisestä ja kiitti myös toimitsijoita sekä kaikkia muita henkilöitä, jotka olivat nähneet huolta ja vaivaa kilpailujen takia. Edelleen hän kohdisti kiitoksen sanoja Salon Viestille ja Salon Vilppaalle, jotka olivat asettaneet toimitsijoita kilpailujen järjestäjien käytettäväksi, sekä kilpailijoille rehdistä suorituksista.

Vieraspaikkakuntalaisten majoitus oli järjestetty SVUL:n alaisen Salon Viestin käytännölliseen ja ajanmukaiseen urheilutaloon, joka on suureksi osaksi talkoilla saatu aikaan. Myös ruokailu tapahtui urheilutalossa. Sunnuntaina aamupäivällä oli vieraille varattu tilaisuus tutustua Salon Valimoon.

Kilpailuista otettuja kuvia emme ehtineet saada tämän selostuksen yhteyteen, joten julkaisemme ne lehtemme seuraavassa numerossa, joka ilmestyy marraskuun 5 p:nä.

TULOSLUETTELO.

200 m aitajuoksu.

Alkukilpailu: 1) R. Rautiainen Vo 27,6. 2) H. Huusko Ju 28,2. 3) P. Salminen Hö 28,3. 4) K. Simonen Ky—Kuu 28,6. 5) S. Kotilainen Ky—Kuu 28,7. 6) I. Issukka Ju 30,1. 7) E. Leskinen Hö 30,2. 8) A. Laiho Sa 30,6. 9) V. Virtanen Ha 32,4. 10) P. Ranni Ha 32,3. 11) E. Lehtinen Vo 33,6.

Loppukilpailu: 1) R. Rautiainen Vo 27,2. 2) S. Kotilainen Ky—Kuu 27,8. 3) K. Simonen Ky—Kuu 28,4. 4) P. Salminen Hö 28,8. 5) H. Huusko Ju 29,0. 6) I. Issukka Ju 29,1.

Kiekonheitto.

Alkukilpailu: 1) R. Lindfors Hö 33,63. 2) A. Niemi Ky—Kuu 33,55. 3) I. Niemi Ve 33,09. 4) M. Rämä Ky—Kuu 32,89. 5) E. Niemi Ve 32,79. 6) M. Tammi-lehto Vo 32,57. 7) V. Vikström Hö 31,39. 8) T. Vanhala Ha 31,35. 9) K. Miettinen Ju 30,52. 10) T. Pöhlö Vo 29,59. 11) O. Ruotsalainen Ju 29,54. 12) A. Karanen Sa 27,01. 13) E. Virtanen Ha 26,98. 14) A. Leino Sa 26,88.

Loppukilpailu: 1) M. Rämä Ky—Kuu 37,48. 2) I. Niemi Ve 34,05. 3) R. Lindfors Hö 33,63. 4) A. Niemi Ky—Kuu 33,55. 5) E. Niemi Ve 33,12. 6) M. Tammi-lehto Vo 32,57.

1500 m juoksu.

1) K. Luukkanen Vo 4.11,4. 2) U. Karonen Ky—Kuu 4.17,0. 3) T. Levänen Ky—Kuu 4.19,8. 4) J. Mäkelä Hö 4.25,4. 5) E. Knapp Vo 4.28,6. 6) P. Hotokka Sa 4.36,0. 7) P. Harjula Hö 4.49,6. 8) E. Julkunen Ju 4.58,8. 9) V. Hämäläinen Ha 5.32,6.

Korkeushyppy.

1) E. Seppälä Ky—Kuu 170. 2) R. Aro Ky—Kuu 170. 3) A. Mäkelä Vo 165. 4) A. Hämäläinen Vo 165. 5) L. Koivula Hö 160. 6) A. Laiho Sa 155. 7) O. Repo Hö 155. 8) O. Ruotsalainen Ju 150. 9) A. Leino Sa 150. 10) R. Kauranen Ha 150. 11) P. Ranni Ha 145. 12) H. Huusko Ju 140.

Pituushyppy.

Alkukilpailu: 1) V. Peltola Ky—Kuu 634. 2) S. Jokimies Vo 626. 3) T. Kärkkäinen Ha 603. 4) A. Mäkelä Vo 601. 5) H. Huusko Ju 598. 6) P. Salminen Hö 597. 7) R. Kivinen Ky—Kuu 597. 8) A. Laiho Sa 585. 9) E. Niemelä Hö 582. 10) V. Virtanen Ha 538. 11) R. Koskinen Sa 485. 12) O. Ruotsalainen Ju 426.

Loppukilpailu: 1) V. Peltola Ky—Kuu 634. 2) S. Jokimies Vo 626. 3) T. Kärkkäinen Ha 625. 4) P. Salminen Hö 610. 5) A. Mäkelä Vo 601. 6) H. Huusko Ju 598.

Kuulantyoöntö.

Alkukilpailu: 1) R. Lindfors Hö 12,45. 2) E. Vainio Ky—Kuu 11,83. 3) E. Niemi Ve 11,48. 4) T. Vanhala Ha 11,30. 5) T. Kärkkäinen Ha 11,20. 6) V. Vikström Hö 11,19. 7) A. Niemi Ky—Kuu 10,96. 8) V. Pettinen Vo 10,76. 9) I. Niemi Ve 10,24. 10) T. Lindholm Sa 10,19. 11) K. Miettinen Ju 10,09. 12) A. Karanen Sa 9,99. 13) T. Pöhlö Vo 9,73. 14) E. Julkunen Ju 9,62.

Loppukilpailu: 1) R. Lindfors Hö 12,78. 2) E. Vainio Ky—Kuu 11,96. 3) T. Kärkkäinen Ha 11,92. 4) E. Niemi Ve 11,59. 5) T. Vanhala Ha 11,46. 6) V. Vikström Hö 11,19.

Tehtaitten välinen 6-ottelu.

1) Kymintehdas—Kuusankoski 140. 2) Högfors 118,5. 3) Voikka 112. 4) Halla 75. 5) Juantehdas 66. 6) Salo 51,5. 7) Verla 40.

6-ottelun pisteet lajeittain.

	Ky-Kuu	Hö	Vo	Ha	Ju	Sa	Ve
200 m aidat	21	20	18	11	22	7	—
Kiekko	24	22	14	9	10	4	22
1500 m	25	19	24	6	7	9	—
Korkeus	27	18,5	23	10	9	14,5	—
Pituus	22	16	24	18	13	9	—
Kuula	21	23	9	21	5	8	18
Yhteensä	140	118,5	112	75	66	51,5	40

Ruotsalaisviesti (100+200+300+400 m).

1) Kymintehdas—Kuusankoski (R. Kivinen, E. Vainio, V. Peltola, E. Niemi) 2.09,4. 2) Högfors 2.17,2. 3) Salo 2.19,7.

Naisten pituushyppy.

1) Kaarina Kultavirta Hö 417. 2) Aino Autio Sa 379. 3) Lea Andersson Hö 359. 4) Paula Jalonen Sa 350.

Naisten 4x100 m viesti.

1) Högfors (Eila Nikander, Raili Salonen, Lea Andersson, Kaarina Kultavirta) 58,7. 2) Salo 1.06,7.

Salon Valimon urheilukuulumisia

Harrastusuinti oli täällä, kuten kai muuallakin, tätä elokuun alkupuolella kirjoitettaessa vielä täydessä käynnissä. Salonjoen jo "syntyjään" tummassa vedessä kävi iltaisin kova polskutus, kun uimarit jättivät taakseen metrejä, satoja, ehkä tuhensiakin, koettaakseen kuka tässä harrastuksessa vetää pidemmän korren.

Kovaa kamppailua käytiin myös harrastuskävelijöiden kesken. Tehtämme kauniimpi sukupuoli teki tässä kilvassa selvän pesäeron miehistä niin henkilökohtaisissa kuin joukkuetuloksissakin.

"Pöntöllä" käyntejä kertyi kaikkiaan 1086, ja yhteinen taivallettu määrä oli 10.577 km, josta naiset kävelivät 6.887 km ja miehet 3.690 km. Palkinnoksi saivat neljä kaunista lomapäivää Eerikkilässä Helmi Jalava, Antti Karanen ja Ritva Kanervo, ja urheilulautakunnan puolesta oli mukana kävelykilvan voittaja Ilmi Åkerfelt 907 km:n tuloksellaan. Parhaat tulokset:

Naiset: 1) Ilmi Åkerfelt 907 km. 2) Maria Pusa 835. 3) Karin Lehto 823. 4) Kyllikki Karanen 564. 5) Paula Rask 468. 6) Maija Jänis 394. 7) Aili Kauramäki 301. 8) Riitta Kanervo 285.

Miehet: 1) Antti Laiho 408 km. 2) Aimo Koski 376. 3) Antti Karanen 315. 4) Pentti Suominen 302. 5) Pauli Kallio 255.

Vaimot: 1) Ilona Suominen 280 km. 2) Hilka Jokinen 184. 3) Irja Eskola 87. 4) Raili Ora 15.

Tytöt: 1) Sirkkä Jokinen 178 km. 2) Irmeli Leino 27.

Pojat: 1) Olli Suominen 218 km. 2) Kari Suominen 190. 3) Seppo Eskola 131. 4) Nisse Virta 39.

Toukokuun 15 p:nä pidettiin tehtaan maastojuoksu-kilpailut Kärkän maastossa. Tulokset olivat:

Yleinen sarja, matka n. 2.600 m: 1) Pauli Kallio 8,54. 2) Pertti Hotokka 9,04. 3) Antti Laiho 9,17. 4) Aimo Koski 9,25. 5) Martti Tuominen 9,33.

Yli 35-vuotiaat, matka n. 1.300 m: 1) Toivo Laiholuoto 4,32. 2) Arvo Bang 4,50. 3) Arvo Jokinen 6,01.

Alle 20-vuotiaat, matka n. 1.300 m: 1) Pertti Salolainen 5,00. 2) Risto Lehto 5,36.

Alle 18-vuotiaat, matka n. 1.300 m: 1) Raimo Tuominen 4,52. 2) Teuvo Lindholm 5,44.

Ns. kylmä sarja, matka n. 1.300 m: 1) Antti Karanen 4,21. 2) Viljo Virtanen 4,46. 3) Aatos Sinivaara 4,48. 4) Eino Degerström 5,04. 5) Eino Teräväinen 5,14.

Urheilulautakunta on ottanut ohjelmaan myös paljon liikuntaa, huomiokykyä ja tarkkuutta vaativan urheilumuoden, nimittäin suunnistuksen. Ensin järjestettiin useita harjoituksia eri sarjoissa ja kevään ja kesän aikana pidettiin kolme erillistä suunnistuskilpailua, joista yhteenlasketut tulokset olivat seuraavat:

Sarja A, yleinen: 1) Pertti Hotokka 14 pist. 2) Pauli Kallio 5 pist.

Sarja B, alokkaat: 1) Leo Suominen 8 pist. 2) Heikki Ora 6 pist.

Sarja C, 35-vuotiaat: 1) Pentti Suominen 17 pist. 2) Arvo Jokinen 16 pist. 3) Arvo Bang 15 pist.

TOIMITUKSEN TUOLILTA

Sanomalehtien uutiset liikenneonnettomuuksista ovat jokapäiväistä luettavaa. Ne ovat tulleet niin tavanomaisiksi, että tahtovat jäädä lukematta. Jos uutisen yhteydessä sattuu olemaan kuva, joku lyttyyn rysähtänyt, väkimmäiseen irvistykseen vääntynyt dollarihymy, herää uteliaisuutemme, mutta silloinkin meitä kiinnostaa tavallisesti vain auton kohtalo. Ja kuitenkin nuo uutiset ovat murheellista luettavaa. Tilastoksi koottuina ne puhuvat vääjäämätöntä kieltään: paljon henkensä menettäneitä, loppuiäkseen invaliideiksi tulleita ja pitkäksi aikaa sairaavuoteeseen joutuneita. Vain harvoin uutinen päättyy sellaiseen lohdulliseen toteamukseen, että kuin ihmeen kaupalla onnettomuuteen joutuneet pääsivät pelkällä säikähdyksellä. Vaikuttaa siltä, että kaduilla ja maanteilla liikkuessamme tulevaisuutemme on epävarmoissa käsissä. Vetten päällä ja ilmassakin taitaa matkan teko olla jo turvallisempaa.

Tässä liikenneturvallisuuskysymyksessä, kuten monessa muussa nykyajan ilmiössä, olemme merkittävän, paradoksaaliselta tuntuvan pulman edessä. Ihminen on vienyt teknillistä kehitystä huikeasti eteenpäin, mutta ei ole itse kyennyt sopeutumaan muuttamiinsa olosuhteisiin. Pyrkiessään saamaan elämänsä mukavammaksi ja viihtyisämmäksi hän on samalla virittänyt itselleen salakavalia ansoja.

Tilanne ei ole kuitenkaan toivoton. Voimme tehdä liikenneonnettomuuksien vähentämiseksi paljon, kunhan vain näemme tämän asian eteen tarpeeksi vaivaa. Meidän täytyy oppia liikennesäännöt ja meidän tulee myös noudattaa niitä. Läksy ei ole vaikea. Mutta eräs asia sen sijaan on sitä. Meillä on erittäin vahva taipumus käyttäytyä siten kuin maantie olisi yksistään meitä varten. Tai jos kuljemme ryhmässä joko jalkein tai polkupyörällä, täytämme koko tien. Muistakaamme, että maantie on myös muita varten ja liikkukaamme liikennesääntöjen mukaisesti.

Varovaisuus on myös hyvä ominaisuus. Vaarallisemmilla paikoilla olemmekin sitä vaistomaisesti. Esimerkiksi tehdasalueen ahtailla liikenneväylillä tapahtuu onnettomuuksia harvoin, vaikka liikenne juuri näillä kohdilla on aika ajoittain vilkkaat. Jokainen kulkee ja ajaa katse tarkkaavaisena. Mutta päästyämme väljemmille vesille heittäydymme huolettomiksi ja joudumme helpommin onnettomuuksille alttiiksi. Esimerkiksi työmatkatapaturmat, joiden osuus on nykyisin jo 10 prosenttia kaikista tapaturmista, tapahtuvat melkein poikkeuksetta tehdasalueen ulkopuolella.

Liikennekulttuurin aakkosten opettamisen tulee kuulua jo lasten kasvatukseen. Tämä tehtävä lankeaa ennen kaikkea kodin ja koulun osaksi. Hyvän esimerkin käytännöllisestä liikenneopetuksesta saimme seurattessamme jokin aika sitten ammattikoulun poikien liikennekilpailua. Pojat ajoivat kolmen kilometrin matkan ja tällä välillä heidän oli otettava huomioon useita liikennemerkkejä, joutuivatpa he tarkastusalueilla tentattaviksikin. Virhepisteittä ei päässyt kukaan. Mutta toisaalta virheistä oppii, ja kun tehdyt liikenneerikkomukset heille tarkoin selitettiin, olemme varmat, että näiden poikien liikennetaito parani aivan silminnähävästi. Tällainen kilpailuajatus on mitä kannatettavin. Pelkkä teoreettinen opetus ei riitä. Vasta tietojen käytäntöön soveltaminen johtaa opetuksen toivottuun tulokseen. Ja mikä on sen onnistuneempi keino kuin toteuttaa tämä tärkeä opetusvaihe hauskan kilpailun avulla.

*

Poikien kilpailua seurattessamme kiintyi huomiomme heidän polkupyöriinsä. Jokaisella 163:lla pojalla oli käytettävissään pyörä, useilla hieno tuliterä. Muistimme ensimmäisen ajokkimme, jonka omistajaksi tulimme 14-vuotiaana ja joka oli perheen ensimmäinen polkupyörä. Se oli jo parhaat päivänsä elänyt, niin kuin hinnastakin, 350 markasta voi päätellä. Runko oli joskus mennyt poikki, koska hitsauksen jälki oli havaittavissa. Merkki oli tipahtanut, joten emme koskaan päässeet selville sen alkuperästä. Satula oli notkolla kuin vanhan kaakin selkä, ja oli siinä monia muitakin kauneusvirheitä. Mutta meistä se oli erinomainen. Kun vielä tiesimme, että Arttu Vanhala, paikkakunnan kuulu hiihtäjä ja pyöräilijä, oli sillä joskus voittanut piirikunnallisen maantiepyöräilyn, oli ajokkimme meidän ylpeytemme ja sillä sitten ajoimme aikamieheksi saakka. Romuhan siitä pyörästä lopulta tuli hyvästä hoidosta huolimatta.

Nykyajan nuorukaiselle ei polkupyörä ole enää tuollainen toiveunelma. Pyörä kuuluu jokapäiväisiin välineisiin, ja useissa tapauksissa perheen jokaisella jäsenellä on polkupyörä. Nykyajan nuorukaisen haave on moottoripyörä ja auto. Ja näkyy sekä kuuluu sellainen unelma toteutuvankin. Maanteilla kiittää ohitsemme "pärinäpoikia" ja autohurjastelijoita, nykyajan maantieritäreita. Heidän syöksähdettyä ohitsemme nostamme heidän jälkeensä kunnioittavasti hattuaamme, koska suvaisivat säästää henkemme.

T u o m o.

Miehistä kuntoa, tekniikkaa ja heinäkuista auringonpaistetta. Betoninvalu käynnissä Kymen uuden selluloosavaraston katolla.

